

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេវាទំនាក់ទំនងគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិចទ័ណ ។

គ្រប់គ្រងគម្រោង (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

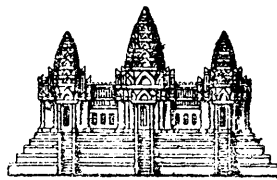
ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉ត

ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលែងអំពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ូច សារៀង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវត្តានា និងឧបាសិកា យុន ស៊ីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជឹម-ជា និងលោកស្រី រតន៍ ស្រីម៉ុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យឿន (កូន)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេរី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៊ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាជ, ចាន់ណា សុធានីនាធរ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូហេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូន)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេរីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធៀង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សាន់ម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ជុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)

ព្រះ
ក្រឹត្យប្រតិបត្តិ
និង
សេចក្តីប្រកាសស្តី
អំពី
បញ្ជីប្រតិបត្តិ
បណ្ណាល័យ គ្មានសមត្ថកិច្ច
១០៥

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនកម្មវិញព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of "TRIPITAKA" to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.

អារម្ភកថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាមីរាបអាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាមីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចកប្រែពីភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រកដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឃោនជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុន ដើរតាមពុទ្ធដីការព្រះបរមគ្រូ មិត្តព្យាយាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជានិមិត្តរូបនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាកស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនព្វត្តបុព្វ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiyama Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！

敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未嘗有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共々に、世界平和のために努力することを誓うるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大藏經）復刻救援委員会

世話人代表 無着 成恭
事務局長 篠原 鋭一

世話人 松永 然道 有馬 実成
伊藤 佳通 渡井 奎一
杉谷 義純 茂田 真澄
前田 利勝 中島 教之
永 六輔

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...

July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage   Rev. Jitsujo Arima   Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai   Rev. Yoshizumi Sugiya   Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda   Rev. Kyoshi Nakajima   Mr. Rokusuke Ei

អភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស

បណ្ណាល័យ ទ្វារស្រីកោក

១០៥

ត.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស ទ្វាទសមោ ភាគោ

អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

នមោ តស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ហេតុទុក្ខកុសលតិកំ

បដិប្បវា

[១] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា
 ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ច
 នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ទ្វាទសមភាគ

អនុលោមទុកតិកយ្យដ្ឋាន

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ហេតុទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បវដ្តានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ច ន-
 ហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២) ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ វេ។

(៣) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អនិបតិយា
 នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ
 អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរាជាតេ នវ អាសវនេ នវ កេច្ចេ នវ
 អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ យានេ នវ មក្កេ នវ
 សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា
 នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ល ។

[៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ការសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហា-
រប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា នវ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា នវ នអាសេវនប្បច្ចយា នវ ។

[៦] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។ នហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។ ហេតុំ កុសលញ្ច នហេតុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[៤] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្ប-
 ច្ច័យ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសល-
 ធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនបច្ឆាជាតិ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្ប-
 ច្ច័យ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុផង
 នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

[៧] ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នវីចាកប្បច្ចយា នវ
នវីប្បយុត្តប្បច្ចយា នវ ។

[៨] នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆា-
ជាតេ នវ នអាសវំនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវីចាកេ នវ នវីប្បយុត្តេ នវ ។

[៩] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[១០] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ...
អារម្មណេ នវ ។

សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតព្វា^(១) ។

[១១] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុ
កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ហេតុ កុសលោ ធម្មោ
ហេតុស្ស កុសលស្ស ច នហេតុស្ស កុសលស្ស
ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

---

១ ម. សហជាតវារិបិ ។ល។ បដិច្ចវារសទិសំ វិត្តារេតព្វំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៩] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ...

ក្នុងការម្ហូណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដុបគ្នានឹងបច្ចយវារៈវែវ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១១] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុផង នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុក្ខសុគតិក

(១២) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មា ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(១៣) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ^(១) កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មា ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

(១៤) ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សមនន្តរប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញវណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

---

១ ម.ហេតុ ។

ហេតុទុកកុសលភ្នំកៈ

[១២] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
 ហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[១៣] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ
 មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ មានដល់ការម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[១៤] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអនាមិញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បវត្តនំ

[១៥] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ វីណី ។ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ វីណី ។ ហេតុ កុសលោ ច នហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តរ្យបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ វីណី ។

[១៦] ... អាសេវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[១៧] នហេតុ កុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កុម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កុម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ច នហេតុស្ស កុសលស្ស ច ធម្មស្ស កុម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុក្ខត្រៃប្បដ្ឋាន

[១៥] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និវេបកត្ថូបនិស្ស័យ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និវេបកត្ថូបនិស្ស័យ
 មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណ្យូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និវេបកត្ថូបនិស្ស័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[១៦] . . . ជាបច្ច័យ ដោយការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ កុសលធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុផង នៃកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។

ဟေရုဒုကုလဝတ္ထိကံ

[၁၈] ဝဟေရု ကုလဝါ ဝဗြော ဝဟေရုဗ္ဗိ
ကုလဝဗ္ဗိ ဝဗ္ဗိ အာဟာရဗျဗ္ဗိယေ ဝ ဗ္ဗိယော
ဇီဝါ ဟ

[၁၉] ဟေရု ကုလဝါ ဝဗြော ဟေရုဗ္ဗိ ကု-
လဝဗ္ဗိ ဝဗ္ဗိ နန္ဒြိယဗျဗ္ဗိယေ ဝ ဗ္ဗိယော ဝဟံ ဟ

[၂၀] ဝဟေရု ကုလဝါ ဝဗြော ဝဟေရုဗ္ဗိ
ကုလဝဗ္ဗိ ဝဗ္ဗိ ဝာဏဗျဗ္ဗိယေ ဝ ဗ္ဗိယော
ဇီဝါ ဟ

[၂၁] ဟေရု ကုလဝါ ဝဗြော ဟေရုဗ္ဗိ ကု-
လဝဗ္ဗိ ဝဗ္ဗိ ဗန္တုဗျဗ္ဗိယေ ဝ ဗ္ဗိယော ဝဟံ ဟ

[၂၂] ဟေရုယာ ဇီဝါ အာဗ္ဗုလော ဝဟံ အဓိ-
ဗန္တိယာ ဝဟံ အဝဏ္ဏိယာ ဝဟံ ဗုဗ္ဗိယာ ဝဟံ ဗုဗ္ဗိ-
ယာ ဝဟံ အာဗ္ဗုလော ဝဟံ အဗ္ဗု ဇီဝါ အာဟာ-
ရ ဇီဝါ နန္ဒြိယေ ဝဟံ ဝာဏဗျဗ္ဗိယေ ဝဟံ ဗန္တု ဝဟံ
ဗုဗ္ဗိယာ ဝဟံ အဓိယာ ဝဟံ ဝဓိယာ ဝဟံ ဝိဗ္ဗိ
ဝဟံ အာဗ္ဗုလော ဝဟံ ဟ

ហេតុទុកុសលត្តិកៈ

[១៨] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៩] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២១] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

အင်္ဂုလိမုဒိကေ အနုလေမဒုဂန္ထိကပ္ပတ္တိနံ

(၂၈) ဟေရု ဣနုလေ ဇဗ္ဗော ဟေရုနုနု
 ဣနုလေနု ဇဗ္ဗနု အာဗ္ဗလေပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော
 နပာဓါနပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ခုပဏိနုနုယပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ
 ပဗ္ဗယော ဣလိံ ဟ ဝဟေရု ဣနုလေ ဇဗ္ဗော ဝ-
 ဟေရုနုနု ဣနုလေနု ဇဗ္ဗနု အာဗ္ဗလေပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ
 ပဗ္ဗယော နပာဓါနပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ဟ ဝေ ဟ
 ခုပဏိနုနုယပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ဟ ဝဟေရု ဣနု-
 လေ ဇဗ္ဗော ဟေရုနုနု ဣနုလေနု ဇဗ္ဗနု အာ-
 ဗ္ဗလေပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော နပာဓါနပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ
 ပဗ္ဗယော ဟ ဝေ ဟ ခုပဏိနုနုယပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ဟ
 ဝဟေရု ဣနုလေ ဇဗ္ဗော ဟေရုနုနု ဣနုလေနု
 ဝ ဝဟေရုနုနု ဣနုလေနု ဝ ဇဗ္ဗနု အာဗ္ဗ-
 လေပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော နပာဓါနပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗ-
 ယော ခုပဏိနုနုယပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ဟ ဟေရု
 ဣနုလေ ဝ ဝဟေရု ဣနုလေ ဝ ဇဗ္ဗော ဟေရုနုနု
 ဣနုလေနု ဇဗ္ဗနု အာဗ္ဗလေပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော
 နပာဓါနပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ဟ ဝေ ဟ ခုပဏိနု-
 ယပဗ္ဗဗ္ဗယေ ဝ ပဗ္ဗယော ဣလိံ ဟ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៣] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ៣ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ ថេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
កុសលធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ។ ថេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាហេតុផល
នៃកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ។ ថេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ។

ហេតុកុកុសលគ្លីកំ

[២៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ន-
អធិបតិយា នវ នោអវិគតេ នវ ។

[២៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ . . .
នោនត្ថយា ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

[២៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ . . .
អវិគតេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី
បច្ចុនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បច្ចុនីយ-
នុលោមម្បី កណ៌តំ ឃំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

[២៧] ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ
អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ អកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[២៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២៥] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនានត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៦] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ . . . ក្នុងនអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិរៈ

[២៧] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ច
 នហេតុ អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ។ ហេតុំ អកុសលញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ហេតុំ អកុសលញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ អកុសលញ្ច នហេតុំ អកុស-
 លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ
 អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២៨) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិបតិ-
 យា នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៩) នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៣០) ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អកុ-
 សលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

(៣១) ហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវ
 អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង
 នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២៥] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ គឺ មានវារៈ ៧ ។

[៣១] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 អកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះកម្មប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុក្ខសលត្តិកំ

នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អកុ-
សលញ្ច នហេតុំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

[៣២] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ នបុរេ-
ជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្ម-
តិណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៣៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯកំ ។
សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវារោបិ
សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ចវារសទិសា
វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវោ

[៣៥] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស អកុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ
អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស អកុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ អកុសលោ
ធម្មោ ហេតុស្ស អកុសលស្ស ច នហេតុស្ស អកុ-
សលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកកុសលភ្នំកៈ

អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នូវអកុសលធម៌ មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។

(៣២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

(៣៣) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៤) ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៣៥) អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុ-
សលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុផង នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ផង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៣៦) ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស អកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណី ។
 នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស អកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 វីណី ។ ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ អកុ-
 សលោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណី ។

(៣៧) ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អកុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 អារម្មណាធិបតិ វីណី ។ នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ
 នហេតុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ វីណី ។
 ហេតុ អកុសលោ ច នហេតុ អកុសលោ ច ធម្មោ
 ហេតុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ វីណី ។

(៣៨) នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ នហេ-
 តុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស កេត្តប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ នហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អកុសលស្ស ធម្មស្ស កេត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៣៦] អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
 ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះ
 ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្ម-
 ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧] អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
 ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។
 អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និរិសហជាតាធិ-
 បតិ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាហេតុក្តី អកុសលធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុ-
 សលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ អកុសលធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ

ហេតុអ្វីកុសលភ្នំ:

អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុផល
នៃអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឥធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងគាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសម្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៣] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។

[៤៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ នវ នសមនន្តរេ នវ
នសហជាតេ នវ នអញ្ញាមញ្ញោ នវ ។ បេ ។
នោអវិគតេ នវ ។

[៤៥] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអារម្មណោ វីណិ ។

[៤៦] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ នវ ។
យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បិ
បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋនីយានុ-
លោមម្បិ គណិតំ ឃំ គណោតត្វំ ។

បដិប្បវិរោ

[៤៧] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុំ
អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អព្យាកតោ ច នហេតុ អព្យាកតោ ច ធម្មា

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(៤៣) អកុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ លេ ។

(៤៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ លេ ។ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៥) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ។

(៤៦) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ អនុលោមកិ បច្ចនីយៈកិ អនុលោមប្បច្ចនីយៈកិ បច្ចនីយានុលោមកិ នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

(៤៧) អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ

ហេតុវរកុសលភ្នំកំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ហេតុំ អព្យាកតញ្ច
 នហេតុំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[៤៨] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

[៤៩] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
 តេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ បុរេជាតេ នវ បច្ឆាជាតេ នវ អាសេវនេ
 នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ វត្ថុ-
 យេ នវ ណារេ នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
 វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកកុសលភ្នំក្រ:

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុផល នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អនាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
បច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងភ័ន្តិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥០] នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥១] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អព្យា-
កតញ្ច នហេតុំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

[៥២] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អ-
ព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា នវ ។

[៥៣] ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ន-
ហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អព្យាក-
តញ្ច នហេតុំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

[៥៤] នហេតុំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាហារប្បដ្ឋយា ន-
ស្រ្តិយប្បដ្ឋយា នឈានប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៥០] អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១] អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ ជាហេតុផង នូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៥២] អព្យាកតធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។

[៥៣] អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ ជាហេតុផង នូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។

[៥៤] អព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បដ្ឋយ ព្រោះនភ្ន័យប្បដ្ឋយ ព្រោះនឈានប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុក្ខសលត្តិកំ

[៥៥] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ ន-
 អធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញេ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ
 នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
 នវិនាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នវត្ថុនិយេ ឯកំ
 នយានេ ឯកំ នបន្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ
 នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណិ នោវិតតេ តីណិ ។

[៥៦] ហេតុយា នអារម្មណេ តីណិ . . . នអធិ-
 បតិយា នវ ។

[៥៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
 សហជាតកំរោមិ បច្ចយកំរោមិ និស្សយកំរោមិ
 សំសង្កកំរោមិ សម្បយុត្តកំរោមិ បដិច្ចករសទិសា
 វិត្តានេតញ្ច(១) ។

[៥៨] ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អព្យា-
 កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ
 អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ច នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស
 ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

---

១ ម. បដិច្ចវិវាសទិសំ ឯវំ ធម្មោតញ្ចំ ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[៥៥] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ
 ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត ធម្មវិទូពិស្តារចុះ ។

[៥៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
 ហេតុ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុផង នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុផង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

(៥៧) ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ នវ ។

(៦០) ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ
អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតី
សហជាតាធិបតី តីណី ។ ហេតុ អព្យាកតោ
ច នហេតុ អព្យាកតោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អព្យា-
កតស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អា-
រម្មណាធិបតី តីណី ។

(៦១) នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណី ។

(៦២) ហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
នហេតុ អព្យាកតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាក-
តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៥៧] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៦០] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ
មានវរៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
នឹងសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យា-
កតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

[៦១] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៦២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិន
មែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ច័យជាតប្បដ្ឋាយ ។

[៦៣] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៤] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជា
ហេតុ ព្រោះវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ
ជាបច្ច័យ ព្រោះឈានប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះមគ្គប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ
ព្រោះសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ ។

[៦៦] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិច-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អនាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសវនេ
 នវ កកម្មេ តីណិ វិទាកេ នវ អាហារេ តីណិ
 វិញ្ញយេ នវ យានេ តីណិ វត្តេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ
 វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៨) ហេតុ អព្យាករិតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
 ព្យាករិតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ ហេតុ អព្យាករិតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
 អព្យាករិតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ អព្យា-
 ករិតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អព្យាករិតស្ស ប នហេ-
 តុស្ស អព្យាករិតស្ស ប ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខក្រិក្ខប្បដ្ឋាន

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមញ្ញប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ
 ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
 សហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
 បច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
 ជាហេតុផង នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ

ហេតុទុកវេទនាត្តិកំ

បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្ស្ទ-
 យប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ នហេតុ អព្យាកតោ
 ធម្មោ នហេតុស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
 ឧបនិស្ស្ទយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ បុរេជាតប្បច្ចុយេន
 កច្ចុយោ បច្ចុយោ បច្ចុយោ ភាហារប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៦៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ នអធិប-
 តិយា នវ ។

[៧០] ហេតុប្បច្ចុយា នអារម្មណោ តិណិ ។

[៧១] នហេតុប្បច្ចុយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចុនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុនីយម្បិ បច្ចុ-
 នីយានុលោមម្បិ កណិទំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[៧២] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៦៧] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧០] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ លោកកប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

បដិប្បវិវរៈ

[៧២] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ (ធម៌ប្រកបដោយសុខ-
វេទនា) ជាហេតុ គាស្រ័យ ខ្លួនសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ហេតុំ សុខាយ វេ-
 ទនាយ សម្បយុត្តញ្ច នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តញ្ច នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ
 ក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី សុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវសុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌

ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ សុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តញ្ច នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៣) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ នវ វិចា-
 តេ នវ អាហារេ នវ ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

(៧៤) នហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧៥) ហេតុំ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុំ សុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្ត ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ សុខាយវេទនា-
យសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែន
ជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផល
នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ចលនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ភាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិ-
គតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
បតិប្បដ្ឋយ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអនិបតិប្បដ្ឋយា ។ បេ ។

[៧៦] នហេតុយា ឯកំ នអនិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកក្ខេ ភីណិ នវិចារេតេ នវ នយានេ ឯកំ ន-
មក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តោ នវ ។

[៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា នវ ។

[៧៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៧៩] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[៨០] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

នូវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
បតិប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[៧៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៧៩] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខា-
យវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុអ្វីទៅពាក្យ

និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា និហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(៨០) ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា និហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច និហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយ-
 វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វរៈ ៣ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៨១] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ សុខាយវេទនាយ-
 សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្ប-
 យុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
 ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ការម្មណាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៨២] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់ការម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ មាន
វារៈ ៧ ។

[៨៣] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្ម-
ប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ សុខាយវេទ-
នាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយ-
សម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជា
ហេតុផង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៨៤] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអា-
ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអវិភត្តប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

[៨៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 អាសវនេ នវ កម្ម តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណិ វេទនិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៧] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ។ មេ ។

[៨៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ពោ-
 អវិគតេ នវ ។

[៨៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៩០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុទុក្ខវេទនាត្តិកៈ

[៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងភ័ន្តិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៧] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ
 ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។ បេ ។

[៨៨] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩០] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ត អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុនីយម្បិ បច្ចុ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតតំ ។

បដិប្បវិរោ

(៧០) ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ទុប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
នហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ទុប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តិញ នហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តិញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខវេទនាត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

[៧១] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី ទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
យុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
យុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវទុក្ខាយវេទនាយ-
សម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែន
ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

[៧២] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិបតិ-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អពាមពោ ញ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ នវ វិចា-
 កេ ឯកំ អាហារេ នវ វេទនិយេ នវ ឈានេ នវ
 មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា
 នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៣] នហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៤] ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

[៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពា-
 មពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវន-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងភ័ន្ត្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៣] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៥] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារេតេ នវ នឈានេ ឯកំ នបត្តេ ឯកំ ។

[៧៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៧៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតករោចិ បច្ចយករោចិ និស្សយករោចិ
សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ចករសនិសា
វិត្តារេតញ្ច(១) ។

បញ្ញាវិវេ

[៧៨] ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ច នហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៩] ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

១ ម. បដិច្ចករសទិសំ ឯវំ វិតារេតញ្ចំ ។ ឯវំ សព្វត ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៥] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បទ្រៀតស្តារផងចុះ ។

បិដកាវិរៈ

[៧៨] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ទុក្ខាយ-
វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
យុត្តធម៌ ជាហេតុផង នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ផង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខា-
យវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មា
 នហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។ ហេតុ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច នហេតុ ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ហេតុស្ស ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ភីណិ ។

[១០០] នហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មា នហេតុស្ស ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[១០១] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា ភីណិ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហា-
 នាតេ នវ អញ្ញាញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ ភីណិ វិបាកេ
 ឯកំ អាហារេ ភីណិ វេទនិយេ ភីណិ ឈានេ ភី-
 ណិ បន្តេ ភីណិ សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា
 នវ វិនតេ នវ អវិនតេ នវ ។

ហេតុទុកវេទនាតិកៈ

ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខាយ-
វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ។ ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី ទុក្ខាយវេទនាយ-
សម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្ប-
យុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[១០០] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះ
កម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[១០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
អតាមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
វិតតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

(១០២) ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ឆម្មោ ហេតុស្មុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តស្មុ ធម្មស្មុ អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហនាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(១០៣) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ន-
អធិបតិយា នវ ។

(១០៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(១០៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្មុ អនុលោមម្បិ
បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋនីយា-
នុលោមម្បិ កណិតំ ឃំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិញ្ញា

(១០៦) ហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។
នហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១០២] ទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តធមិ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកកប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីកប់យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវាទៈ

[១០៦] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធមិ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធមិ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

ហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ នហេតុំ
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភិណំ ។

[១០៧] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អពាមពោ ធម្មំ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
 នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈារេ នវ មគ្គេ
 នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ
 នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១០៨] នហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
 ច្ចយា ទេ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអទុក្ខម-
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនា-
យសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងភ្ន្រ្រិ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៨] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៧] ហេតុំ អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[១១០] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ នវ នឈានេ ឯកំ
នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១១១] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[១១២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ចា ។

បញ្ញាវិវោ

[១១៣] ហេតុ អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោតីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បវដ្ឋាន

[១០៧] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១១០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២] ក្នុងអាម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[១១៣] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកវេទនាតិកៈ

[១១៤] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអា-
រម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៥] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុក្តី អទុក្ខមសុខាយវេ-
ទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ម-
ណាធិបតិ ។ មានវារៈ ៣ ។ នៅជាអាម្មណាធិបតិដដែល ។

အင်္ဂုဏ်သတ္တဝါ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာ

[၈၀၆] ဟေရု အနုဗ္ဗိကဗျူဟာယ ဝေဒဏာယ ဗုဒ္ဓိ-
 ယုတ္တေ ဝေဒဏာ ဟေရုဗျူဟာ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာယ ဝေဒဏာယ-
 ဗုဒ္ဓိယုတ္တေ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 အနုဗ္ဗိကဗျူဟာ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ

[၈၀၇] ဝေဒဏာ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာယ ဝေဒဏာယ-
 ဗုဒ္ဓိယုတ္တေ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာယ-
 ဝေဒဏာ ဗုဒ္ဓိယုတ္တေ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ

[၈၀၈] ဟေရု အနုဗ္ဗိကဗျူဟာယ ဝေဒဏာယ ဗုဒ္ဓိ-
 ယုတ္တေ ဝေဒဏာ ဟေရုဗျူဟာ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာယ ဝေဒဏာယ-
 ဗုဒ္ဓိယုတ္တေ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ

[၈၀၉] ဟေရုဗျူဟာ ဝေဒဏာ အနုဗ္ဗိကဗျူဟာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ
 ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ ဝေဒဏာ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

[១១៦] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
ឧកត្តូបនិស្ស័យ មានវារៈ ៧ ។ ... ជាបច្ច័យ ព្រោះការសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១១៧] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៨] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណូប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរូប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរូប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងន័រ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ

សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

(១២០) ហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហសាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(១២១) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

(១២២) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(១២៣) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ នវ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី
បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បច្ចនីយម្បី បច្ចនីយា-
នុលោមម្បី តណីតំ ឃំ តណោតង្គំ ។

ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ

ក្នុងសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១២០] អទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយត្ថធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអទុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយត្ថធម៌ ជាហេតុ ព្រោះអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១២១] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១២២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[១២៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមភ័ក្តិ បច្ចនីយៈភ័ក្តិ អនុលោមប្បច្ចនីយៈភ័ក្តិ បច្ចនីយានុ-
លោមភ័ក្តិ នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលភ័ក្តិ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងនេហតុទុកវេទនាត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុកវិបាកត្តិកំ

បដិច្ចវិវារោ

(១២៤) ហេតុំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិចារ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចារ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 វិចារកោ ច នហេតុ វិចារកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។ ហេតុំ វិចារកត្តា នហេតុំ វិចារកត្តា ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។

(១២៥) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហា-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ បុរាជាតេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
 នវ អាហារេ នវ វេទ្ធិយេ នវ ឈានេ នវ

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខត្ថិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខវិបាកត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវាវៈ

[១២៤] វិបាកធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវវិបាកធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ វិបាកធម៌
 ជាហេតុក្តី វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ វិបាកធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាក
 ធម៌ ជាហេតុផង នូវវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងត្រ័យប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

ហេតុទុក្ខវិបាកភ្នំ

មក្ត លវ សម្បយុត្ត លវ វិប្បយុត្ត លវ អត្តិយា
លវ នត្តិយា លវ វិគតេ លវ អវិគតេ លវ ។

[១២៦] នហេតុំ វិទាកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
វិទាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[១២៧] ហេតុំ វិទាកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិទាកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[១២៨] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា លវ
នបុរេជាតេ លវ នបច្ឆាជាតេ លវ នអាសេវនេ លវ
នឈានេ ឯកំ នមក្ត ឯកំ នវិប្បយុត្ត លវ ។

[១២៩] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា លវ ។

[១៣០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ
សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសា
វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[១៣១] ហេតុ វិទាកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិទា-
កស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីលិ ។

ហេតុទុក្ខវិបាកគ្រឹក្សៈ

ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[១២៦] វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧] វិបាកធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណធម៌ប្បច្ច័យ ។

[១២៨] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនរណធម៌ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនបរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[១២៩] ក្នុងនរណធម៌ប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣០] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១៣១] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[១៣២] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។
 នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។
 ហេតុ វិចារកោ ច នហេតុ វិចារកោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី គណារម្មណាយេវ លត្តនិ ។

[១៣៣] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី សហាណាតាធិបតិយេវ លត្តនិ អារម្មណាធិបតិនត្តិ ។ បេ ។

[១៣៤] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តូបនិស្សយោ ។ ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ច នហេតុស្ស វិចារកស្ស ច ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្ឋាន

[១៣២] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
 ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុក្តី វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 នៅជាតទារម្មណ៍ដដែល ។

[១៣៣] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជា
 ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ នៅជាសហជាតាធិបតិ
 ដដែល ឯការម្មណាធិបតិ មិនមានទេ ។ បេ ។

[១៣៤] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
 ជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ័ និង
 បកត្តបនិស្សយ័ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ័ និង
 បកត្តបនិស្សយ័ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជា
 ហេតុផង នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

ហេតុទុកវិញ្ញាណ

អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ ។ នហេតុ
វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស
ទុបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អនន្តរូបនិស្សយោ
បកត្តបនិស្សយោ ។ បេ ។ ឥតេវ ទ្វេ អនន្តរូប-
និស្សយបកត្តបនិស្សយោយេវ(១) ។

[១៣៥] នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ
សហជាតកម្មមេវ ។

[១៣៦] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារ-
កស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[១៣៧] នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៣៨] ហេតុយោ តីណិ អាម្មណោ នវ អតិ-
បតិយោ ន អនន្តេវ នវ សមនន្តេវ នវ សហជា-
តេ នវ អណមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ទុបនិស្ស-
យេ នវ កម្ម តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តី-
ណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្ប-
យុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

---

១ ម. អនន្តរូបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោយេវាទិ ទិស្សតិ ។

ហេតុទុកវិបាកគ្លីកៈ

បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ វិបាកធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឧបនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។
បានដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ទាំងពីរក្រៅនេះដែរ ។

[១៣៥] វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ហើយជាសហជាតកម្ម ។

[១៣៦] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣៧] វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម៌ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៣៧] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[១៤០] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១៤១] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[១៤២] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលភីកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ

បច្ចនីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វរំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិវោ

[១៤៣] ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចា-
កធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ច នហេតុ វិចារក-
ធម្មធម្មោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៣៧] វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៤០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១៤១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី របស់បញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុកវិបាកត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

[១៤៣] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុក្តី ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកវិបាកគ្រប់

នហេតុំ វិបាកធម្មដម្ហំ បដិច្ច នហេតុំ វិបាកធម្មដម្ហោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ វិបាកធម្ម-
 ធម្មញ្ច នហេតុំ វិបាកធម្មដម្ហញ្ច បដិច្ច ហេតុំ វិបាក-
 ធម្មដម្ហោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១៤៤] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អនិ-
 បតិយា នវ ។ បេ ។ កម្មេ នវ អាហារេ នវ
 ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ នវ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ
 នវ អវិកតេ នវ ។

[១៤៥] នហេតុំ វិបាកធម្មដម្ហំ បដិច្ច ហេតុំ
 វិបាកធម្មដម្ហោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៤៦] ហេតុំ វិបាកធម្មដម្ហំ បដិច្ច ហេតុំ វិបាក-
 ធម្មដម្ហោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បដ្ឋយា នវ ។

ហេតុអ្វីហាក់ដូចជា:

ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៗ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផង នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៗ ។

[១៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រីប្បដ្ឋាន មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុង
អតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។

[១៤៥] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាន ។

[១៤៦] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋាន
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[១៤៧] ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិ-
ចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេដាតប្បដ្ឋយា នវ ន-
បច្ឆាដាតប្បដ្ឋយា នវ នអាសេវនប្បដ្ឋយា នវ ។

[១៤៨] ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ នហេ-
តុំ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ វិចារកធម្មធម្មញ្ញ
នហេតុំ វិចារកធម្មធម្មញ្ញ បដិច្ច នហេតុ វិចារក-
ធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

[១៤៩] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១៥០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[១៥១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៤៧] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអាសវ-
នប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៤៨] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។
ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាកជា
ប្រក្រតី ជាហេតុផង នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បដ្ឋយ ។

[១៤៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[១៥០] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥១] ក្នុងនរាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកវិញ្ញាណ

សហជាតករោចិ បច្ចុយករោចិ និស្សយករោចិ
សំសង្កករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ចករសទិសា
វិគ្គារេតព្វា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១៥២] ហេតុ វិចារកកដម្ពដម្ពោ ហេតុស្ស វិចា-
កកដម្ពដម្ពស្ស ហេតុប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

[១៥៣] ហេតុ វិចារកកដម្ពដម្ពោ ហេតុស្ស វិចា-
កកដម្ពដម្ពស្ស អារម្មណាប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ នវ ។

[១៥៤] ហេតុ វិចារកកដម្ពដម្ពោ ហេតុស្ស វិចារក-
កដម្ពដម្ពស្ស អដិបតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណា-
ដិបតិ សហជាតាដិបតិ នវ ។

[១៥៥] ហេតុ វិចារកកដម្ពដម្ពោ ហេតុស្ស វិចា-
កកដម្ពដម្ពស្ស អនន្តប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ . . .
ឡបនិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ
អនន្តបនិស្សយោ បកក្ខបនិស្សយោ នវ ។ . . .
អាសវនប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ នវ ។

[១៥៦] នហេតុ វិចារកកដម្ពដម្ពោ នហេតុស្ស វិ-
ចារកកដម្ពដម្ពស្ស កកដម្ពដម្ពស្ស ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

ហេតុទុកវិបាកភ្នំក្តី:

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្ត-
វារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទ:

[១៥២] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៥៤] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវារៈ ៧ ។

[១៥៥] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ
ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណ៍បនិស្សយ អនន្តរបនិស្សយ
នឹងបកក្ខបនិស្សយ មានវារៈ ៧ ។ . . . ជាបច្ច័យ ព្រោះការស-
វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៥៦] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១៥៧) នហេតុ^(១) វិចារកដម្មដម្មោ នហេតុស្ស

វិចារកដម្មដម្មស្ស អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៥៨) ហេតុយា តីណី អារម្មណេ នវ អតិ-

បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-

តេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ វិស្សយេ នវ ឧបវិស្ស-

យេ នវ អាសេវិនេ នវ តត្ថេ តីណី អាហារេ

តីណី វត្ថុយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ នវ សប្ប-

យុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ

អវិគតេ នវ ។

(១៥៩) ហេតុ វិចារកដម្មដម្មោ ហេតុស្ស វិចារក-

ដម្មដម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-

ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបវិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១៦០) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(១៦១) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណី ។

(១៦២) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

១ ម. ហេតុ ។

ធម៌ធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១៥៧] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អតាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១៥៩] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១៦១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦២] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកវិបាកគ្រឹក

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសន្ត អនុលោមឃ្លី
បច្ចុដិយឃ្លី អនុលោមប្បច្ចុដិយឃ្លី បច្ចុដិយានុ-
លោមឃ្លី កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិប្បិវោ

(១៦៣) ហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មំ បដិប្ប
ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចុយា តីណិ ។ នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកធម្ម-
ធម្មំ បដិប្ប នហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា តីណិ ។ ហេតុំ នេវវិចាក-
នវិចាកធម្មធម្មញ្ញំ នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកធម្ម-
ធម្មញ្ញំ បដិប្ប ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា តីណិ ។

(១៦៤) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
សហដានេ នវ អនាមតោ នវ វិស្សយេ នវ

ហេតុទុកវិបាកគ្និកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បបច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកវិបាកគ្និកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

បដិប្បិវរៈ

[១៦៣] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌មិន
មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផង នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[១៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ៧ ក្នុងសធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងសព្វាមតាប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បវដ្តានំ

ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ
កម្មេ នវ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ នវ វិញ្ញិយេ
នវ ឈានេ នវ មត្តេ នវ សប្បយុត្តេ នវ វិប្ប-
យុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[១៦៥] នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ
បដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

[១៦៦] ហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអារម្មណប្បច្ចយា ។ នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារក-
ធម្មធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បច្ចយា ។ ហេតុំ នេវវិចារក-
នវិចារកធម្មធម្មញ្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មញ្ច បដិច្ច នហេតុំ នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៦៥] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦៦] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផល នូវ
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផល

ហេតុទុក្ខវិបាកក្ខតំ

ឧប្បជ្ឈតិ នអាម្មណាប្បច្ចយា ។

[១៦៧] ហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកនម្មនម្មំ ប-
ដិច្ច ហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកនម្មនម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

[១៦៨] ហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកនម្មនម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកនម្មនម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នកម្មប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៦៩] នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកនម្មនម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវវិចាកនវិចាកនម្មនម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នអាហារប្បច្ចយា ។

[១៧០] នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នស្រ្តិយេ ឯកំ នណារេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ

ហេតុទុកវិបាកគ្រិកៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៦៧] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[១៦៨] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[១៦៩] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនអតាមតាប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវរៈ ១

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នសម្បយុត្តោ តីណិ នវិប្បយុត្តោ នវ នោនត្តិយា
តីណិ នោវិគតោ តីណិ ។

[១៧១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១៧២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវាវសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវា

[១៧៣] ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
ហេតុស្ស នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ បេ ។

[១៧៤] ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ
ហេតុស្ស នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
នេវវិចាកនវិចាកធម្មធម្មោ នហេតុស្ស នេវវិចាក-
នវិចាកធម្មធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោនត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(១៧១) ក្នុងនអាម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១៧២) ក្នុងនអាម្ពណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត ធម្មវិទូ
ពិសារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

(១៧៣) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ លេ ។

(១៧៤) ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
ហេតុ ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់អាម្ពណាធិបតិ និងសហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណត្តិកំ

[១៧៥] នហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ
 នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស បុរេជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាវច្ចណបុរេជាតំ វត្ថុបុរេជាតំ
 តីណិ ។

[១៧៦] ហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ
 នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស បន្តាជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ នហេតុ នេវវិចារកនវិចារក-
 នម្មនម្មោ នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស
 បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ហេតុ នេវវិចារកន-
 វិចារកនម្មនម្មោ ច នហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្ម-
 នម្មោ ច នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស
 បន្តាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] អាសេវនប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៧៨] នហេតុ នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មោ
 នហេតុស្ស នេវវិចារកនវិចារកនម្មនម្មស្ស កម្មប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកវិបាកគ្នា:

[១៧៥] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់អាវម្ពណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៦] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុក្តី ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ជាបច្ច័យ ព្រោះការសរសៃប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧៨] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ
 នវ ករម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ វេទ្ធិយេ នវ
 ឈានេ តីណិ មគ្គេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ
 បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិតតេ នវ
 អវិតតេ នវ ។

[១៧៨] ហេតុ នេវវិចាកនវិចាកធម្មដម្មោ
 ហេតុស្ស នេវវិចាកនវិចាកធម្មដម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ
 នអធិបតិយា នវ ។

[១៨០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១៨១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមននរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀម-
 យប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១៨០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋាយ
 ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[១៨១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១៨២] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៨៣] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ហេតុទុក្ខឧបាទ្ទិស្តិកំ

យថា ភុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោមម្បី

បច្ចុដ្ឋិយម្បី អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បី បច្ចុដ្ឋិយា-

នុលោមម្បី កណ៌តំ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណត្ថិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខឧបាទ្ទិស្តិកំ

បដិប្បវិវា

[១៧៤] ហេតុំ ឧទានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច ហេតុ ឧទានិទ្ធពានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចុយា តីណិ ។ នហេតុំ ឧទានិទ្ធពានានិ-

យំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ឧទានិទ្ធពានានិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា តីណិ ។

ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកៈ

អនុលោមកី បច្ចនីយៈកី អនុលោមប្បបច្ចនីយៈកី បច្ចនីយា-
នុលោមកី នៃចញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយយ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខវិបាកត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខវិបាកត្តិកៈ ។

ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

[១៨៤] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
តណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

១ យោជន៍វិបាកត្តិកៈ ៣ វិវិកកម្មស្ស រាជញ្ញាប ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុំ ឧទានិណ្ណទានានិយំ ឆ ហេតុំ ឧទានិណ្ណទានា-

និយំ ឆ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ឧទានិណ្ណទានានិយោ

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។

[១៨៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនន្ត-

វេ នវ សមនន្តវេ នវ ។ បេ ។ កាម្មេ នវ វិចា-

កេ នវ ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

[១៨៦] ឆ ហេតុំ ឧទានិណ្ណទានានិយំ ឆ ធម្មំ

បដិច្ច ឆ ហេតុ ឧទានិណ្ណទានានិយោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ឆ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៨៧] ហេតុំ ឧទានិណ្ណទានានិយំ ឆ ធម្មំ បដិច្ច

ធម៌ធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិច្ឆជាន

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ពាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្ម ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន តណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែន ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៨៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ពាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៨៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ពាស្រ័យ

ហេតុអ្វីក៏ឧបាសម្ព័ន្ធក្តីកំ

នហេតុ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នភារម្ម-

ណាប្បច្ចយា ។ នហេតុំ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយំ ឆម្មំ

បដិច្ច នហេតុ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នភារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយញ្ច

នហេតុំ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយញ្ច ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ

ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នភារម្មណា-

ប្បច្ចយា ។

[១៧៧] ហេតុំ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយំ ឆម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ឧបាសម្ព័ន្ធហោតនិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នភាសិ-

បតិប្បច្ចយា នវ ។

ហេតុទុក្ខធាទិន្នតិកៈ

នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
 យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ
 ផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យក
 ហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បច្ច័យ ។

[១៤៨] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៧] នហេតុំ ឧទានិទុកានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

នហេតុ ឧទានិទុកានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នវិទាកប្បច្ចយា ។ . . . នអាហារប្បច្ចយា ។

[១៧៨] នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ តីណិ ន-
អធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរោជាតេ
នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នវិទាកេ
ឯកំ នអាហារេ ឯកំ នវ្រ្ម្រិយេ ឯកំ នយានេ
ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ
នវ នោនតិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

[១៧៩] ហេតុប្បច្ចយា នអាម្មណោ តីណិ ។

[១៨០] នហេតុប្បច្ចយា អាម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសជ្ជវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារតញ្ចា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១៨៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ ។ . . . ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអននវប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមននវប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៨៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី សម្ប-
យុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុទុក្ខជាទីនត្តិកំ

បញ្ញាវិវោ

(១៧៣) ហេតុ ឧបាទិណ្ណតាណានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស ឧបាទិណ្ណតាណានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។

(១៧៤) ហេតុ ឧបាទិណ្ណតាណានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស ឧបាទិណ្ណតាណានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-

ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណី ។ នហេតុ ឧបា-

ទិណ្ណតាណានិយោ ធម្មោ នហេតុស្ស ឧបាទិណ្ណ-

តាណានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-

យោ តីណី ។ ហេតុ ឧបាទិណ្ណតាណានិយោ ប

នហេតុ ឧបាទិណ្ណតាណានិយោ ប ធម្មោ

ហេតុទុក្ខបាទិន្នតិកៈ

បញ្ញាវិវាទៈ

[១៧៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។

[១៧៤] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយ ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា- ទាន ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម កាន់ យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុស្ស ឧទានិទ្ធពានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១៧៥] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អ-
នន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
មញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជា-
តេ តីណិ បន្ទាជាតេ តីណិ កម្មេ តីណិ វិទានេ
នវ អាហារេ តីណិ វិញ្ញយេ នវ ឈានេ តីណិ
មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា
នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១៧៦] ហេតុ ឧទានិទ្ធពានានិយោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស ឧទានិទ្ធពានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយការម្មណ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ណាសប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់
យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុ ឧទានិទ្ធានានិយោ ធម្មា នហេតុស្ស
 ឧទានិទ្ធានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បន្ទាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាហារប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ន-
 អធិបតិយា នវ ។

[១៧៨] ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណេ ភីណិ ។

[១៧៩] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ បច្ច-
 និយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតត្វំ ។

បដិប្បវិរោ

[២០០] ហេតុំ អនុទានិទ្ធានានិយំ ធម្មំ បដិប្ប

ហេតុទុក្ខបាទីនត្តិកៈ

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ
តាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យកហើយ តាំង
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុរោមក្តី បច្ចុនីយៈក្តី អនុរោមប្បច្ចុនីយៈក្តី បច្ចុនីយានុរោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខបាទីនត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[២០០] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម
មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុ អនុចានិ នុចានានិ ឆយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុ អនុចានិ នុ-

ចានានិ ឆយំ ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុចានិ នុចានា-

និឆយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

ហេតុ អនុចានិ នុចានានិ ឆយញ្ច នហេតុ អនុចានិ នុ-

ចានានិ ឆយញ្ច ឆម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុចានិ នុចានា-

និឆយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

[២០០] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-

តិយា នវ អនន្តេ នវ សុបនន្តេ នវ សុបាជានេ

នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ

ចុរេជានេ នវ អាសវនេ នវ ត្រច្ឆេ នវ វិចារកេ

ឧត្តមប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខត្រីកប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក
 ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 តណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន
 មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអា-
 សេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ

ហេតុទុក្ខនិវាតិវិញ្ញាណ

ឯកំ អាហារេ នវ សង្ខារេយេ នវ ឈានេ

នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ

នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២០២] នហេតុំ អនុចាទិនុចាទានិយំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច នហេតុ អនុចាទិនុចាទានិយោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ

នហេតុប្បដ្ឋយា ទេ ។

[២០៣] ហេតុំ អនុចាទិនុចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច

នហេតុ អនុចាទិនុចាទានិយោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ

នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។ នហេតុំ អនុចាទិនុ-

ចាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុចាទិនុចាទា-

និយោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុក្ខបាទីន្តិកៈ

មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០២] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២០៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់ យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន តណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន តណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

ហេតុំ អនុទានិទានានិយត្តា នហេតុំ អនុទានិទ-
ទានានិយត្តា ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុទានិទានា-
និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នការម្មណាប្បច្ចយា ។

[២០៤] នហេតុយា ទ្វេ នការម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តេរ តីណិ នសមនន្តេរ តីណិ
នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ
នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្ម
តីណិ នវិទានេ នវ នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ
ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ
តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនតិយា តីណិ នោវិ-
គតេ តីណិ ។

[២០៥] ហេតុប្បច្ចយា នការម្មណោ តីណិ ។

[២០៦] នហេតុប្បច្ចយោ ការម្មណោ ទ្វេ ។

អវិធម្មបិដក អនុណោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា- ទាន មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

- (២០២) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាបប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈា- នប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនានន្តិប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២០៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២០៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ប្រតិទិនឧបាសម្ព័ន្ធគំ

សហជានករោចិ បច្ចុយករោចិ និស្សយ-

ករោចិ សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ

បដិច្ចករសទិសា វិត្តាវេតញ ។

បញ្ញាវិវោ

[២០៧] ហេតុ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

ច្បច្ចយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។

[២០៨] ហេតុ អនុចានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចានិទ្ធិចានានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-

ណាច្បច្ចយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។ នហេតុ អនុចា-

និទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ នហេតុស្ស អនុចានិទ្ធិចានានិ-

យស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្បច្ចយេន បច្ចុយោ នវ ។

ហេតុទុក្ខនិវាតិវិញ្ញាណ

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី ទិស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបច្ចុយវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
 ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២០៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[២០៨] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋ័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
 យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

(២០៧) ហេតុ អនុទានិនុទានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុទានិនុទានានិយស្ស ធម្មស្ស អនិប-

តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ សហជាតា-

តិបតិ តីណិ ។ នហេតុ អនុទានិនុទានានិយោ

ធម្មោ នហេតុស្ស អនុទានិនុទានានិយស្ស ធម្មស្ស

អនិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ សហ-

ជាតានិបតិ នវ ។

(២០៨) ហេតុ អនុទានិនុទានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុទានិនុទានានិយស្ស ធម្មស្ស ឧប-

និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណ្យបនិស្សយោ

អនន្តរបនិស្សយោ បតក្ខបនិស្សយោ នវ ។

(២០៩) នហេតុ អនុទានិនុទានានិយោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២០៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យក
 ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៧ ។

[២១០] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់អារម្មណូបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ មាន
 វរៈ ៧ ។

[២១១] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
 មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ

ហេតុទុក្ខជាទិន្នតិកំ

នហេតុស្ស អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណបុរេជានំ តីណិ ។

[២០២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ
អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេ-
វនេ នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ វជ្ជិយេ
នវ ឈានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្ប-
យុត្តេ តីណិ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិកតេ នវ
អវិកតេ នវ ។

[២០៣] ហេតុ អនុចាទិន្នចាទានិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនុចាទិន្នចាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

ហេតុទុក្ខធាទិន្នតិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណបុរេជាត មានវារៈ ៣ ។

[២១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុ-
ប្បដាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រ្រៃយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២១៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[២០៤] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[២០៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២០៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បី

បច្ចុជ្ជិយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋុជ្ជិយម្បី បច្ចុជ្ជិយានុ-

លោមម្បី កណិតំ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បដិច្ចវិវា

[២០៧] ហេតុំ អនុទានិទ្ធិអនុទានានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ អនុទានិទ្ធិអនុទានានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុំ អនុទានិទ្ធិអនុទា-

នានិយំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនុទានិទ្ធិអនុទា-

និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[២១៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវវៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវវៈ ៧ ។

[២១៥] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវវៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១៦] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវវៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ចវវៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកខុបាទិនត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[២១៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវវៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មាន
តណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវវៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខឧបទ្ទេសក្រឹតិ

ហេតុំ អនុចានិទ្ធ អនុចានានិយញ្ច នហេតុំ អនុចានិទ្ធ-
 អនុចានានិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុចានិទ្ធ អនុចា-
 នានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[២០៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិប-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
 តេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កេច្ចេ នវ
 វិទានេ នវ អាហារេ នវ វេទនិយេ នវ ឈានេ
 នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ
 អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុវគ្គធម្មទិន្នតិកៈ

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអា-
 សេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងត្រ្រិយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 សម្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិប្បយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 អតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[២១៧] ហេតុំ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

[២២០] នអធិបតិយា ន ធម្មេវេវាតេ នវ

នបច្ឆាវាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តិណិ

នវិចារេតិ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២២១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ន ។

[២២២] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ន ។

សហជានករោបិ បច្ចយករោបិ និស្សយករោបិ

សំសដ្ឋករោបិ សម្បយុត្តករោបិ បដិច្ចករ-

សទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[២២៣] ហេតុំ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

[២១៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យក
ហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២២០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

- [២២១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
  - [២២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
- សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២២៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ

ហេតុទុក្ខជាទីនិព្វាន

ហេតុស្ស អនុទានិន្ទអនុទានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេ-

តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២២៤] នហេតុ អនុទានិន្ទអនុទានានិយោ

ធម្មោ នហេតុស្ស អនុទានិន្ទអនុទានានិយស្ស ធម្មស្ស

អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២២៥] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ

អធិបតីយា ធន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-

ជានេ នវ អញ្ញាញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-

យេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារេកេ នវ អារាហេ តី-

ណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មន្តេ នវ សម្ម-

យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ

វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ពេតុទុក្ខបាទីន្តិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២២] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវត្ថុនិ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គិកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវេទិតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២២៦] ហេតុ អនុទាទិន្នអនុទាទានិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនុទាទិន្នអនុទាទានិយស្ស ធម្មស្ស ស-
ហាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

[២២៧] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[២២៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២២៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ បច្ច-
និយានុលោមម្បិ កណិតំ ឃំ កណោតតំ ។

ហេតុទុកខេទិទុត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកសង្កេតិកំ

បដិប្បវិពោ

[២៣០] ហេតុំ សង្កេតិកំ សង្កេតិកេ សិកំ ធម្មំ បដិប្ប
ហេតុ សង្កេតិកំ សង្កេតិកេ សិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណិក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២២៦] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជា បច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់ យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយសហ- ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[២២៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យក្តី បច្ច័ន័យានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកឧបាទានត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកឧបាទានត្តិកៈ ។

ហេតុទុកសង្កិលីដ្ឋិតិកៈ

បដិប្បវារៈ

[២៣០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់ សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុទុកសង្ក័លិដ្ឋតិកំ

ហេតុប្បដ្ឋយា វីណិ ។ នហេតុំ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេ-
 សិកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វីណិ ។
 ហេតុំ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកញ្ច នហេតុំ សង្ក័លិដ្ឋ-
 សង្ក័លេសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័-
 លេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វីណិ ។

[២៣០] ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ អដិ-
 បតិយា នវ ។ បេ ។ កម្មេ នវ អាហារេ នវ ។ បេ ។
 អវិគតេ នវ ។

[២៣២] នហេតុំ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ សង្ក័លិដ្ឋសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិភ្នំក្រវាញ:

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំង
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[២៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ។

[២៣២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(២៣៣) ហេតុំ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ដ្ឋតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(២៣៤) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(២៣៥) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

(២៣៦) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(២៣៧) ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[២៣៣] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិជ្ជាយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៣៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៦] ក្នុង ការមូណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[២៣៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសន្តិវិជ្ជាភិក្ខុ

[២៣៨] ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៣៩] ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អនិ-
បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ នវ ។

[២៤០] ហេតុយោ វីណិ អារម្មណេ នវ អ-
ធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជានេ នវ អតាមតោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ វីណិ អាហារេ
វីណិ វ័ន្តិយេ វីណិ យានេ វីណិ មត្តេ វីណិ
សម្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋិតិកៈ

[២៣៨] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[២៣៩] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការមូលាធិបតិ មានវារៈ ៧ ។

[២៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រ្រៃយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

[២៤០] ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៤២] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[២៤៣] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២៤៤] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
លោមម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិ-
យម្បិ បច្ចនីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឃំ
គណោតត្បំ ។

បដិប្បវិរោ

[២៤៥] ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៤១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[២៤២] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[២៤៣] ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ។

[២៤៤] ក្នុងនអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកសន្តិលិង្គតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិរៈ

[២៤៥] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែ
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅ-
ហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

ហេតុទុកសង្កិលីដ្ឋតិកំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ អសង្កិលីដ្ឋសង្កិ-
 លេសិកត្តា នហេតុំ អសង្កិលីដ្ឋសង្កិលេសិកត្តា
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អសង្កិលីដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[២៤៦] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ ។ ហេ ។ អវិគតេ នវ ។

[២៤៧] នហេតុំ អសង្កិលីដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ អសង្កិលីដ្ឋសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤៨] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ភីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
 ភីណិ នអញ្ញាមញ្ញា ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេ-
 វនេ នវ នកម្មេ ភីណិ នវិទាកេ នវ

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋត្តិកៈ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
សៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
ហេតុផង នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២២៨] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការមូលប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាបប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

នអាហារេ ឯកំ នន្ទ្រិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ
នមន្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ
នោនត្តិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

[២៤៧] ហេតុប្បដ្ឋយានេ នអាវច្ឆណេ តីណិ ។

[២៤៨] នហេតុប្បដ្ឋយានេ អាវច្ឆណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ
សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារស-
ទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[២៤៩] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា
ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៥០] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា
ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អា-
វច្ឆណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

អវិជ្ជាបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិកាយាវច្ឆយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិកាយាវច្ឆយ មានវារៈ ១ ក្នុង
និយានប្បច្ឆយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិមគ្គប្បច្ឆយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិសម្ប-
យុត្តប្បច្ឆយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវិប្បយុត្តប្បច្ឆយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិ-
នត្តិប្បច្ឆយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវេទិតប្បច្ឆយ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៩] ក្នុងនិកាយាវច្ឆយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ឆយ ។

[២៥០] ក្នុងនិកាយាវច្ឆយ មានវារៈ ១ ព្រោះនិហេតុប្បច្ឆយ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[២៥១] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយហេតុ-
ប្បច្ឆយ មានវារៈ ៣ ។

[២៥២] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយការម្មណ-
ប្បច្ឆយ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋតិកំ

[២៥៣] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា

ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អ-

ធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-

តាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-

កោ ធម្មា នហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស

ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិប-

តិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋ-

សន្តិលេសិកោ ច នហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-

កោ ច ធម្មា ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-

កស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្ម-

ណាធិបតិ តីណិ ។

[២៥៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ

អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ

សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា ធម្មា នវ និស្សយេ

នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេវាតេ តីណិ

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋត្តិកៈ

[២៥៣] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែល
 មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងធាតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងធាតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអនាមិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

បច្ឆាជានេត តីណិ អាសេវនេ នេ កកប្បេ តីណិ
 វិចារកេ នេ អាហារេ តីណិ ស្រ្គិយេ នេ ឈានេ
 តីណិ មន្តេ នេ សម្បយុត្តេ នេ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្តិយា នេ ធន្តិយា នេ វិគតេ នេ អវិគតេ
 នេ ។

[២៥៥] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មា

ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ធម្មស្ស

អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន

បច្ចយោ ទុបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៥៦] នហេតុយា នេ នអារម្មណេ នេ ។

[២៥៧] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២៥៨] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នេ ។

ឧបទ្ទេសនិក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

ក្នុងបច្ចាជានុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងតន្ត្រីប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនិទ្ទេសប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
 តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[២៥៥] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 ការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[២៥៦] ក្នុងនរហត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[២៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ។

[២៥៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហត្ថប្បដ្ឋាយ ។

ហេតុទុកសង្កឹលីដ្ឋតិកំ

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុនីយម្បិ
បច្ចុនីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឃំ កលោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[២៥៧] ហេតុ អសង្កិលីដ្ឋអសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អសង្កិលីដ្ឋអសង្កិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៦០] ហេតុយា នវ អាម្មលោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ ចុរជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កក្ខេ នវ វិចា-
កេ នវ អាហារេ នវ វ័ន្តិយេ នវ ឈានេ នវ
មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា
នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋតិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[២៥៧] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិន
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦០] ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។ ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអ-

សន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអ-

សន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

នហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-

ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

នអធិបតិប្បច្ចយា ។ នហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេ-

សិកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិ-

កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[២៦២] នអធិបតិយា ឆ នប្បបដាតេ នវ

នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកក្ខេ តីណិ

នវិទាតេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៦៣] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៦១] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំង
 មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៦២] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋតិកំ

[២៦៤] នអធិបតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយា ន ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាវសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[២៦៥] ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ

ធម្មោ ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស

ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៦៦] នហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ

ធម្មោ នហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស

ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៦៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ

អធិបតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ

សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ

ឧបនិស្សយេ នវ កេម្មេ តីណិ វិបាកេ នវ

ហេតុទុកសន្តិលីដ្ឋតិកៈ

[២៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនគធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[២៦៥] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៦] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រ-
កបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែន
ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនគធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមហា-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបទិកោ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ តីណិ ស្រ្តិយេ នវ ឈានេ តីណិ មគ្គេ
នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ
នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៦៨) ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកស្ស
ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្ស-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(២៦៩) នហេតុយា នវ នការម្មណេ នវ ។

(២៧០) ហេតុប្បដ្ឋយា នការម្មណេ តីណិ ។

(២៧១) នហេតុប្បដ្ឋយា ការម្មណេ តីណិ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណិកំ ឯវំ កណោតវុំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
លានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦៨] ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[២៧០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសន្តិលិង្គតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខករិត្តកិច្ច

បដិច្ចវិញ្ញាណ

(២៧២) ហេតុ សវិតក្កសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ សវិតក្កសវិតារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ ហេតុ សវិតក្កសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ សវិតក្កសវិតារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ ហេតុ សវិតក្កសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 សវិតក្កសវិតារោ ច នហេតុ សវិតក្កសវិតារោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុ សវិតក្ក-
 សវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សវិតក្កសវិតារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុ
 សវិតក្កសវិតារោ នហេតុ សវិតក្កសវិតារោ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ សវិតក្កសវិតារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[២៧២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
វិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រ-
កបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុក្តី
ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រ-
កបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
វិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែន
ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

[២៧៣] ហោតុយា នវ អារម្មណេ នវ អតិប-
តិយា នវ អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ ។ បេ ។
កកម្មេ នវ វិចារកេ នវ ។ បេ ។ អវិគតេ នវ ។

[២៧៤] នហោតុ សវិតក្កុសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
នហោតុ សវិតក្កុសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហោ-
តុប្បច្ចយោ ម្លេ ។

[២៧៥] ហោតុ សវិតក្កុសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
ហោតុ សវិតក្កុសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអតិប-
តិប្បច្ចយា ។

[២៧៦] នហោតុយា ម្លេ នអតិបតិយា នវ
។ បេ ។ នបុរោជានេ នវ នបច្ឆានានេ នវ នអា-
សេវនេ នវ នកកម្មេ តិណំ នវិចារកេ នវ នមគ្គ
វតំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៧៧] ហោតុប្បច្ចយា នអតិបតិយា នវ ។

[២៧៨] នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ម្លេ ។
សហជានភំកោបិ បច្ចយភំកោបិ និស្សយ-
ភំកោបិ សំសដ្ឋភំកោបិ សម្បយុត្តភំកោបិ
បដិច្ចភវសទិសា វិត្តារកេធា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[២៧៤] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ។

[២៧៥] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[២៧៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[២៧៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៧៨] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។ សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុទុកវិញ្ញត្តិកំ

បញ្ញាវិវា

[២៧៧] ហេតុ សវិតក្កសវិចារោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតក្កសវិចារស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២៧៨] ហេតុ សវិតក្កសវិចារោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតក្កសវិចារស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

[២៧៩] ហេតុ សវិតក្កសវិចារោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតក្កសវិចារស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

[២៨០] ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតក្កសវិចារស្ស សវិតក្កសវិចារស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

[២៨១] ហេតុ សវិតក្កសវិចារោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស សវិតក្កសវិចារស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុក្ខវិនិច្ឆ័យៈ

បញ្ញាវិវិះ

[២៧៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨០] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៨១] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និធិសហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយ
វិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និធិសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រ-
កបដោយវិចារៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយ
វិចារៈ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
ប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណា-
ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[២៨២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អតិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ តីណិ វិចារតេ នវ
 អាហារេ តីណិ វេទ្ធិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ
 នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

[២៨៣] ហេតុ សវិតត្តិសវិចារោ ធម្មោ ហេ-
 តុស្ស សវិតត្តិសវិចារស្ស ធម្មត្ស អារម្មណប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
 និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[២៨៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[២៨៥] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២៨៦] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មប័ណ្ណិក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(២៨២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសញ្ញាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៃវិជ្ជាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(២៨៣) ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ ជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ
 ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

(២៨៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

(២៨៥) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(២៨៦) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ហេតុទុក្ខកត្តក្តី

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោម
មម្បិ បច្ចុដិយម្បិ អនុលោមម្បច្ចុដិយម្បិ បច្ចុ-
ដិយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គលោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

(២៨៧) ហេតុំ អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចុយា តីណិ ។ នហេតុំ អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចុយា តីណិ ។ ហេតុំ អវិតក្កវិចារមត្តញ្ច
នហេតុំ អវិតក្កវិចារមត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា
តីណិ ។

(២៨៨) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អដិបតិ-
យា នវ ។ បេ ។ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ ។ បេ ។
អវិតតេ នវ ។

(២៨៩) ហេតុំ អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអដិបតិប្បច្ចុយា ។

ហេតុទុកវិតក្កតិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកវិតក្កតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

វ្យង្គិប្បវិវរៈ

[២៨៧] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ មិន
មានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុផង នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[២៨៩] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] នអធិបតិយា នវ នបុរោជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៧១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[២៧២] នអធិបតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយា នវ ។
សហជាតវារោមិ បច្ឆយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ ប-
ដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវា

[២៧៣] ហេតុ អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិតក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ឆយោ តីណិ ។

[២៧៤] ហេតុ អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស អវិតក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បច្ឆយោ តីណិ ។

[២៧៥] ហេតុ អវិតក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិតក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ឆយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[២៧០] កុំននអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុំននបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ កុំននចតុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុំននអាសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ កុំននកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ កុំននវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ កុំននវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[២៧១] កុំននអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧២] កុំនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

ប្រញ៉ាំងវិវរៈ

[២៧៣] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

[២៧៤] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៧៥] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណ

នហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ នហេតុស្ស អវិ-
 ភក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ
 អវិភក្កវិចារមត្តោ ច នហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ច
 ធម្មោ នហេតុស្ស អវិភក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ។

[២៧៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ តីណិ អ-
 ធិបតិយា សត្ត អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ
 នវ អាហារេ តីណិ វជ្ជិយេ នវ ឈានេ តីណិ
 មក្កេ នវ សម្បយុក្កេ នវ អត្ថិយា នវ នត្ថិយា
 នវ វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

[២៧៧] ហេតុ អវិភក្កវិចារមត្តោ ធម្មោ ហេ-
 តុស្ស អវិភក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកវិតក្កៈ

ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្ប-
 ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹម
 តែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែ
 វិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ។

[២៧៦] ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសេវនប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអតិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៧៧] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ដោយសហ-
 ជាតប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[២៧៨] នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។

[២៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៣០០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ភីណិ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោម-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ គណីតំ ឃំ កណោតត្វំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៣០១] ហេតុំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣០២] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិប-
តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ វិគតេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

[៣០៣] នហេតុំ អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[២៧៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[២៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៣០០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាថហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងនេហតុទុក្ខតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៣០១] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

[៣០២] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិវត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣០៣] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុអ្វីត្រូវត្រង់

[៣០៤] ហេតុ អវិភក្តិអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ អវិភក្តិអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ។ នហេតុំ អវិភក្តិអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 នហេតុ អវិភក្តិអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ អវិភក្តិអវិចារញ្ច នហេតុំ
 អវិភក្តិអវិចារញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អវិភក្តិអវិចា-
 រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។

[៣០៥] ហេតុំ អវិភក្តិអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
 តុ អវិភក្តិអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន អធិបតិប្ប-
 ច្ចយា នវ ។

[៣០៦] នហេតុយា ឯកំ ន អារម្មណោ ភីណិ
 ន អធិបតិយា នវ ន អនន្តរេ ភីណិ ន សមនន្តរេ
 ភីណិ ន អញ្ញាមញ្ញា ភីណិ ន ឧបនិស្សយេ ភីណិ
 ន បុរាជានេ នវ ន បច្ឆាជានេ នវ ន អាសេវនេ
 នវ ន កម្មេ ភីណិ នវ ចានេ នវ ន អាហារេ
 ឯកំ ន ឥន្ទ្រិយេ ឯកំ ន ឈានេ ឯកំ ន មក្កេ ឯកំ

ពោតុទុកវិញ្ញាណៈ

[៣០៤] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
 មានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
 មានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុផង នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
 មានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនកធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣០៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនកធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

អភិធម្មប័ណ្ណេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

នសច្ចៈយុត្តេ តីណី នវិច្ឆ័យុត្តេ នវ នោនត្តិយា
តីណី ជោវិតតេ តីណី ។

[៣០៧] ហេតុច្ច័យ្ហោ ន អារម្មណោ តីណី ។

[៣០៨] នហេតុច្ច័យ្ហោ អារម្មណោ ឯតំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសន្នវារោមិ សច្ចៈយុត្តវារោមិ ប-
ដិច្ចវាសនីសា វិត្តាវេតថា ។

បញ្ញាវិវោ

[៣០៩] ហេតុ អវិតត្តអវិចារោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិតត្តអវិចារស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ច័យេន
បច្ចយោ តីណី ។

[៣១០] ហេតុ អវិតត្តអវិចារោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិតត្តអវិចារស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្ច័យ-
យេន បច្ចយោ នវ ។

[៣១១] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
ចុវេជាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី អាសេវេនេ នវ

រតនម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧

ក្នុងនោនត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

(៣០៧) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៣០៨) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ឈវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជរ បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

(៣០៩) ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ជាបច្ចយ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

(៣១០) ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ជាបច្ចយ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(៣១១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងគពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបរវាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកវិញ្ញត្តិ

កម្ម ភីណិ វិនាកេ នវ អាហារេ ភីណិ វង្រិ-
យេ នវ ណារេ ភីណិ មគ្គេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ ទត្តិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៣០២] ហេតុ អវិគត្តិអវិនាកេ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិគត្តិអវិនារស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេ ន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេ ន បច្ចយោ ឧបនិស្ស្ទ-
យប្បច្ចយេ ន បច្ចយោ ។

[៣០៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ នអធិ-
បតិយា នវ ។

[៣០៤] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៣០៥] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាវារស្ស អនុ-
លោមម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ
បច្ចនីយានុលោមម្បិ កណិទំ វិវំ កណេ-
តញ្ចំ ។

ហេតុទុកវិតក្កតិកៈ

ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣១២] ធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣១៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកវិតក្កតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហោតុទុកបីតិច្ឆិកំ

បដិច្ចវិវា

[៣១៦] ហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
នហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បីតិ-
សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៣១៧] ហេតុយា នវ អាវច្ឆុណោ នវ អធិប-
តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៣១៨] នហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[៣១៩] ហេតុំ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៣២០] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ ភីណិ នវិចារកេ នវ នមត្តេ ឯកំ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ហោត្តទុក្ខបីតិក្កិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[៣១៦] ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រ-
ឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។
ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រឡំដោយ
បីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាវម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្ប-
ដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៣១៨] ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣១៩] ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រឡំ
ដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៣២០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនចរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនសារេនប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ១
ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

ហេតុវចនប្រតិទិន

(៣២១) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អធិបតិយា នវ ។

(៣២២) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-

វារោមិ សំសជ្ជវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ

បដិច្ចវាសនិសា វិត្តារេត្វា ។

បញ្ញាវិវោ

(៣២៣) ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស បីតិ-
សហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៣២៤) ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ តីណិ ។ នហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ
នហេតុស្ស បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

(៣២៥) ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។
នហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ នហេតុស្ស បីតិ-
សហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុកបីតិក្កិកៈ

[៣២១] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣២២] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី

សម្បយត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣២៣] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣២៤] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣២៥] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុ បីតិសហគតោ ច នហេតុ បីតិសហគតោ ច
ធម្មា ហេតុស្ស បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិ-
បតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណានិបតិ តីណិ ។

[៣២៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អពាមពោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិទាកេ នវ អាហា-
រេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ យានេ តីណិ មក្កេ នវ
សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៣២៧] ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មា ហេតុស្ស
បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៣២៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុក្តី ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ
ក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៣២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងភ័ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣២៧] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ច្រ-
ឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកបីគឺត្រីកំ

(៣២៧) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណោ ភីណិ ។

(៣៣០) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណិតំ វិវំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិរោ

(៣៣១) ហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
តុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ភីណិ ។ នហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ភីណិ ។ ហេតុំ សុខសហគតញ្ច នហេតុំ
សុខសហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សុខសហគ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៣៣២) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

(៣៣៣) នហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុំ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

ហេតុទុកបីតិគ្គិកៈ

[៣២៧] ក្នុងនិកាយម្នាលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 [៣៣០] ក្នុងនិកាយម្នាលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកបីតិគ្គិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
 នោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៣៣១] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រ-
 ឡំដោយសុខ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយ
 សុខ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជា
 ហេតុផង នូវធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិកាយម្នាលប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៣៣] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៣៤] ហេតុំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយោ នវ ។

[៣៣៥] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកក្ខេ តីណិ នវីហាកេ នវ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៣៦] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៣៣៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។ សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ សំសជ្ឈវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវេ

[៣៣៨] ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣៣៩] ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៣៤] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ច្រឡំ
ដោយសុខ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៣៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៣៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវែង បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៣៣៨] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៣៩] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុក្ខបើកក្តី

[៣៤០] ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[៣៤១] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា នវ អនន្តេ នវ សមនន្តេ នវ សហជាតេ នវ អញមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ ភីណិ វិទាតេ នវ អាហារេ ភីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ ភីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៣៤២] ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៤៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៣៤៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នវ អារម្មណេ ភីណិ ។

[៣៤៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុទុក្ខបិទិត្តិកៈ

[៣៤០] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយអធិបត្យបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណបច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្យបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាបបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានបច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុតបច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិតតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៤២] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយការម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

[៣៤៣] ក្នុងនហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណបច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៣៤៤] ក្នុងនការម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងការម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលត្តិកោ បញ្ញាវាសស្ស អនុ-
លោមម្បី បច្ចុនីយម្បី អនុលោមប្បច្ចុនី-
យម្បី បច្ចុនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ ឃំ
កណោតតំ ។

បដិប្បិរោ

[៣៤៦] ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិប្ប
ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ
បដិប្ប នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតញ្ច
នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតញ្ច ធម្មំ បដិប្ប ហេតុ
ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

[៣៤៧] ហេតុយា នវំ អារម្មណោ នវំ អធិ-
បតិយា នវំ កម្មេ នវំ វិចារតេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

[៣៤៨] នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិប្ប-
នហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ
តុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ហាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកបីត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវាទៈ

[៣៤៦] ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុផង នូវធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៣៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៣៤៨] ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ។

ហេតុទុកបីតិគីរី

(៣៤៧) ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអដិ-
បតិប្បច្ចយា នវ ។

(៣៤៨) ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបុរេ-
ជាតប្បច្ចយា នវ ។

(៣៤៩) ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុំ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នបច្ឆា-
ជាតប្បច្ចយា នវ ។

(៣៥០) នហេតុយា ទ្វេ នអដិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ តីណី នវិចារកេ នវ នយានេ ឯកំ ន-
មត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៣៥១) ហេតុប្បច្ចយា នអដិបតិយា នវ ។

(៣៥២) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-
រោចិ សំសជ្ជវារោចិ សប្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិញ្ញាវេតនា ។

ហេតុទុកបីតិវ្តិកៈ

(៣៤៧) ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

(៣៤៨) ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

(៣៤៩) ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

(៣៥០) ក្នុងនរហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនរណាបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនរាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៣៥១) ក្នុងនរណាបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៥២) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បុត្តារិពោ

(៣៥៥) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៣៥៦) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៣៥៧) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៣៥៨) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អពាមពោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កក្ខេ តីណិ វិចារេ នវ អាហារេ តីណិ វស្ស្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិតតេ នវ អវិតតេ នវ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៥៥] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៦] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៥៧] ធម៌ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមននរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អតាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុក្ខវល្ល័យនីតិ

[៣៥៧] ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៣៦០] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៣៦១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៣៦២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ចារិវស្ស អនុលោមម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី បដ្ឋនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុទុក្ខវល្ល័យនីតិ ធម្មនីតិ ។

ហេតុទុក្ខវល្ល័យនីតិ

បដិច្ចវិវា

[៣៦៣] ហេតុំ នស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុំ នស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុំ នស្សនេន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នស្សនេន បហាតតោ ធម្មោ

ហេតុទុកទស្សនត្តិកៈ

[៣៥៧] ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៣៦១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦២] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមភិ បច្ចនីយៈភិ អនុលោមប្បច្ចនីយៈភិ បច្ចនីយា-
នុលោមភិ នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលភិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទេកប័តិភិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកបីតិកៈ ។

ហេតុទុកទស្សនត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៣៦៣] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទេស្សនៈ^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទេស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលះដោយទេស្សនៈ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទេស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ

១ លោកបត្តិមគ្គ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ និស្សនេន
បហាតត្វញ្ច នហេតុំ និស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ និស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៦៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិបតិយា
នវ កម្មេ នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៣៦៥] នហេតុំ និស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ និស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

[៣៦៦] ហេតុំ និស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ និស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអ-
និបតិប្បដ្ឋយា នវ ។

[៣៦៧] នហេតុយា ឯកំ នអនិបតិយា នវ ន-
បុរជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៦៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា នវ ។

[៣៦៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលះ
ដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ
ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៥] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៦៦] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសវម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៦៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៦៩] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ប្រាជ្ញាសុត្តន្តបិដក

សហជាតករោចិ បច្ចយករោចិ និស្សយករោចិ
សំសដ្ឋករោចិ សម្មយុត្តករោចិ បដិច្ចវាសទិសា
វិត្តារេត្តា ។

បញ្ញាវិវា

[៣៧០] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣៧១] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៣៧២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អនិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសេវនេ នវ កិម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ
ឥន្ទ្រិយេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៣៧៣] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកទស្សនត្តិកៈ

សហជាតវរៈក្តី បច្ចុយវរៈក្តី និស្សយវរៈក្តី សំសង្កវរៈក្តី
សម្បយុត្តវរៈក្តី ដុបគានីនិបដិច្ចវរៈវៃវ បណ្ឌិត គប្បិទ្យ
ពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៣៧០] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៣៧១] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ។

[៣៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្ម-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងត្រ្រិយប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៣៧៣] ធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៧៤] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[៣៧៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៣៧៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោម-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណីតំ ឯវំ កណេតត្ថំ ។

[៣៧៧] ហេតុំ ការណាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ការណាយ បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុំ ការណាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ ការណាយ បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ ការណាយ បហា-

តត្ថោ នហេតុំ ការណាយ បហាតត្ថោ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ ការណាយ បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-

តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៧៨] ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អវិកតេ

នវំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៧៤] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិការម្ពណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៣៧៥] ក្នុងនិការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៦] ក្នុងនិការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុ-
ប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកកប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកទស្សនត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

[៣៧៧] ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរ
លះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយ
ការវិនា ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិការម្ពណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុកុម្មុយនីស្ត

(៣៧៧) នហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វោ ធម្មោ ធម្មជ្ជតិ នហេ-
តុប្បដ្ឋយោ នវ ។

(៣៧៨) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ ន-
បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ន-
កម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៣៧៩) ហេតុប្បដ្ឋយោ នអធិបតិយា នវ ។

(៣៨០) នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវកោចិ បច្ចយវកោចិ និស្សយវកោចិ

សំសដ្ឋវកោចិ សម្បយុត្តវកោចិ បដិច្ចវា-

សទិសា ឯវំ វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

(៣៨១) ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ តីណិ ។

(៣៨២) ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

ហេតុទុក្ខស្សនត្តិកៈ

[៣៧៧] ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ អារម្ម័យ នូវធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ នហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៨០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៨១] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨២] ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ សហជាតវារៈក្តី បច្ឆយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុតវារៈក្តី ដ្ឋចគ្គានីធិបដ្ឋចវារៈវេរ បណ្ឌិត គប្បវិទ្យ ពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

បិដ្ឋានវិវះ

[៣៨៣] ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៣ ។

[៣៨៤] ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

[៣៨៥] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អចិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាបញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ កកម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ
ស្រ្តិយេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៣៨៦] ហេតុ ភាវនាយ បហានត្វោ ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហានត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៣៨៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៣៨៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៣៨៩] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ តណីតំ វិវំ តណោតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[ព្រះ ៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងត្រ័យប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[ព្រះ ៤៦] ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[ព្រះ ៤៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[ព្រះ ៤៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[ព្រះ ៤៩] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋាននីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុវក្កស្សនត្តិកំ

បដិប្បិវោ

(៣៧០) ហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណិ ។
 នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្វោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧១) ហេតុយា នវ ភាវច្ចុណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ កកម្មេ នវ វិទាតេក នវ អវិកតេ នវ ។

(៣៧២) នហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
 ហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវទស្សនេន ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧៣) ហេតុំ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នភាវច្ចុណាប្បច្ចយា ។

ពេតុទុកទស្សនត្តិកៈ

បដិប្បវិវាទៈ

[៣៧០] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
 ដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
 ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំង
 មិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរ
 លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៧២] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
 ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះ
 ដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧៣] ធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរ
 លះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

នហេតុំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ នេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថញ្ច នហេតុំ នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ន អារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៣៧៤) ហេតុំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អធិបតីប្បច្ចយា ។

(៣៧៥) នហេតុយា ឯកំ ន អារម្មណោ តីណិ
 ន អធិបតីយា នេវ ន អនន្តរេ តីណិ ន សមនន្តរេ
 តីណិ ន អញ្ញាបត្តោ តីណិ ន ឧបដិស្សយេ តីណិ
 ន បុរេជានេ នេវ ន បច្ឆាជានេ នេវ ន អាសេវនេ នេវ
 ន កត្តេ តីណិ ន វិជានេ នេវ ន អាហារេ ឯកំ
 ន ក្រ្នុយេ ឯកំ ន យានេ ឯកំ ន មន្តេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរ
 លះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណ-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
 ការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុផង នូវធម៌ ដែលមិនគួរ
 លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
 ការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
 គួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្តិប្បច្ច័យ ។

- [៣៧២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ហេតុវិទ្យាសូត្តិកំ

នសម្បយុត្តតិណី នវិប្បយុត្ត នវ នោនតិយា
តិណី នោវិគតេ តិណី ។

[៣៧៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តិណី ។

[៣៧៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជានិកេយិ បច្ចយវិកេយិ និស្សយ-
វិកេយិ សំសដ្ឋវិកេយិ សម្បយុត្តវិកេយិ
បដិច្ចវិកេយិ ឯសា ឯវំ វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៣៧៨] ហេតុ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តព្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តិណី ។

[៣៧៩] ហេតុ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តព្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
នវ ។

[៤០០] ហេតុយា តិណី អារម្មណេ នវ អដិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជានេ នវ អពាបវោ ធម្មោ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុក្ខទស្សនត្ថិកៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោនត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៣៧៦) ក្នុងនភារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៧៧) ក្នុងនភារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវារៈ

(៣៧៨) ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
ដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៣៧៩) ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះ
ដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយភារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៤០០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងភារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អរិយធម៌ដំបូង អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជានេតេ តីណិ បច្ឆាជានេតេ
តីណិ អាសេវនេ នវ កក្កេ តីណិ វិចារេកេ នវ
អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មក្កេ
នវ សប្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា
នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៤០០) ហេតុ នេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហា-
តញ្ចា ធម្មា ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន ន កាវនាយ
បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៤០២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤០៣) ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណេ នវ ។

(៤០៤) នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បិ
បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ចនីយានុ-
លោមម្បិ កណិតំ ឯវំ កណេតត្វំ ។

ហេតុទុក្ខស្សនត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០១] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទេស្យនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយ
 ការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទេស្យនៈ ទាំង
 មិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤០២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៤០៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យានុលោមក្តី
 នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខទេស្យន្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកិច្ចិកំ

បដិច្ចវិពោ

(៤០៥) ហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ នហេតុំ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ទស្ស-
 នេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា ភីណិ ។ ហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
 កត្វា នហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្វា ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៤០៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិក-
 តេ នវ ។

(៤០៧) ហេតុំ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៤០៨) នអធិបតិយា នវ នប្បវេជាតេ នវ ន-
 បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ភីណិ

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៤០៥] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុផង នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០៧] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤០៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៤០៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[៤០៨] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្មយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេត្វា ។

បញ្ញាវារោ

[៤០៩] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៤១០] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៤១១] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អាសេវនេ នវ កេម្ម តីណិ អា-
ហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៤១២] ហេតុ ទិស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤០៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាទី៧៖

[៤១១] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១២] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤១៤] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទេស្យនៈ ជាហេតុ

ហេតុទុក្ខស្សនេសបហាតត្វហេតុកត្តិកំ

ហេតុស្ស ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៤០៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៤០៦] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៤០៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យជា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោម-
មម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ បច្ច-
និយានុលោមម្បិ កណិតំ ឯវំ កណោតត្វំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៤០៨] ហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ភាវ-
នាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤០៩] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ
ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤១៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៤១៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤១៧) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាបរហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនេន បហាតព្វហេតុកត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

(៤១៨) ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះ
ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះ
ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤១៩) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនធម៌បតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៤២០] ហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

[៤២១] នអធិបតិយា នវ នបុរេវាតេ នវ ន-
បច្ឆាវាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៤២២] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៤២៣] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ហាវិវោហា

[៤២៤] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៤២៥] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤២០] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ កា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤២១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាលសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤២២] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិដរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៤២៤] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២៥] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុក្ខស្សនេសប្បកត្តហេតុកត្តិកំ

[៤២៦] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អតាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសេវនេ នវ កក្កេ តីណិ វិហាកេ នវ
អាហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៤២៧] ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៤២៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៤២៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៤៣០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
បម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោបប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោបម្បិ តណិវំ ឯវំ តណេតត្វំ ។

ហេតុទុក្ខស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៤២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤២៧] ធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មានហេតុដែលគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ ការម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៤២៨] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤២៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៣០] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ អនុលោមក្តី បច្ចនីយ ក្តី អនុលោមប្បដ្ឋនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខស្សនេសបហាតព្វហេតុកត្តិក) បណ្ឌិត គប្បី រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

(២៣០) ហេតុំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

(២៣២) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិភ-
តេ នវ ។

(២៣៣) នហេតុំ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវ និស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៣៤) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ តីណិ នអ-
និបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
នអត្រាមត្រោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ
នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិហារេ នវ នភាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវាទៈ

[៤៣១] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
គួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិន
គួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[៤៣៣] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
គួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែល
មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនចុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបុលប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ហេតុទុក្ខវស្សនេនបហានត្វហេតុកត្តិកំ

នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ
នវិប្បយុត្តេ នវ ជោនត្តិយា តីណិ ជោវិគតេ តីណិ ។

[៤៣៥] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ ។

[៤៣៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវករោបិ បច្ចយវករោបិ និស្សយវករោបិ
សំសង្កវករោបិ សម្បយុត្តវករោបិ បដិច្ចវករស-
ទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវោ

[៤៣៧] ហេតុ នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហានត្វហេតុតោ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៤៣៨] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បន្ទាជាតេ តីណិ
អារសេវនេ នវ តត្រេ តីណិ វិហារេតេ នវ

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

ក្នុងនិយានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោ-
នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៣៥] ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៦] ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី ចច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវែង បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវិទៈ

[៤៣៧] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំង
មិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលមិន
គួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនភារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនដិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងននន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនពាមពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនឱបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនបហាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនភាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិប្បាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវគ្គានំ

អាហារេ តីណិ ភ័ន្តិយេ នវ ឈានេ តីណិ មន្តេ
នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ
នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៤៣៧) ហេតុ នេវ និស្សនេន ន កាវនាយ បហា-
តត្វហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស នេវ និស្សនេន ន កា-
វនាយ បហាតត្វហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧប-
និស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(៤៤០) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤៤១) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(៤៤២) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណិកំ វរំ កណោតកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៣៧] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
គួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរ
លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលះដោយការវិនា ជាហេតុ ដោយអា-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៤០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៤១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី ចច្ចន័យក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យក្តី ចច្ចន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងកុសលភិក្ខុៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតព្វហេតុ-
ភិក្ខុៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បឋំ ហេតុទុក្ខទស្សនេន បហាតព្វហេតុភិក្ខុៈ ។

ហេតុទុក្ខអាចយកាមិតិកំ

បដិច្ចវិញ

(២២៣) ហេតុ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ នហេតុ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
ហេតុ អាចយកាមីញ ទេហេតុ អាចយកាមីញ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(២២៤) ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ អវិគតេ
នវ ។

(២២៥) នហេតុ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២២៦) ហេតុ អាចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អាចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(២២៧) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា
នវ នបុរាជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ

ហេតុទុក្ខអាបយគាមិគិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៤៤៣) ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន វារៈ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់ នូវការសន្សំ ជាហេតុផង នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

(៤៤៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៤៤៥) ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់ នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៤៦) ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

(៤៤៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អរិយធម៌ជំពូក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ
នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២២៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

[២២៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារោមិ បដ្ឋយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[២៣០] ហេតុ អាចយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។

[២៣១] ហេតុ អាចយតាមី ធម្មោ អាចយតា-
មីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

[២៣២] ហេតុ អាចយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អាចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
អាចយតាមី ធម្មោ នហេតុស្ស អាចយតា-
មីស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនិកាយសាសនាបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិកាយបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
និបាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិបាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៤៨] ក្នុងនិកាយសាសនាបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

[៤៤៩] ក្នុងនិកាយបច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនិហេតុបច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងចដ្ឋវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច័យវិវរៈ

[៤៥០] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់
នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥១] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៥២] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិបច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិ-
បតិបច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកអាចយកមិត្តិកំ

ហេតុ អាចយកមី ច នហេតុ អាចយកមី ច
ឆម្មា ហេតុស្ស អាចយកមីស្ស ឆម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតី តីណិ ។

(៤៥៣) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយោ នវ ឧបទិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ
កម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

(៤៥៤) ហេតុ អាចយកមី ឆម្មា ហេតុស្ស
អាចយកមីស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុ-
យោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ឧបទិស្សយប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

(៤៥៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

(៤៥៦) ហេតុប្បដ្ឋយោ នអារម្មណោ តីណិ ។

(៤៥៧) នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ចុ-
នីយានុលោមម្បិ កណិតំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

ហេតុទុកអាចយជាមិត្តិកៈ

ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុក្តី ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

(៤៥៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៥៤) ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៤៥៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៤៥៦) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

(៤៥៧) ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុរោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុរោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុរោម
ក្តី នៃបញ្ចវារៈ ក្នុងភូសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកអាចយជាមិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវា

[២៥៨] ហេតុំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណ្ហំ ។
 នហេតុំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តិណ្ហំ ។ ហេតុំ អបចយតាមីត្វា នហេតុំ អបច-
 យតាមីត្វា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អបចយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណ្ហំ ។

[២៥៩] ហេតុយា នវ ភារម្មណោ នវ កកម្ម
 នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២៦០] ហេតុំ អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ អបចយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិ-
 ប្បច្ចយា ។

[២៦១] នអធិបតិយា ន នបុរេជានេ នវ ន-
 បច្ឆាជានេ នវ នកកម្ម តិណ្ហំ នវិទានេ នវ ន-
 វិប្បយុត្តេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវាទៈ

[៤៥៨] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុផង នូវធម៌ ដល់នូវ ការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦០] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបត្តិ- ប្បដ្ឋាយ ។

[៤៦១] ក្នុងនអធិបត្តិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកអាចយកាមិភ្នំកំ

[២៦២] ហេតុប្បដ្ឋយា នមតិបតិយោ ឆ ។

[២៦៣] នមតិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ឆ ។

សហជាតវកោបិ បច្ចយវកោបិ ទិស្សយ-
វកោបិ សំសដ្ឋវកោបិ សម្បយុត្តវកោបិ
បដិច្ចវសទិសា វិត្តាវេត្តា ។

បញ្ញាវិវោ

[២៦៤] ហេតុ អបចយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[២៦៥] ហេតុ អបចយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អបចយតាមីស្ស ធម្មស្ស អតិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ សហជាតាតិបតិ តីណិ ។ នហេតុ អបច-
យតាមី ធម្មោ នហេតុស្ស អបចយតាមីស្ស
ធម្មស្ស អតិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតា-
តិបតិ តីណិ ។

[២៦៦] ហេតុយា តីណិ អតិបតិយា ឆ សហ-
ជាតេ នវ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈា-
នេ តីណិ បក្កេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ
អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកអាចយោធិវិញ្ញាណៈ

[៤៦២] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[៤៦៤] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៥] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងពិគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៤៦៧] ហេតុ អបថយតាមី ធម្មោ ហេតុស្ស
អបថយតាមីស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៤៦៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៤៦៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណី ។

[៤៧០] នហេតុប្បដ្ឋយា អនិបតិយោ តីណី ។

យជា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
លោមម្បី បដ្ឋនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនី-
យម្បី បដ្ឋនីយានុលោមម្បី កណ៌តំ ឃំ
កណោតតំ ។

បដិប្បវិវោ

[៤៧១] ហេតុំ នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុំ នេវាថយតាមីនាបថយតាមី ធម្មោ ឧប្ប-
ដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ នហេតុំ នេវាថយតាមី-
នាបថយតាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវាថយតាមីនា-
បថយតាមី ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៦៧] ធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៨] ក្នុងនរហតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនរការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៤៦៩] ក្នុងនរការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧០] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័នីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័នីយៈក្តី បច្ច័នីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាបហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកអាចយគាមិត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប
យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[៤៧១] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន សន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។
ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

ហេតុទុកអាចយកមិត្តិកំ

ហេតុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមីញ នហេតុ នេវា-
ចយកាមីនាបចយកាមីញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវាច-
យកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា តីណិ ។

[៤៧២] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិបតិយា
នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ
កកម្មេ នវ វិហាកេ នវ អាហារេ នវ ឥន្ទ្រិយេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៤៧៣] នហេតុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៧៤] ហេតុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នេវាចយកាមីនាបចយកាមី ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអាម្មណាប្បច្ចយា ។ នហេតុ នេវាចយកា-
មីនាបចយកាមី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវាចយកាមី-
នាបចយកាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអាម្មណាប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកអាចយធាមិត្តិកៈ

ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុផង
នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហា-
រប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៧៣] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់
នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៧៤] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់
នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។
ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុំ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិញ្ច នហេតុំ នេវា-
ចយកាមិណាបចយកាមិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវា-
ចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្ម-
ណាប្បច្ចយា ។

(៤៧៥) ហេតុំ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៤៧៦) ហេតុំ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នបុរេជាតប្បច្ចយា តីណិ ។

(៤៧៧) ហេតុំ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នបច្ឆាជាតប្បច្ចយា ។

(៤៧៨) ហេតុំ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មំ
បដិច្ច នហេតុ នេវាចយកាមិណាបចយកាមិ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បច្ចយា ។

(៤៧៩) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
នអធិបតិយា នវំ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុផល នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
មិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៧៦] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៤៧៧] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។

[៤៧៨] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងនអាម្មណ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុង
នអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣

ហេតុទុកអាចយោគីត្តិកំ

នអញ្ញាមញ្ញា តីណិ ននិស្សយេ តីណិ នឧបនិស្សយេ
តីណិ នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ
នវ នកម្ម តីណិ នវិទាតេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នន្រ្ទិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ ន-
សម្បយុត្ត តីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា តីណិ
នោវិគតេ តីណិ ។

[២៨០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[២៨១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ឆយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសនិសា វិគ្គារេតត្តា ។

បញ្ញាវិវេ

[២៨២] ហេតុ នេវចយកាមិទាបចយកាមិ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវចយកាមិទាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ តីណិ ។

[២៨៣] ហេតុ នេវចយកាមិទាបចយកាមិ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវចយកាមិទាបចយកាមិស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ឆយោ ។

ហេតុវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិៈ

ក្នុងនេត្តិប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនកម្មប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអា-
 ហារប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈា-
 នប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្ប-
 ដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិប្បដិសន្ធិៈ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត្តប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ។

(៤៨០) ក្នុងនការម្មណប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិៈ ។

(៤៨១) ក្នុងនការម្មណប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដិសន្ធិៈ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

(៤៨២) ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដិសន្ធិៈ មានវារៈ ៣ ។

(៤៨៣) ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដិសន្ធិៈ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

(៤៨៤) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
 អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណិ វេទ្ធិយេ នវ ឈានេ តីណិ មគ្គេ នវ សម្ម-
 យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា
 នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៤៨៥) ហេតុ នេវាចយ កាមីនាបចយ កាមី
 ធម្មោ ហេតុស្ស នេវាចយ កាមីនាបចយ កាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 តីណិ ។ នហេតុ នេវាចយ កាមីនាបចយ កាមី
 ធម្មោ នហេតុស្ស នេវាចយ កាមីនាបចយ កាមីស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៤៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្ស្នកប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបញ្ញា-
 ជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងក្រន្ទិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិជ្ជយតប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៨៥] ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំង
 មិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយការម្ស្នកប្បដ្ឋាយ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនដល់នូវការមិន
 សន្សំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំ
 ទាំងមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្ស្នកប្បដ្ឋាយ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ

ហេតុទុកសេក្ខតិកំ

បុរេជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បន្ទាជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វេទ្រិយប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ។

(៤៨៦) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៤៨៧) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៤៨៨) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បដ្ឋ-
និយានុលោមម្បិ កណិភំ ឃំ កណេតតំ ។

ហេតុទុកអាបយកមិកិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកសេក្ខតិកំ

បដិច្ចវិវោ

(៤៨៩) ហេតុំ សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នហេតុំ
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ សេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ សេក្ខញ្ច នហេតុំ
សេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ សេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៤៨៦] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៨៧] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៨] ក្នុងនការម្ពណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកអាចយគាមិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកអាចយគាមិត្តិកៈ ។

ហោតទុកសេក្ខត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

[៤៨៩] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេក្ខធម៌ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវសេក្ខធម៌ ជាហេតុផង នូវសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មប័ណ្ណេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៧០] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អត្តាមត្តោ នវ ជិស្សយេ នវ ឧបជិស្សយេ នវ
បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កកម្មេ នវ វិទាកេ
នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[២៧១] ហេតុំ សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សេត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[២៧២] នអធិបតិយា ធន ធម្មេរជាតេ នវ ធន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកកម្មេ តីណិ
នវិទាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៧៣] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ធន ។

[២៧៤] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ធន ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ ជិស្សយវា-
រោមិ សំសន្នវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេត្តា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(៤៧០) កុំនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិការម្មណ្ណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ កុំនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 កុំនិសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិ
 អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិការសេ-
 វនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ កុំនិអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៧១) សេក្ខន្ធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវសេក្ខន្ធមិ ជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនិអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(៤៧២) កុំនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ កុំនិបុរេជាតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ កុំនិនិបត្តិជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិការសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ កុំនិកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ កុំនិវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ កុំនិនិស្សយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៧៣) កុំនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៤៧៤) កុំនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនិអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 សហជាតិវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្ការវារៈក្តី
 សម្បយុតិវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុទុកសេក្ខន្តិកំ

បញ្ញាវិវា

[៤៧៥] ហេតុ សេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វីណី ។

[៤៧៦] ហេតុ សេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតិ វីណី ។ នហេតុ សេក្ខោ ធម្មោ នហេតុស្ស សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតិ វីណី ។

[៤៧៧] ហេតុ សេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អនន្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៤៧៨] ហេតុយា វីណី អធិបតិយា ធម្ម អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អនាមត្តោ នវ វិស្សយេ នវ ឧបវិស្សយេ នវ ករម្ម វីណី វិចារកេ នវ អាហារេ វីណី វិជ្ជិយេ នវ ឈានេ វីណី មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ ធម្មិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

ហេតុទុកសេក្ខន្តិកៈ

បច្ច្យាវិរៈ

[៤៩៥] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច្យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៩៦] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច្យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច្យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ សេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច្យ នៃសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច្យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៤៩៧] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច្យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច្យ ។

[៤៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច្យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ។

(៤៧៧) ហេតុ សេត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេ-
ក្ខុស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥០០) នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។

(៥០១) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៥០២) នហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា ភីណិ ។

យថា កុសលភីតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណិភំ ឃំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិវោ

(៥០៣) ហេតុំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អសេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

នហេតុំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អសេត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ

អសេក្ខញ្ច នហេតុំ អសេក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អសេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៥០៤) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា
នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៤៧៧] សេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥០០) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥០១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០២] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័នីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័នីយៈក្តី បច្ច័នីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខសេក្ខតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវារៈ

[៥០៣] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អសេក្ខធម៌
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ ជាហេតុផង នូវអសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកសេក្ខតិកំ

អនាមញ្ញា នរ និស្សយេ នរ ឧបនិស្សយេ នរ បុរេ-
ជាតេ នរ កកម្មេ នរ វិចារកេ នរ អវិគតេ នរ ។

(៥០៥) ហេតុំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អ-
សេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៥០៦) នអធិបតិយា ន នបុរេជាតេ នរ ន-
បច្ឆាជាតេ នរ នអាសេវនេ នរ នវិប្បយុត្តេ នរ ។

(៥០៧) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ន ។

(៥០៨) នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ន ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសធម្មវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ញាវិវោ

(៥០៩) ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
សេក្ខុស្ស ធម្មុស្ស ហេតុប្បច្ចយេ ន បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកសេក្ខត្តិកៈ

ក្នុងអត្តាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥០៥] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវអសេក្ខធម៌ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥០៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវ-
នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥០៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥០៧] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បជ្ឈាន

[៥០០] ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ អសេក្ខោ
ធម្មោ នហេតុស្ស អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

[៥០១] ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
សេក្ខុស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អនន្តបនិស្សយោ ។

[៥០២] ហេតុយា តីណិ អធិបតិយា ន អ-
នន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញ-
មញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ កម្ម-
តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តីណិ វេទ្ធិយេ នវ
យានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្ថិយា
នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៥០៣] ហេតុ អសេក្ខោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អសេក្ខុស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥០៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥១០] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជា
ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។
អសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៥១១] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តរូបនិស្សយ ។

[៥១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរូបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរូបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវាបាបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥១៣] អសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអសេក្ខធម៌ ជាហេតុ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

ហេតុវិញ្ញាណសញ្ញា

[៥១៥] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ភីណិ ។

[៥១៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា ភីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាវស្ស អនុលោម
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណិតំ ឯវំ កណេតត្ថំ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[៥១៧] ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នហេតុំ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ
នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេ-
ក្ខញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៥១៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកសេចក្តីក្រ:

[៥១៥] ក្នុងនាមអរហន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 [៥១៦] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលភូតិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសេចក្តីក្រ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៥១៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ (ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំង
 មិនមែនជាអសេក្ខៈ) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នេវសេក្ខា-
 នាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នេវ-
 សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជា
 ហេតុផង នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអរហន្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ
កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៥១៧] នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នហេតុប្បជ្ជយា ។ នហេតុំ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បជ្ជយា ។

[៥២០] ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ នអារម្មណប្បជ្ជយា ។ នហេតុំ នេវសេក្ខានា-
សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បជ្ជយា ។ ហេតុំ នេវ-
សេក្ខានាសេក្ខញ្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណប្បជ្ជយា ។

[៥២១] ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច ហេតុំ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
នអនិបតិប្បជ្ជយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាណាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥១៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខា-
នាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២០] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេ-
ក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។
នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខានាសេ-
ក្ខធម៌ ជាហេតុផង នូវនេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥២១] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវនេវសេក្ខា-
នាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

ហេតុអ្វីសេដ្ឋកិច្ច:

(៥២២) ហេតុ នៅសេដ្ឋកិច្ចជាសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ប-
ដិច្ច ហេតុ នៅសេដ្ឋកិច្ចជាសេដ្ឋកិច្ច ធម្ម័ ឧប្បជ្ជក
នបុរេជាតប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៥២៣) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ ភីណិ
នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
ភីណិ នអញ្ញាមញ្ញោ ភីណិ នឧបទិស្សយេ ភីណិ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកម្មេ ភីណិ នវិហាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នន្ត្រិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

(៥២៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

(៥២៥) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតវារោចិ បច្ចុយវារោចិ និស្សយ-
វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ ប-
ដិច្ចវារសទិសា វិត្តារតត្វា ។

ហេតុទុកសេចក្តីក្តី:

[៥២២] នេវសេក្ខានាសេក្ខធមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូនេវវិ-
សេក្ខានាសេក្ខធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៥២៣] ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមពាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
ណានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោ-
នត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥២៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដួងគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវិវា

(៥២៦) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

(៥២៧) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នវ ។

(៥២៨) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតា-
ធិបតិ នវ ។

(៥២៩) នហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
នហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស បុរេ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៣០) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ

នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ ភីណិ បច្ឆាជាតេ ភីណិ អាសេវនេ
នវ កម្មេ ភីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ ភីណិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បវិស័យ

បញ្ញាវិវាទៈ

[៥២៦] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៗ

[៥២៧] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥២៨] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
សេក្ខានាសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៧ ។

[៥២៩] នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
នេវសេក្ខានាសេក្ខធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិ-
ស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ចា-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកសេក្ខតិកំ

ស្រ្តីយេ នវ ណានេ ភីណិ មត្តេ នវ សម្ម-
យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា
នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(៣៣០) ហេតុ នេវសេក្ខានាសេក្ខោ ធម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេក្ខានាសេក្ខស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៥៣២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៥៣៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៥៣៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ចវាស្ស អនុលោ-
បថ្និ បដ្ឋនីយថ្និ អនុលោមប្បដ្ឋនីយថ្និ បដ្ឋ-
នីយានុលោមថ្និ កណិទំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

បោកទុកសេក្ខន្តិកៈ

ក្នុងគ្រឹះប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៣១] នេវសេក្ខានសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃនេវ-
 សេក្ខានសេក្ខធម៌ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៣២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៥៣៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនិយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនិយៈក្តី បច្ចនិយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសេក្ខន្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហោតិទុកបរិត្តិកំ
១ ១ ១ ១

បដិប្បិវោ

[៥៣៥] ហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ បរិត្តញ្ច
 នហេតុំ បរិត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥៣៦] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៥៣៧] នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ
 បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 នហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៣៨] ហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 បរិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

ហោតុទិកបរិត្តិកៈ

បដិប្បវាវៈ

[៥៣៥] ធម៌ មានសភាពតូច(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុផង នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៥៣៧] ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៨] ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។

---

១ កាមវចរកុសល អកុសល កាមវចរវិបាកទាំងអស់ កាមវចរកិរិយាព្យាប្រឹត រួមទាំងអស់ ។

ហេតុទុក្ខបរិគ្គតិកំ

នហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ បរិត្តញ្ច
 នហេតុំ បរិត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៥៣៧) ហេតុំ បរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៥៤០) នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
 តីណិ នវត្តមត្តោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
 នបុរេជានេ នវ នបុរាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកប្បេ តីណិ នវិទានេ នវ នអហារេ ឯតំ
 នវ្រ្មិយេ ឯតំ នយានេ ឯតំ នបត្តេ ឯតំ
 នសច្ចយុត្តេ តីណិ នវិច្ចយុត្តេ នវ នោអត្ថិយា
 តីណិ នោអត្ថិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

(៥៤១) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ ។

ហេតុកុបវត្តភ្នំ:

ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាព
តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។
ធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាព
តូច ជាហេតុផង នូវធម៌ មានសភាពតូច មិនមែនជាហេតុផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៧] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានសភាពតូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម៌ប្បដ្ឋយ ។

[៥៤០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មធម៌ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោកត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោ-
វិត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៤១] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

[៥៤២] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ បដ្ឋយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សប្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវាសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវោ

[៥៤៣] ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

[៥៤៤] ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤៥] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ អតិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៥៤៦] ហេតុ បរិត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិត្តស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៤៧] ហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៥៤៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៥៤៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៥៤២] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារចុះ ។

បញ្ញាវិវះ

[៥៤៣] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានសភាពតូច ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៤៤] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពតូច ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៤៦] ធម៌ មានសភាពតូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពតូច ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥៤៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៩] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកបរិព្ពិតិកំ

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៥៥០] ហេតុំ មហក្កតំ ធម្មំ បដិច្ចំ ហេតុ
មហក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណិ ។
នហេតុំ មហក្កតំ ធម្មំ បដិច្ចំ នហេតុ មហក្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណិ ។ ហេតុំ
មហក្កតញ្ច នហេតុំ មហក្កតញ្ច ធម្មំ បដិច្ចំ ហេតុ
មហក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណិ ។

[៥៥១] ហេតុយា នវំ អាវម្មណោ នវំ អនិបតិយា
នវំ អនន្តរេ នវំ សមនន្តរេ នវំ សហជាតេ នវំ
អញ្ញាមញ្ញា នវំ និស្សយេ នវំ ឧបនិស្សយេ នវំ
បុរេជាតេ នវំ អាសេវនេ នវំ កប្បេ នវំ វិចារកេ
នវំ អាហារេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

ហេតុទុកបរិត្តិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុលោមក្តី
នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលគ្គិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកបរិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

[៥៥០] ធម៌ មានសភាពធំ^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពធំ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពធំ ជា
ហេតុផង នូវធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអា-
សេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

១ កុសលនិងកិរិយាព្យក្រឹត ជារូបារិចរនិងអរូបារិចរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

[៥៥២] ហេតុំ មហាក្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហាក្កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៥៥៣] នអធិបតិយា នវ នបុរោជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ភីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៥៥៤] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៥៥៥] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវកោបិ បច្ចយវកោបិ ទិស្សយ-
វកោបិ សំសដ្ឋវកោបិ សម្បយុត្តវកោបិ
បដិច្ចវាសទិសា វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៥៥៦] ហេតុ មហាក្កតោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហាក្ក-
តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[៥៥៧] ហេតុ មហាក្កតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ភីណិ ។ នហេតុ មហាក្កតោ ធម្មោ នហេតុស្ស មហា-
ក្កតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៥២] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៥៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអានុស្សនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៥៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៥៥៦] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៥៧] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុ មហាគុតោ ច នហេតុ មហាគុតោ ច ធម្មា
ហេតុស្ស មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ភីណិ ។

[៥៥៨] ហេតុ មហាគុតោ ធម្មា ហេតុស្ស
មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាធិបតិ ភីណិ ។ នហេតុ មហាគុតោ
ធម្មា នហេតុស្ស មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតិ ភីណិ ។

[៥៥៩] ហេតុ មហាគុតោ ធម្មា ហេតុស្ស
មហាគុតស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៦០] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា ន អនន្តរា នវ សមនន្តរា នវ សហជាតោ
នវ អត្តាមត្តោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ កម្មេ ភីណិ វិទាកេ នវ អាហារេ
ភីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ ភីណិ មក្កេ នវ សម្ម-
យុត្តេ នវ អត្តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

ហេតុទុកបរិក្ខិត្តិកៈ

ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៨] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ៣ ។ ធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ៣ ។

[៥៥៩] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៥៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអតាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងភ័ន្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

(៥៦០) ហេតុ មហាក្កតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មហាក្កតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

(៥៦២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៥៦៣) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៥៦៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលភីកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណីតំ វរំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិពោ

(៥៦៥) ហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អប្បមាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
នហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អប្ប-
មាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
ហេតុំ អប្បមាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
បដិច្ច ហេតុ អប្បមាលោក ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ភីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៦១] ធម៌ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៦២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥៦៣] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៤] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យានុលោម
ក្តី នៃបញ្ចារវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកពប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខបរិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៥៦៥] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុផង នូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

១ មន្ត ៤ ផល ៤ និព្វាន ។

ហេតុទុកបរិព្ពិត្តិកំ

(៥៦៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ ឧបនិស្សយេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
នវ អវិគតេ នវ ។

(៥៦៧) ហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៥៦៨) នអធិបតិយា ធន នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៥៦៩) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ធន ។

(៥៧០) នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ធន ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សប្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតទ្ធា ។

បញ្ញាវិពោ

(៥៧១) ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្ប
មាណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេ ន បច្ចយោ តីណិ ។

(៥៧២) នហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ នហេតុស្ស

ហេតុទុកបរិក្ខណៈ

[៥៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
អវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៥៦៧] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៥៦៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៥៦៩] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បន្តការិវៈ

[៥៧១] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

[៥៧២] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ

អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ វិនិច្ឆ័យំ ។

[៥៧៣] ហេតុ អប្បមាលោកា ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជានាធិបតិ វិនិច្ឆ័យំ ។ នហេតុ អប្បមាលោកា ធម្មោ នហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជានាធិបតិ វិនិច្ឆ័យំ ។

[៥៧៤] ហេតុ អប្បមាលោកា ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវំ ។

[៥៧៥] ហេតុ អប្បមាលោកា ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណាស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកកត្តបនិស្សយោ នវំ ។

[៥៧៦] ហេតុយោ វិនិច្ឆ័យំ អារម្មណោ វិនិច្ឆ័យំ អធិបតិយា ន អនន្តរេ នវំ សបនន្តរេ នវំ សហជានេន នវំ អត្តាបដ្ឋោ នវំ និស្សយេ នវំ ឧបនិស្សយេ នវំ អារម្ម វិនិច្ឆ័យំ វិចារេនេ នវំ អាហារេ វិនិច្ឆ័យំ

អភ័យបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

នៃធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៣] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហ-
ជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៤] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៥] ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកក្ខបនិស្ស័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសព្វាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងភាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិកំ

ស្រ្តីយេ នវ ឈានេ តីណិ មន្តេ វេវ សម្បយុត្តេ
នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគ
តេ នវ ។

[៥៧៧] ហេតុ អប្បមាលោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អប្បមាលាស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ទុបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៥៧៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៥៧៩] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៥៨០] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ តីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
បម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោបប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោបម្បិ កណ៌តំ វេវ គណោតតំ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិកំ អិដ្ឋំ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិកំ

បដិប្បវាពោ

[៥៨១] ហេតុ បរិក្ខត្តិកំ ធម្មំ បដិប្ប

ហេតុទុកបរិត្តិកៈ

ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៥៧៧) ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៥៧៨) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៥៧៩) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៥៨០) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័នីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័នីយៈក្តី បច្ច័នីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងភស្តុភារៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកបរិត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកបរិត្តិកៈ ។

ហេតុទុកបរិត្តិវម្មណត្តិកៈ

បដិប្បវិវរៈ

(៥៨១) ធម៌ មានការម្មណ៍តូច^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ

---

១ កាមាវចរិយាកទាំងអស់ កិរិយាមនោណតុ កិរិយាមហេតុកមនោវិញ្ញាណនាតុ ពើត្រម
ដោយសោមនស្ស ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ នហេតុំ បរិក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ ហេតុំ បរិក្ការម្មណាញ នហេតុំ បរិក្កា-
 រម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(៥៨២) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អតិបតិ-
 យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ នវ វិចារកេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

(៥៨៣) នហេតុំ បរិក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នហេតុំ បរិក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិក្ការម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

នូវធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុផង នូវធម៌ មានការម្នាក់តូច មិន
 មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាក់ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកាលសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបុ-
 កប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៥៨៣] ធម៌ មានការម្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានការម្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មានការម្នាក់តូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
 ការម្នាក់តូច មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកចិត្តិយោណត្តិកំ

[៥៨៤] ហេតុំ បរិក្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយោ ។

[៥៨៥] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាស្រវនេ នវ
នកម្មេ តីណិ នវិចារតេ នវ នយានេ ឯកំ
នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៥៨៦] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៥៨៧] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយ-
វារោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ
បដិច្ចវារសទិសា វិក្ការេតទ្ធា ។

បញ្ញាវិវា

[៥៨៨] ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិក្ការម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[៥៨៩] ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិក្ការម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណស្សច្ចយេន បច្ច-
យោ នវ ។

ហេតុទុកបរិក្ខារម្មណ៍ត្រិកៈ

[៥៨៤] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៨៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៨៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៧] ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជរ បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៥៨៨] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៨៩] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៥៧០] ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៥៧១] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តវេ នវ សមនន្តវេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ
អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ
នវ សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៥៧២] ហេតុ បរិត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
បរិត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៥៧៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៥៧៤] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

[៥៧៥] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៥៧០] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអនាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧២] ធម៌ មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍តូច ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៧៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៤] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៥] ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុក្ខបរិញ្ញាប្នណគ្គិកំ

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុទិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុទិយម្បិ បច្ចុ-
ទិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៥៧៦] ហេតុំ មហក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ មហក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ នហេតុំ មហក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ មហក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ មហក្កតារម្មណាញ ធម្មំ
មហក្កតារម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ មហក្កតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៥៧៧] ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ អនិប-
តិយា នវំ កម្មេ នវំ វិចារកេ នវំ អាហារេ នវំ
អវិកតេ នវំ ។

[៥៧៨] នហេតុំ មហក្កតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ មហក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ មហក្កតារម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ មហក្កតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
នហេតុប្បច្ចយា ។

ហេតុទុកបរិក្ខារម្មណត្តិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមបច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុលោមក្តី
នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកបរិក្ខារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវរៈ

[៥៧៦] ធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានអារម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
អារម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ
ជាហេតុផង នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៥៧៨] ធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុ
ប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មានអារម្មណ៍ធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
អារម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

១ វិញ្ញាណញាយតនៈ នេវិសញ្ញាសញាយតនៈ ។

[៤៩៧] ហេតុំ មហានុត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុំ មហានុត្តារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ នកដិប-
តិច្ចុយា ។

[៦០០] នហេតុយា ទ្វេ នកដិបតិយា នវ
នបុរោជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ
នវ នគរម្មេ តីណិ នវិចារតេ នវ នមត្តេ ឯតំ
នវិច្ឆយុត្តេ នវ ។

[៦០១] ហេតុច្ចុយា នកដិបតិយា នវ ។

[៦០២] នហេតុច្ចុយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សន្សយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវាសទិសា វិត្តារេតត្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[៦០៣] ហេតុ មហានុត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស មហានុត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ចុយេន
បច្ចុយោ តីណិ ។

[៦០៤] ហេតុ មហានុត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស មហានុត្តារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្ចុយ-
យេន បច្ចុយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៥៩៩] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លះធម៌
មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរកិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦០០] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនរកិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនរបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនពលេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦០១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦០២] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិដរ បណ្ឌិត គប្ប់ឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦០៣] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
ការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦០៤] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកបរិក្ខារម្មណត្តិកំ

[៦០៥] ហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគុតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណី ។ នហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស មហាគុតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណី ។ ហេតុ មហាគុតារម្មណោ ច នហេតុ មហាគុតារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគុតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណី ។

[៦០៦] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិបតិយោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កក្ខេ តីណី វិទាតេ នវ អាហារេ តីណី អវិកតេ នវ ។

[៦០៧] ហេតុ មហាគុតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហាគុតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយេន ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦០៨] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

ហេតុឧបរិក្កាមណ្ឌត្តិកៈ

[៦០៥] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មាន
 ការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ មិន
 មែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៦០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦០៧] ធម៌ មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មានការម្មណ៍ធំ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦០៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

[៦០៧] ហេតុច្បង្គយា នអាម្មណោ វីណិ ។

[៦០៨] នហេតុច្បង្គយា អាម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោម-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមច្បង្គដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណិទំ វេទំ កណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិពោ

[៦០៩] ហេតុំ អច្ចមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ អច្ចមាណារម្មណោ ធម្មោ ឧច្ចដ្ឋតិ ហេ-
តុច្បង្គយា វីណិ ។ នហេតុំ អច្ចមាណារម្មណំ
ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អច្ចមាណារម្មណោ ធម្មោ
ឧច្ចដ្ឋតិ ហេតុច្បង្គយា វីណិ ។ ហេតុំ អច្ចមា-
ណារម្មណោ នហេតុំ អច្ចមាណារម្មណោ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អច្ចមាណារម្មណោ ធម្មោ ឧច្ចដ្ឋតិ
ហេតុច្បង្គយា វីណិ ។

[៦១០] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អដិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
សហជានេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ

អភិធម្មបំណក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦០៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦១០] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

[៦១១] ធម៌ មានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន
ការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានការម្មណ៍
ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុផង នូវធម៌ មានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្ស្រយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកបរិញ្ញាប្បណត្តិកំ

ទុបនិស្សយេ នវ បុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ
កកម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៦០៣] នហេតុំ អប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[៦០៤] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
នវ នកកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នមក្កេ ឯកំ
នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៦០៥] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៦០៦] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជានវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសជ្ជវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិញ្ញាវេតញា ។

បច្ឆាវិវោ

[៦០៧] ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេ ន
បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្តិកៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦១៣] ធម៌ មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៤] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនរអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦១៥] ក្នុងនរអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦១៧] ធម៌ មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

(៦១៨) ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៦១៩) ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ច នហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

(៦២០) ហេតុយោ តីណិ អារម្មណោ នវ អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សបនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញមញេ នវ និស្សយេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកភ្នំកប្បដ្ឋាន

[៦១៨] ធម៌ មានការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាប់ច្នៃយ នៃធម៌ មានការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយការម្នួណ៍ច្នៃយ មានវារៈ ៧ ។

[៦១៩] ធម៌ មានការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជាប់ច្នៃយ នៃធម៌ មានការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយអធិបតិច្នៃយ បានដល់ការម្នួណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន ការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ជាប់ច្នៃយ នៃធម៌ មាន ការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិច្នៃយ បាន ដល់ការម្នួណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន ការម្នួណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុក្តី ធម៌ មានការម្នួណ៍ប្រមាណ មិនបាន មិនមែនជាហេតុក្តី ជាប់ច្នៃយ នៃធម៌ មានការម្នួណ៍ប្រមាណ មិនបាន ជាហេតុ ដោយអធិបតិច្នៃយ បានដល់ការម្នួណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៦២០] ក្នុងហេតុច្នៃយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នួណាច្នៃយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិច្នៃយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរច្នៃយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរច្នៃយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតច្នៃយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាច្នៃយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយច្នៃយ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកបរិក្ខារម្មណត្តិកំ

ឧបនិស្សយេ នវំ អាសេវនេ នវំ កេម្មេ តីណិ
វិទាកេ នវំ អាហារេ តីណិ វេទ្រិយេ នវំ យានេ
តីណិ មគ្គេ នវំ សម្មយុត្តេ នវំ អត្ថិយា នវំ
អវិគតេ នវំ ។

(៦២០) ហេតុ អប្បមាណារម្មណោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អប្បមាណារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សមាជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៦២២) នហេតុយា នវំ នអារម្មណោ នវំ ។

(៦២៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(៦២៤) នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ នវំ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណិកំ ឯវំ កណោតត្វំ ។

ហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្តិកៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦២១] ធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន ជាហេតុ ដោយការម្នាក់-
 ណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦២២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្នាក់ណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៦២៣] ក្នុងនការម្នាក់ណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៤] ក្នុងការម្នាក់ណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកបរិគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ហោតុទុកហីនតិកិ

បដិប្បវិរោ

(៦២៥) ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហី-
 នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។ ន-
 ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ហីនោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។ ហេតុំ ហីនញ្ច
 នហេតុំ ហីនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហីនោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វីណិ ។

(៦២៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិច-
 តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជានេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ ចុរេជានេ នវ អាសេវនេ នវ អាហារេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

(៦២៧) នហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហី-
 នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកហ៊ានតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៦២៥] ធម៌ ដ៏ថោកទាប^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏
 ថោកទាប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។
 ធម៌ ដ៏ថោកទាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។
 ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ
 ផង នូវធម៌ ដ៏ថោកទាប មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៦២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវរៈ
 ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧
 ក្នុងអតាមពាប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុង
 ការសវនប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
 តប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។

[៦២៧] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ថោក-
 ទាប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

---

១ អកុសលចិត្ត ១២ ។

ហេតុទុកហ័សន្តិកំ

[៦២៨] ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហី-
 នោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។
 នហេតុំ ហីនំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ហីនោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ហី-
 នញ្ច នហេតុំ ហីនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហីនោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា តីណិ ។

[៦២៩] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ ន-
 បុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកម្មេ តីណិ នវិទាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៦៣០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

[៦៣១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
 សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយ-
 វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
 បដិច្ចវាសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវោ

[៦៣២] ហេតុ ហីនោ ធម្មោ ហេតុស្ស ហី-
 នស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកហ៊ុនត្រីកៈ

[៦២៨] ធម៌ ដំបៅកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដំបៅក-
 ទាប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដំបៅកទាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដំបៅកទាប
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ ដំបៅកទាប ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ដំបៅកទាប ជាហេតុផង
 ទ្វេធម៌ ដំបៅកទាប មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណា-
 បតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦២៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតិប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៣០] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦៣១] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ឈវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិដវ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦៣២] ធម៌ ដំបៅកទាប ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដំបៅក-
 ទាប ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវដ្តានំ

[៦៣៣] ហេតុ ហីនោ នម្មោ ហេតុស្ស ហី-
នស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាច្បង្គយេន បច្ចយោ ។
... អនិបតិច្បង្គយេន បច្ចយោ ការម្មណា និបតិ-
សហជាតានិបតិ ។

[៦៣៤] ហេតុយា តីណិ ការម្មណោ នវ អនិ-
បតិយា នវ អនន្តេវ នវ សមនន្តេវ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាបញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសវនេ នវ តិច្ឆេ តីណិ អាហារេ តីណិ
អវិគតេ នវ ។

[៦៣៥] ហេតុ ហីនោ នម្មោ ហេតុស្ស ហី-
នស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាច្បង្គយេន បច្ចយោ ស-
ហជាតច្បង្គយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយច្បង្គយេន
បច្ចយោ ។

[៦៣៦] នហេតុយា នវ នការម្មណោ នវ ។

[៦៣៧] ហេតុច្បង្គយោ នការម្មណោ តីណិ ។

[៦៣៨] នហេតុច្បង្គយោ ការម្មណោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៣៣] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏
ថោកទាប ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និសីហជាតាធិបតិ ។

[៦៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៣៥] ធម៌ ដ៏ថោកទាប ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ថោក-
ទាប ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៣៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៦៣៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៣៨] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកហេតុផល

យថា តុសលតិកេត បច្ឆាវាស្ស អនុលោ-
មម្បី បច្ឆនីយម្បី អនុលោមប្បច្ឆនីយម្បី បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បី តណីតំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិវា

(៦៣៧) ហេតុំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ មជ្ឈិ-
មោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ឆយា ។

(៦៤០) ហេតុយា នវំ អារម្មណោ នវំ អវិកតេ
នវំ ។

(៦៤១) នហេតុំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
មជ្ឈិមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ឆយា ។

(៦៤២) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
នអដិបតិយា នវំ នោវិកតេ តីណិ ។

(៦៤៣) ហេតុប្បច្ឆយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(៦៤៤) នហេតុប្បច្ឆយា អារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ឆយវារោមិ និស្សយ-
វារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ
បដិច្ចវាសនីសា វិទ្ធារេតតំ ។

ហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៦៣៩] ធម៌ ជាកណ្តាល^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
កណ្តាល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុន័យ ។

[៦៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ចុន័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ចុន័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ចុន័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៤១] ធម៌ ជាកណ្តាល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាកណ្តាល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ចុន័យ ។

[៦៤២] ក្នុងនហេតុប្បច្ចុន័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ចុន័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ចុន័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ចុន័យ មាន
វារៈ ៣ ។

[៦៤៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ចុន័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ចុន័យ ។

[៦៤៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ចុន័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ចុន័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុន័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

១ កុសលវិហារ នឹងកិរិយាព្យាប្រឹត ក្នុងភូមិ ៣ ។

បញ្ញាវិវេក

[៦៤៥] ហេតុ មជ្ឈិមោ ធម្មោ ហេតុស្ស មជ្ឈិមស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៦៤៦] ហេតុ មជ្ឈិមោ ធម្មោ ហេតុស្ស មជ្ឈិមស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ . . . អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ។

[៦៤៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សបនន្តរេ នវ កម្មតីណិ វិចារកេនវ អាហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៦៤៨] ហេតុ មជ្ឈិមោ ធម្មោ ហេតុស្ស មជ្ឈិមស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៦៤៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៦៥០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៦៥១] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

អត្ថធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

បញ្ហាទី៧៖

[៦៤៥] ធម៌ ជាភណ្ណាល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
ភណ្ណាល ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៤៦] ធម៌ ជាភណ្ណាល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាភណ្ណាល
ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ . . . ជាបច្ច័យ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។

[៦៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវេទិក-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៤៨] ធម៌ ជាភណ្ណាល ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាភណ្ណាល
ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៤៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៦៥០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកហ្មឺនឆ្នឹក

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បី បច្ឆនិយម្បី អនុលោមប្បច្ឆនិយម្បី បច្ឆ-
និយានុលោមម្បី គណីតំ ឯវំ គលោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

(២៥២) ហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា តីណី ។
នហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បណីតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា តីណី ។ ហេតុំ
បណីតញ្ច នហេតុំ បណីតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា តីណី ។

(២៥៣) ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អាហារេ នវ
អវិគតេ នវ ។

(២៥៤) ហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បណីតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ឆយា ។

ហេតុទុកហ៊ុនតិកៈ

អនុលាមក្តី បច្ចុនីយៈក្តី អនុលាមប្បច្ចុនីយៈក្តី បច្ចុនីយា-
នុលាមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកហ៊ុនតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៦៥២] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដ៏
ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុផង នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិ-
តតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥៤] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៦៥៥) នអធិបតិយា ន ធម្មវេទានេ នវ ន-
បន្ទាទានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវីតានេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៦៥៦) ហេតុច្បង្គយា នអធិបតិយា ន ។

(៦៥៧) នអធិបតិយោ ហេតុយោ ន ។

សហជាតវកោបិ បច្ចយវកោបិ និស្សយវក-
ោបិ សំសដ្ឋវកោបិ សម្បយុត្តវកោបិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិវោ

(៦៥៨) ហេតុ បណីតោ ធម្មោ ហេតុស្ស បណី-
តស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បង្គយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៦៥៩) នហេតុ បណីតោ ធម្មោ នហេតុស្ស
បណីតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្បង្គយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

(៦៦០) ហេតុ បណីតោ ធម្មោ ហេតុស្ស បណី-
តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្បង្គយេន បច្ចយោ អារម្ម-
ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៦៥៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនាគតជាតិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច្យាវារៈ

[៦៥៨] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៥៩] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដ៏ប្រសើរ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៦០] ធម៌ ដ៏ប្រសើរ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកហ៍នីតិកំ

[៦៦០] ហេតុយោ តីណិ អារម្មណោ តីណិ
 អធិបតិយា ន អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ជាតេ នវ អញ្ញាញេ នវ និស្សយេ នវ ឧប-
 និស្សយេ នវ កកម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ
 តីណិ វេទ្ធិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ
 សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

[៦៦២] ហេតុ បណីតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 បណីតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៦៣] នហេតុយោ នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៦៦៤] ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណោ តីណិ ។

[៦៦៥] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ តីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្ប អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ តណីតំ វរំ កលោតត្ថំ ។

ហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ

[៦៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិ-
 គតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៦២] ធម៌ ជីវ្ហសីរ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ជីវ្ហសីរ
 ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

[៦៦៤] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៥] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អនុលាមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលាមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលាម
 ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
 ណា (ក្នុងហេតុទុកហ៊ានត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហោត្តទុកមិប្បត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[៦៦៦] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

នហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ មិច្ឆត្ត-

និយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតញ្ច នហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតញ្ច ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-

តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៦៦៧] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[៦៦៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-

យា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ

អញ្ញាញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខមិប្បត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៦៦៦] ធម៌ មានសភាពខុស(១)និងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពខុស
 និងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ
 ផង នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៦៧] ធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានសភាពខុសនិងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមតាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 និស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

---

១ ចិត្តប្បទ ៤ ប្រកបដោយទិដ្ឋិ ចិត្តប្បទ ២ កើតព្រមដោយទោមនស្ស ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកំ

បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ នវ អាហារេ
នវ អវិគតេ នវ ។

[៦៦៧] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៦៧០] នអធិបតិយា តីណិ នបច្ឆាជាតេ នវ
នកកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ ។

[៦៧១] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ ។

[៦៧២] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា តីណិ ។

សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[៦៧៣] ហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[៦៧៤] នហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុកមិច្ឆតត្តិកៈ

ក្នុងបុរេជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[៦៦៧] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៧០] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនប្បច្ច័យ ជាតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[៦៧១] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៦៧៣] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ ។

[៦៧៤] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតិធិបតិ មានវារៈ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៧៥] ហោតុយា តីណិ អនិបតិយា តីណិ
 សហដាតេ នេ អនាមតោ នេ និស្សយេ នេ ឧប-
 និស្សយេ នេ កេម្ម តីណិ អាហារេ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ
 តីណិ ឈានេ តីណិ បត្តេ តីណិ សម្មយុត្តេ នេ
 អត្តិយា នេ អវិគតេ នេ ។

[២៧៦] ហោតុ មិច្ឆតនិយតោ ធម្មោ ហោតុស្ស
 មិច្ឆតនិយតស្ស ធម្មស្ស សហដាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
 យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២៧៧] នហោតុយា នេ នអារម្មណេ នេ ។

[២៧៨] ហោតុប្បដ្ឋយា នអនិបតិយា តីណិ ។

[២៧៩] នហោតុប្បដ្ឋយា អនិបតិយា តីណិ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាភវស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បច្ច-

និយានុលោមម្បិ តណិចំ ឃំ តណេតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកន្តិកប្បដ្ឋាន

[៦៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារាមតាប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងត្រៀមប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 មគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយត្ថប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៧៦] ធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[៦៧៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ ។

[៦៧៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦៧៩] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប៉េហ្វើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខបិច្ចតតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុកមិច្ឆតត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[៦៨០] ហេតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 នហេតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ សម្មត្ត-
 និយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ហេតុំ សម្មត្តនិយតញ្ច នហេតុំ សម្មត្តនិយតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៦៨១] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ បុរេជាតេ នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ នវ
 អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៦៨២] ហេតុំ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៦៨៣] នអធិបតិយា ន នបុរេជាតេ នវ ន-
 បច្ឆាជាតេ នវ នកកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកៈ

បដិប្បិវាៈ

[៦៨០] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹង
 ទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុផង
 នូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអា-
 ហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨២] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បដ្ឋយ ។

[៦៨៣] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតិប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ឆាជាតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនិប្ទាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មប័ណ្ណកោ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៦៨៤] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអនិច្ចតិយោ ឆ ។

[៦៨៥] នអនិច្ចតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយោ ឆ ។

សហជាតាភារោចិ បច្ចយភារោចិ និស្សយភា-

រោចិ សំសដ្ឋភារោចិ សម្បយុត្តភារោចិ បដិច្ច-

ភាសទិសា វិត្តារតត្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[៦៨៦] ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[៦៨៧] ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតាចិច្ចតិ តីណិ ។ នហេតុ សម្មត្តនិយតោ
ធម្មោ នហេតុស្ស សម្មត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អនិ-
ច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតាចិច្ចតិ តីណិ ។

[៦៨៨] ហេតុយោ តីណិ អនិច្ចតិយោ ឆ
សហជាតោ នវ អញ្ញាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ
ទុបនិស្សយេ នវ វេទច្ច តីណិ អាហារេ តីណិ
វត្ថុយេ នវ យានេ តីណិ មត្តេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៦៨៤] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៦៨៦] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៧] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់
សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិន
មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជា
ហេតុ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកំ

សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[២៧៧] ហេតុ សម្បត្តិជ័យតោ ធម្មោ ហេតុស្ស

សម្បត្តិជ័យតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-

យា ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៧០] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[២៧១] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

[២៧២] នហេតុប្បដ្ឋយា អនិបតិយា តីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-

លោមម្បិ បដ្ឋជ័យម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋជ័-

យម្បិ បដ្ឋជ័យានុលោមម្បិ កណ៌តំ វរំ

កណោតត្បំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

[២៧៣] ហេតុ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកៈ

ក្នុងសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨៧] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៨៨] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៦៨៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៩០] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមិច្ឆត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៦៩១] ធម៌ មិនទៀង^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
ទៀង ជាហេតុ ទើបកើតទៀង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

---

១ ចិត្តប្ប្បាទ ៤ ប្រកបដោយលោភ; តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ចិត្តប្ប្បាទ ១ ប្រកបដោយវិបិកិញ្ញា
ចិត្តប្ប្បាទ ១ ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ កុសលក្កនភូមិ ៣ វិបាកក្កនភូមិ ៤ កិរិយាព្យាគ្រីត ៣
រូប និព្វាន ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ
 អនិយតញ្ច នហេតុំ អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៦៧៤] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៦៧៥] នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ ន-
 ហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧៦] ហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។
 នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិយតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុំ អ-
 និយតញ្ច នហេតុំ អនិយតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ជាហេតុផង
 នូវធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៦៧៤) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(៦៧៥) ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៦៧៦) ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
 មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនទៀង
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនទៀង ជាហេតុផង នូវធម៌ មិន
 ទៀង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកំ

[៦៧៧] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ ភីណិ
 នអនិបតិយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
 ភីណិ នអញ្ញាមញ្ញេ ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកក្កេ ភីណិ នវិហាកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
 នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
 ភីណិ នោវិកតេ ភីណិ ។

[៦៧៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៦៧៩] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
 សហជាតវំរោមិ បច្ចយវំរោមិ និស្សយវំ-
 រោមិ សំសដ្ឋវំរោមិ សម្បយុត្តវំរោមិ បដិច្ច-
 វារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិរោ

[៧០០] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនិ-
 យតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ភីណិ ។

[៧០១] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 នវ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្តិកៈ

[៦៧៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពា-
 មពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនចច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ននិសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាក-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
 ក្នុងនសម្បយុតប្បដ្ឋយ វារៈមាន ៣ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនានតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងននាវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៧៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
 សហជាតវារៈក្តី ចច្ឆយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
 យុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ចណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវរៈ

[៧០០] ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០១] ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧០២] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 អនិយតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
 អនិយតោ ធម្មោ នហេតុស្ស អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អនិយតោ ច នហេតុ
 អនិយតោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អនិយតស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ តីណិ ។

[៧០៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា នវ អនន្តេវ នវ សមនន្តេវ នវ សហជាតេ
 នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
 បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
 កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តីណិ វេទ្ធិ-
 យេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
 វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

(៧០២) ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនទៀង
 ជាហេតុក្តី ធម៌ មិនទៀង មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 ទៀង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

(៧០៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសញ្ញា
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកមជ្ឈាមណតិកំ

[៧០៤] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អនិយតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[៧០៥] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[៧០៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៧០៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បដ្ឋ-
និយានុលោមម្បិ កណិកំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

ហេតុទុកមិច្ឆតិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកមគារមណតិកំ

បដិប្បវិរោ

[៧០៨] ហេតុំ មគ្ការម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

មគ្ការម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

(៧០៤) ធម៌ មិនទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនទៀង
ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧០៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ ។

(៧០៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧០៧) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមិច្ឆតត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បថ ហេតុទុកមិច្ឆតត្តិកៈ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

(៧០៨) ធម៌ មានមគ្គ(១) ជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

១ មិត្តប្បវេណី ៤ ជាការបរិចារកុសលប្រាណេសម្បយុត្ត មិត្តប្បវេណី ៤ ជាកិរិយាប្រាណេសម្បយុត្ត ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ

នលោតុំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នលោតុំ មគ្គារម្ម-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុប្បច្ចយោ ភីណិ ។
 លោតុំ មគ្គារម្មណាញ ធម្មោតុំ មគ្គារម្មណាញ ធម្មំ
 បដិច្ច លោតុំ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោតុ-
 ប្បច្ចយោ ភីណិ ។

[៧០៧] លោតុយា នវ អារម្មណោ នវ អដិប-
 តិយា នវ តតម្មេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧០៨] នលោតុំ មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នលោតុ
 មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នលោតុប្បច្ចយោ ។

[៧០៩] នលោតុយា ឯកំ នអដិបតិយា នវ ន-
 បុរេដាតេ នវ នបច្ឆាដាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នតតម្មេ ភីណិ នវិចារតេ នវ នបក្កេ ឯកំ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ ។

[៧១០] លោតុប្បច្ចយា នអដិបតិយា នវ ។

[៧១១] នលោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ពាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ពាស្រ័យ ទ្វេធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុផង ទ្វេធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិភតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧១០] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ពាស្រ័យ
ទ្វេធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧១២] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១៣] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណគ្លីកំ

សហជាតវកោចិ បច្ចុយវកោចិ និស្សយវក-
កោចិ សំសដ្ឋវកោចិ សម្បយុត្តវកោចិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បញ្ញាវិញ

[៧០៤] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស មគ្គា-
រម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណី ។

[៧០៥] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
សហជាតាធិបតិ តីណី ។ នហេតុ មគ្គារម្មណោ
ធម្មោ នហេតុស្ស មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតិ-
ប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតាធិបតិ តីណី ។

[៧០៦] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មគ្គារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អនន្តិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៧០៧] ហេតុយា តីណី អធិបតិយា ធ អនន្ត-
វេ នវ សមនន្តវេ នវ សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញ
នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ
នវ តាម្ម តីណី អាហារេ តីណី ភ្នំនិយេ នវ

ហេតុកម្មតាមប្លង់ណាតិកៈ

សហជាតវរៈក្តី បច្ចយវរៈក្តី និស្សយវរៈក្តី សំសដ្ឋវរៈក្តី
សម្បយត្តវរៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដ្ឋវរៈវៃវ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

(៧១៤) ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

(៧១៥) ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជា-
តាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

(៧១៦) ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៦ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអតាមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងវេទន្តិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ឈានេ តីណី មេត្តេ នវ សម្មយុត្តេ នវ អត្តិយា
នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧១៨] ហេតុ មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មគ្គារក្ខណស្ស ធម្មស្ស សហជានប្បច្ចយេន បច្ចុ-
យោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៧១៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៧២០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណី ។

[៧២១] នហេតុប្បច្ចយា អនិបតិយា តីណី ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញារាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុនីយម្បិ បច្ចុ-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ វេ គណេតតំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

[៧២២] ហេតុំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តី-
ណី ។ នហេតុំ មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
មគ្គហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណី ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិក្យដ្ឋាន

ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧១៨] ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧១៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៧២០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២១] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាទៈ

[៧២២] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មាន
មគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជា
ហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកមញ្ញាម្មណត្តិកំ

ហេតុំ មគ្គហេតុកកញ្ច ធិហេតុំ មគ្គហេតុកកញ្ច ធិ
បដិច្ច ហេតុ មគ្គហេតុកោ ធិម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៧២៣] ហេតុយា នវ អាវម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា នវ អាសេវនេ នវ កកម្មេ នវ អាហារេ នវ
ស្រ្តិយេ នវ អវិកតេ នវ ។

[៧២៤] ហេតុំ មគ្គហេតុកំ ធិម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មគ្គហេតុកោ ធិម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៧២៥] នអធិបតិយា ធិ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នកកម្មេ តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

[៧២៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា ធិ ។

[៧២៧] នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ធិ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសជ្ជវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
នវសដិសា វិញ្ញាវេតញ្ច ។

ហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណតិកៈ

ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជា
ហេតុផង នូវធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង អារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុង អធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង អាសវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុង កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង អាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុង ភ័ស្ត្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៤] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧២៥] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[៧២៦] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវេ

[៧២៨] ហេតុ មក្កហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។

[៧២៩] ហេតុ មក្កហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ មក្កហេតុកោ
ធម្មោ នហេតុស្ស មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស អធិប-
តិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

[៧៣០] ហេតុយា តីណិ អធិបតិយោ ន សហ-
ជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ នវ តន្ត្រេ តីណិ អាហារេ តីណិ វេទ្ធិយេ នវ
យានេ តីណិ មក្កេ នវ សប្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ
អវិគតេ នវ ។

[៧៣១] ហេតុ មក្កហេតុកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មក្កហេតុកស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរៈ

[៧២៨] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ។

[៧២៩] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គ
ជាហេតុ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មាន
វរៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

[៧៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអញាមញាប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអតិ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៧៣១] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណគ្លីកំ

(៧៣២) នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

(៧៣៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

(៧៣៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អធិបតិយា ភីណិ ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋជីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋជីយម្បិ បដ្ឋ-
ជីយានុលោមម្បិ កណីនំ វិវំ គលោតត្បំ ។

បដិញ្ញិពោ

(៧៣៥) ហេតុំ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
នហេតុំ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ មគ្គាធិបតី
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ មគ្គា-
ធិបតីញ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុ
មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៧៣៦) ហេតុយា នវំ អារម្មណេ នវំ កម្ម
នវំ អាហារេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ

(៧៣២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៧៣៣) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៣៤) ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវារៈ

(៧៣៥) ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុផង នូវធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៧៣៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

(៧៣៧) ហេតុំ មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មត្តាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បដ្ឋយា ។

(៧៣៨) នអធិបតីយា នវ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិបាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៧៣៩) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតីយា នវ ។

(៧៤០) នអធិបតីប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។
សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

(៧៤១) ហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស មត្តា-
ធិបតីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៧៤២) ហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស មត្តា-
ធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

(៧៤៣) ហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស
មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

[៧៣៧] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនសធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧៣៨] ក្នុងនសធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវទប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៣៩] ក្នុងនសធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនសធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដ្ឋចគានីធិបជ្ជិច្ចវារៈវិដរ បណ្ឌិត គប្បីទ្រពិស្តារចុះផង ។

បញ្ហាវារៈ

[៧៤១] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤២] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤៣] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណគ្លីកំ

នហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ នហេតុស្ស មត្តាធិបតីស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី
 តីណី ។ ហេតុ មត្តាធិបតី ច នហេតុ មត្តាធិបតី
 ច ធម្មោ ហេតុស្ស មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អធិប-
 តីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី តីណី ។

[៧២២] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិ-
 បតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជា-
 តេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
 នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណី អាហារេ តីណី
 វ្យាជ្ជិយេ នវ ឈានេ តីណី មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ អត្តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៧២៥] នហេតុ មត្តាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស
 មត្តាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណាតិកៈ

ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជា
អធិបតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មាន
វរៈ ៣ ។ ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ
មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

[៧៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងពោមពាប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងសម្បយុតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៧៤៥] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតិ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៤២] នហោតុយោ នេ ន អារម្មណេ នេ ។

[៧៤៣] ហោតុប្បដ្ឋយោ ន អារម្មណេ តីណិ ។

[៧៤៤] នហោតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ នេ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសន្ឋ អនុលោ-

មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បច្ចុ-

ដិយានុលោមម្បិ តណីតំ ឯវំ តណោតតំ ។

ហេតុទុកមត្តារប្បណត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកឧប្បន្នតិកំ

បញ្ញាវិពោ

[៧៤៧] ហោតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ ហោតុស្ស ឧប្ប-
ន្នស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

[៧៤៨] នហោតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ នហោតុស្ស

ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ

តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

[៧៤៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[៧៤៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណត្តិកៈ ។

ហោតុទុក្ខប្បន្តតិកៈ

បញ្ញាវារៈ

[៧៤៩] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ^(១) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥០] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ។

១ វិញ្ញាណវដ្តិ ៤, កម្មស្សកដិញ្ញប ។

ហេតុទុក្ខឧប្បន្តិកំ

[៧៥១] ហេតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
 ន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតាធិបតី តីណី ។ នហេតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ នហេ-
 តុស្ស ឧប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

[៧៥២] ហេតុ ឧប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
 ន្នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៥៣] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ តីណី អធិ-
 បតីយា ធិ សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញេ នវ និស្សយេ
 នវ ឧបនិស្សយេ តីណី ឧប្បន្នំ ឧត្តំ ឧបនិស្សាយ
 យា ធំ ឧប្បន្នេតិ វិបស្សនំ ឧប្បន្នេតិ មត្តំ ឧប្ប-
 ន្នេតិ អភិញ្ញំ ឧប្បន្នេតិ សមាបត្តិំ ឧប្បន្នេតិ
 បុរេនាតេ តីណី បច្ឆាជាតេ តីណី កក្កេ តីណី
 វិចារេតេ នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ នវ យានេ
 តីណី មត្តំ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

ហេតុទុក្ខប្បន្តិកៈ

[៧៥១] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាតដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាតដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥២] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ បុគ្គល អាស្រ័យ នូវវេជ្ជវ ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញា ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិវិកតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិក្កដ្ឋង្គនំ

(៧៤៤) ហេតុ ឧប្បន្នោ ឆន្នោ ហេតុស្ស ឧប្ប-
ន្នស្ស ឆប្បស្ស សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៤៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

(៧៤៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

(៧៤៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ភីណិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋជីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋជីយម្បិ បដ្ឋ-
ជីយានុលោមម្បិ កណិទំ វំ កលោតត្ថំ ។

ឥមម្បិ ទុកត្តិកេ បដិច្ចវារោមិ សហជាត-
វារោមិ បដ្ឋយវារោមិ និស្សយវារោមិ សំ-
សដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ អនុប្បន្នោមិ
ឧប្បាទិមិ នត្ថិ ។

ហេតុទុក្ខប្បន្នតិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខអតីតតិកំ

បញ្ញាវិវោ

(៧៤៨) ហេតុ បដ្ឋប្បន្នោ ឆន្នោ ហេតុស្ស បដ្ឋ-
ប្បន្នស្ស ឆប្បស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភីណិ ។

(៧៤៩) នហេតុ បដ្ឋប្បន្នោ ឆន្នោ នហេតុស្ស

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុក្ខត្រូវប្បដ្ឋាន

[៧៥៤] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៥៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៧៥៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខប្បន្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។
បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្ក-
វារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី (ធម៌) មិនកើតហើយក្តី កំពុងកើតក្តី មិន
មានក្នុងទុក្ខត្រូវនេះទេ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខប្បន្តិកៈ ។

ហេតុទុក្ខអតីតិកៈ

បញ្ញាវារៈ

[៧៥៨] ធម៌ ជាបច្ចប្បន្ត^(១) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
បច្ចប្បន្ត ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥៩] ធម៌ ជាបច្ចប្បន្ត មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

• បានដល់ធម៌ទាំងអស់ ។

ហេតុទេវអតីតភ្នំ

បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[៧៦០] ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុ-
ប្បន្នស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណិ ។ នហេតុ
បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ នហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស
អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហ-
ជាតាធិបតី តីណិ ។

[៧៦១] ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុ-
ប្បន្នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៦២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ អធិ-
បតីយា ន សហជាតេ នវ អត្តាបញ្ញេ នវ និស្សយេ
នវ ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ
តីណិ កក្កេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តីណិ
ស្រ្តិយេ នវ យានេ តីណិ មក្កេ នវ សម្បយុត្តេ
នវ វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៦៣] ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុ-
ប្បន្នស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុទុកអតីតគ្គិកៈ

ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦០] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦១] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦៣] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

- (៧៦៤) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។
  - (៧៦៥) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។
  - (៧៦៦) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ តីណិ ។
- យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុ-
 លោមម្បី បច្ចនីយម្បី អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បី
 បច្ចនីយានុលោមម្បី កណីតំ ឃំ កណោ-
 តតំ ។ ឥមម្បិ ទុកត្តិកេ បដិច្ចវារោចិ ស-
 ហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវារោចិ
 សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយត្តវារោចិ អតីតម្បី
 អនាគតម្បី នត្តិ ។

ហេតុទុកអតីតត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណតិកំ

បដិប្បិរោ

- (៧៦៧) ហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
- អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
- នហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អតីតា-
- រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧៦៤) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

(៧៦៥) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៦៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-

លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកអតីតត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង

នោះដែរ ។ បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី

និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយត្ថវារៈក្តី អតីតធម៌ក្តី

អនាគតធម៌ក្តី មិនមាន ក្នុងទុកត្ថិតៈនេះទេ ។

ចប់ ហេតុទុកអតីតត្ថិតៈ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណតិកៈ

បដិប្បវារៈ

(៧៦៧) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍^(១) (ធម៌មានការម្មណ៍ជាអតីត) ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

១ វិញ្ញាណញាយគនៈ នឹងនេវិសញ្ញាសញាយគនៈ ។

ហេតុទុក្ខអតីតារម្មណត្តិកំ

ហេតុំ អតីតារម្មណាញ នហេតុំ អតីតារម្មណាញ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៧៦៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ កក្កេ ធម្មេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៧៦៩] នហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋ-
យា នហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អតីតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៧០] ហេតុំ អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អតីតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៧៧១] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ នប្ប-
រោជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសវនេ នវ
នកក្កេ តីណិ នវិចារតេ នវ នមត្តេ ឯកំ នវប្ប-
យុត្តេ នវ ។

[៧៧២] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍
ជាហេតុផល នូវធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦៩] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧០] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា
អតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧៧១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនភាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧២] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

[៧៧៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តារេត្យា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៧៧៤] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

[៧៧៥] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ នវ ។

[៧៧៦] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។
នហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស អតីតា-
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ
អតីតារម្មណោ ច នហេតុ អតីតារម្មណោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧៧៣) ក្នុង ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្ស័យវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត ភប្បឱ្យ

ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

(៧៧៤) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧៧៥) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌

ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧៧៦) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា

អតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ

និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជា

ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិ-

បតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុក្តី ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុក្តី

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកំ

ហេតុស្ស អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

[៧៧៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អពាមព្រោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ
តីណិ វ័ន្ទ្រិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ
សម្បយុត្តេ នវ អត្តិយា នវ អវិកតេ នវ ។

[៧៧៨] ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៧៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៧៨០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ តីណិ ។

[៧៨១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ នវ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបត្តិបច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

(៧៧៧) ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបត្តិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប- និស្សយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្ម- បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានបច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧៧៨) ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ សហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។

(៧៧៩) ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧៨០) ក្នុងអារម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

(៧៨១) ក្នុងអារម្មណបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលនិកេ បញ្ញាវាសន្ឋ អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆន្ឋិយម្បិ អនុលោមម្បច្ឆន្ឋិយម្បិ បច្ឆ-
ន្ឋិយានុលោមម្បិ ភណីតំ វេ កណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៧៨២] ហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ឆយា ភីណិ ។ នហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ឆយា ភីណិ ។ ហេតុំ អនាគតារម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច
អនាគតារម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនាគតារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ឆយា ភីណិ ។

[៧៨៣] ហេតុយា នវ ការម្មណោ នវ កកម្ម នវ

អវិកតេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខករវិការម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

[៧៨២] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍^(១) (ធម៌មានការម្មណ៍ ជាអនា-
គត) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតា-
រម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុផង នូវ
ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

---

១ ចិត្តប្បទេ ១០ ជាភាមារិចរកុសលវិបាក មនោវិញ្ញាណធាតុ ជាអកុសលវិបាក ប្រកប
ដោយឧបេក្ខ វិវិយាអហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ ប្រកបដោយសោមនស្ស ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណភ្នំកំ

(៧៨៤) នហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៧៨៥) ហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិប-
តិប្បច្ចយា ។

(៧៨៦) នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ នបុរេ-
ជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្ម
តីណិ នវិចារកេ នវ នមក្កេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៧៨៧) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

(៧៨៨) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ញាវិវោ

(៧៨៩) ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ តីណិ ។

ហេតុទុកអធិការម្នាក់ៗ:

[៧៨២] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្ប- យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៨] ក្នុងនារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។ សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប- យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៧៨៩] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[៧៧០] ហេតុ អនាគតារម្មណោ នឃ្លោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណារម្មត្ថយេន បច្ចយោ នវ ។

[៧៧១] ហេតុ អនាគតារម្មណោ នឃ្លោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

នហេតុ អនាគតារម្មណោ នឃ្លោ នហេតុស្ស អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

ហេតុ អនាគតារម្មណោ ច នហេតុ អនាគតារម្មណោ ច នឃ្លោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណី ។

[៧៧២] ហេតុយា តីណី អារម្មណោ នវ អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អត្តាចត្តោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កកម្មេ តីណី វិចារតេ នវ អាហារេ តីណី ឥន្ទ្រិយេ តីណី ឈានេ តីណី បត្តេ តីណី អវិគតេ នវ ។

អវត្តប្បិដក អនុណោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៧៧០] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[៧៧១] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និសហជាតាធិបតិ មានវរៈ ៣ ។

[៧៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

ហេតុទុក្ខអតីតារម្មណត្តិកំ

[៧៧៣] ហេតុ អនាគតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៧៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

[៧៧៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

[៧៧៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បច្ចនិយានុលោមម្បិ កណិតំ វិវំ កណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិពោ

[៧៧៧] ហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ចហេតុ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ចនហេតុ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណាញ នហេតុំ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បច្ចប្បដ្ឋារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៧៧៣] ធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៧៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ។

[៧៧៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ច័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័យៈក្តី បច្ច័យនុលោម ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវរៈ

[៧៧៧] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍^១) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុផង នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែន ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

១ ទ្វីបញ្ញវិញ្ញាណ និធិមនោសត្វទាំង ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៧៧៨] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អនិប-
តិយា នវ កក្ខេ វ អវិគតេ នវ ។

[៧៧៧] នហេតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៧០] ហេតុំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។

[៧៧១] នហេតុយា ទ្វេ នអនិបតិយា នវ ន-
ប្បរជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ ន-
កក្ខេ តិណិ នវិចារកេ នវ នយានេ វិកំ នមត្តេ
វិកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៧៧២] ហេតុប្បច្ចយា នអនិបតិយា នវ ។

[៧៧៣] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមខុត្តិកប្បដ្ឋាន

(៧៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(៧៧៩) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
តុប្បដ្ឋាយ ។

(៨០០) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

(៨០១) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(៨០២) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៨០៣) ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវដ្ត បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវេក

(៨០៤) ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។

(៨០៥) ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ នវ ។

(៨០៦) ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ភីណិ ។
នហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ធម្មោ នហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី ភីណិ ។ ហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ច នហេតុ បច្ចុប្បន្នារម្មណោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អារម្មណាធិបតី ភីណិ ។

(៨០៧) ហេតុយា ភីណិ អារម្មណោ នវ អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ អញមញេ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកអតីតារម្មណត្តិកៈ

បញ្ហាវិវាទៈ

[៨០៤] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៥] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨០៦] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

ឧបនិស្សយេ នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ
វិទាកេ នវ អាហារេ តីណិ វ័ន្តិយេ នវ អវិគតេ
នវ ។

[៨០៨] ហេតុ បច្ចុប្បន្នាវច្ឆន្តោ ធម្មា ហេតុស្ស
បច្ចុប្បន្នាវច្ឆន្តោ ស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨០៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៨១០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៨១១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យជា តុសលត្ថិកេ បញ្ញាករស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឃំ គណេតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ។

(៨០៨) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨០៩) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ។

(៨១០) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨១១) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវរៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកត្តិការម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខអដ្ឋត្តិកំ

បដិប្បិវោ

(៨០២) ហេតុំ អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អដ្ឋត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
 នហេតុំ អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អដ្ឋត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុំ អដ្ឋត្តញ្ច
 នហេតុំ អដ្ឋត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

(៨០៣) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អនិប
 តិយា នវ កម្មេ នវ វិចារេកេ នវ អាហារេ នវ
 អវិគតេ នវ ។

(៨០៤) នហេតុំ អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អដ្ឋត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ ន
 ហេតុំ អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

(៨០៥) ហេតុំ អដ្ឋត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អដ្ឋត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

ហេតុទុក្ខអជ្ជតតិកៈ
១ ១ ៧១១១

បដិច្ចវារៈ

[៨១២] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាន់ក្នុង ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុផង នូវធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨១៤] ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាន់
ក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ខាន់
ក្នុង ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១៥] ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ខាន់ក្នុង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នហោតុំ អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុំ អជ្ឈត្តោ នហោ
ទុប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហោតុំ អជ្ឈត្តោ
នហោតុំ អជ្ឈត្តោ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុំ អជ្ឈត្តោ នហោ
ទុប្បជ្ជតិ នអារម្មណាប្បច្ចយា ។

(៨០៦) ហោតុំ អជ្ឈត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុំ អជ្ឈ-
ត្តោ នហោ ទុប្បជ្ជតិ នអធិបតីប្បច្ចយា ។

(៨០៧) នហោតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ ភីណិ
នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ ភីណិ នសមនន្តរេ
ភីណិ នអញ្ញាបញ្ញោ ភីណិ នទុបនិស្សយេ ភីណិ
នមុវេជានេ នវ នមច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ
នវ នកម្មេ ភីណិ នវិចានេ នវ នអាហារេ ឯតំ
នស្រ្តិយេ ឯតំ នឈានេ ឯតំ នមត្តេ ឯតំ
នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
ភីណិ នោវិគតេ ភីណិ ។

(៨០៨) ហោតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ភីណិ ។

(៨០៩) នហោតុប្បច្ចយា អារម្មណោ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុផង ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណាប្បដ្ឋយ ។

(៨១៦) ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ ស្រ័យ ទ្វេធម៌ ខាន់ក្នុង
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

(៨១៧) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអននវប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនសមននវប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ក្នុងនអតាមពាប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងន-
ឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនោត្តិ-
ប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

(៨១៨) ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨១៩) ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុកអជ្ឈត្តិកំ

សហជាតករោចិ បច្ចយករោចិ និស្សយក-
រោចិ សំសង្កករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ច-
ករសទិសា វិត្តាវេតញា ។

បច្ចវារិវោ

(៨២០) ហេតុ អជ្ឈត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អជ្ឈ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៨២១) ហេតុ អជ្ឈត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អជ្ឈ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ នវ ។

(៨២២) ហេតុ អជ្ឈត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
ជ្ឈត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អា-
រម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ
អជ្ឈត្តោ ធម្មោ នហេតុស្ស អជ្ឈត្តស្ស ធម្មស្ស អ-
ធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជា-
តាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អជ្ឈត្តោ ច នហេតុ
អជ្ឈត្តោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស អជ្ឈត្តស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

(៨២៣) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ
អធិបតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
សហជាតេ នវ អញាមញោ នវ និស្សយេ នវ

ហេតុទុកអង្គត្រីកោណៈ

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្ស័យវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវាទៈ

[៨២០] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង
ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨២១] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង
ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨២២] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង
ជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណាធិបតី និងសហជាតាធិបតី មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង ជា
ហេតុក្តី ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្នុង
ជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតី មានវារៈ ៣ ។

[៨២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសន្តន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមន្តន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសភាមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកម្មវដ្តាដំ

ឧបនិស្សយេ នវ បុរេជានេ តីណិ បច្ឆាជានេ តីណិ
អាសេវនេ នវ កុប្បេ តីណិ វិចារេនេ នវ អាហារេ តីណិ
ស្រ្តិយេ នវ ឈានេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ
វិប្បយុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ ធន្តិយា នវ វិកតេ នវ
អវិកតេ នវ ។

(៨២៤) ហេតុ អជ្ឈតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អជ្ឈតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជានុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

(៨២៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(៨២៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(៨២៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
បម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោបប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោបម្បិ តណិកំ វិំ តណោតវំ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបរាជានិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងបច្ចាជានិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៨២៤) ធម៌ ខាងក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាងក្នុង ជា
 ហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៨២៥) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

(៨២៦) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៨២៧) ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័នីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័នីយៈក្តី បច្ច័នីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាង
 ណា (ក្នុងហេតុទុក្ខដ្ឋត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកំ

បដិច្ចវារោ

[៨២៧] ហេតុំ តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
តហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨២៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កក្កេ
នវ វិចារេកេ នវ អវិកេតេ នវ ។

[៨៣០] នហេតុំ តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
តហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ នហេ-
តុំ តហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៣១] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណេ ភីណិ
នអនិបតិយា នវ នអនន្តវេ ភីណិ នសមនន្តវេ
ភីណិ នអញ្ញាមញ្ញា ភីណិ នឧបនិស្សយេ ភីណិ
នចុវេជារេតេ នវ នបច្ឆាជារេតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកក្កេ ភីណិ នវិចារេកេ នវ នអាហារេ ឯកំ
នស្រ្តិយេ ឯកំ នយានេ ឯកំ នមក្កេ
ឯកំ នសេវ្យយុក្កេ ភីណិ នវិញ្ញយុក្កេ នវ

ហេតុទុកអង្គត្រួតពិនិត្យ:

បដិប្បវិវាទ:

[៨២៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣០] ធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនគរិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនក្ខន្ធប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនសមន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនក្ខេមពាប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នោនត្ថិយា តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

[៨៣២] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាម្មណេ តីណិ ។

[៨៣៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ញាវិវោ

[៨៣៤] ហេតុ ពហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស ពហិទ្ធា ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៨៣៥] ហេតុ ពហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៨៣៦] ហេតុ ពហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិសហជាតាធិបតិ តីណិ ។ នហេតុ ពហិទ្ធា ធម្មោ នហេតុស្ស ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ ពហិទ្ធា ច នហេតុ ពហិទ្ធា ច ធម្មោ ហេតុស្ស ពហិទ្ធា ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណាធិបតិ តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣២] ក្នុងនគារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣៣] ក្នុងនគារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៣៤] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់
ក្រៅ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៥] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ
ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣៦] ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ
ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
តាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាន់ក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ខាន់ក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារ-
ម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ខាន់ក្រៅ ជា
ហេតុក្តី ធម៌ ខាន់ក្រៅ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ខាន់
ក្រៅ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណាធិបតិ មាន
វារៈ ៣ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្តិកំ

[៨៣៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អនិ-
បតិយា នវ បុរេជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ កម្ម-
តីណិ វិបាកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៣៨] ហេតុ តហិទ្ធា ធម្មោ ហេតុស្ស តហិទ្ធា
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៣៩] នហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ ។

[៨៤០] ហេតុប្បច្ចយា នវ អារម្មណេ តីណិ ។

[៨៤១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតតំ ។

អដ្ឋតតហិទ្ធា នលទ្ធានំ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកៈ

[៨៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣៨] ធម៌ ខាងក្រៅ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ខាងក្រៅ
ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជា
បដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៨៣៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

[៨៤០] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៤១] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋនីយៈក្តី បច្ចនី-
យានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកអដ្ឋត្ថិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។ អដ្ឋត្ថហិទ្ធាធម៌ទាំងឡាយ បណ្ឌិត
មិនបាច់និយាយឡើយ ។

ហេតុទុកអជ្ឈតារម្មណាតិកំ

បដិប្បវារោ

[៨៤២] ហេតុំ អជ្ឈតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អជ្ឈតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 នហេតុំ អជ្ឈតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អជ្ឈតា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ហេតុំ អជ្ឈតារម្មណាញ ទហេតុំ អជ្ឈតារម្មណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អជ្ឈតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៨៤៣] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៤៤] នហេតុំ អជ្ឈតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ អជ្ឈតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ នហេតុំ អជ្ឈតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អជ្ឈតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៤៥] ហេតុំ អជ្ឈតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អជ្ឈតារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

ហោតុទុកិអដ្ឋតារម្មណ៍តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

(៨៤២) ធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍^(១) (ធម៌ មានអារម្មណ៍ ជាខាត ក្នុង) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ មែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ ជាហេតុផង នូវធម៌ ជា អដ្ឋតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៨៤៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៨៤៤) ធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា អដ្ឋតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៤៥) ធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអដ្ឋតារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

---

១ វិញ្ញាណញ្ចយគនៈ នឹងនេវសញ្ញាសញ្ចយគនៈ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្តារម្មណភ្នំកំ

[៨២៦] នហេតុយា ទ្វេ នអធិបតិយា នវ នប្ប-
រេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ ភីណិ នវិចារតេ នវ នឈានេ ឯកំ នមត្ត
ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៨២៧] ហេតុប្បច្ឆយា នអធិបតិយា នវ ។

[៨២៨] នហេតុប្បច្ឆយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ បច្ឆយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[៨២៩] ហេតុ អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អដ្ឋត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ។

[៨៣០] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[៨៣១] ហេតុ អដ្ឋត្តារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អដ្ឋត្តារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ឆយេន បច្ឆ-
យោ សហជាតប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ ឧបនិស្សយប្បច្ឆ-
យេន បច្ឆយោ ។

ហេតុទុក្ខអដ្ឋក្ការម្មណត្ថិកៈ

[៨៤៦] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឈានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១
ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តបរដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៤៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៤៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិជវ បណ្ឌិត គប្បឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៤៩] ធម៌ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៥០] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[៨៥១] ធម៌ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៥២] នហេតុយា នវំ នការម្មណោ នវំ ។

[៨៥៣] ហេតុម្មត្ថយា នការម្មណោ តីណិ ។

[៨៥៤] នហេតុម្មត្ថយា ការម្មណោ នវំ ។

យថា ភុសលតិកេ បញ្ចាវរស្ស អនុលោមម្មិ បច្ចុនីយម្មិ អនុលោមម្មត្ថុនីយម្មិ បច្ចុនីយានុលោមម្មិ កណ៌តំ វេទំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិវា

[៨៥៥] ហេតុំ តហិម្ពារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ តហិម្ពារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុម្មត្ថយា ។

[៨៥៦] ហេតុយា នវំ ការម្មណោ នវំ អវិកតេ នវំ ។

[៨៥៧] នហេតុំ តហិម្ពារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ តហិម្ពារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុម្មត្ថយា ។

[៨៥៨] នហេតុយា ទ្វេ នអនិបតិយា នវំ នប្បវេដាតេ នវំ នបច្ឆាជៈតេ នវំ នអាសេវនេ នវំ នកម្មេ តីណិ

អភិធម្មប័ណ្ណ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

(៨៥២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(៨៥៣) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៥៤) ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចន័យៈក្តី បច្ចន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយយ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខអដ្ឋតារម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

(៨៥៥) ធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៥៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៨៥៧) ធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៨៥៨) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនទុបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣

ហេតុទុកមជ្ឈិមនិទាន

នវិចារកេ នវ នយានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នវិច្ឆ-
យុត្តេ នវ ។

(៨៥៧) ហេតុច្ឆយ្ហយា នកនិបតិយា នវ ។

(៨៦០) នហេតុច្ឆយ្ហយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវកោបិ បច្ឆយវកោបិ និស្សយវក-
កោបិ សំសង្កវកោបិ សម្បយុត្តវកោបិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បញ្ញាវិវោ

(៨៦១) ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ឆយ្ហយេន បច្ឆយា
តីណិ ។

(៨៦២) ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្ឆយ្ហយេន បច្ឆ-
យោ នវ ។

(៨៦៣) ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស កនិបតិច្ឆយ្ហយេន បច្ឆយោ
សហជាតានិបតិ តីណិ ។ នហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ
ធម្មោ នហេតុស្ស តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស កនិប-
តិច្ឆយ្ហយេន បច្ឆយោ សហជាតានិបតិ តីណិ ។

ហេតុទុក្ខនិងផ្លូវការមូលនិធិក្រ:

ក្នុងនិប្ទាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិយាយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៥៧] ក្នុងនិវេទន៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦០] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៨៦១] ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍^(១) (ធម៌មានការមូលនិធិខាងក្រៅ) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៦២] ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយការមូលប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៦៣] ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

---

១ រូបាវិចារដ្ឋានទាំង ៣ ឬទាំង ៤ ទាំងកុសល វិហារ និងកិរិយា ចតុត្ថដ្ឋាន វិហារ អាណាហិកេរ្តយោគនា ៤ ក្តី ៤ អថ ៤ ។

[៨៦៤] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អតិ-
បតិយា ន កម្មេ តីណិ វិចារេន នវ អាហារេ
តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៨៦៥] ហេតុ តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
តហិទ្ធារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាច្ឆន្ទយេន បច្ឆ-
យោ សហជាតច្ឆន្ទយេន បច្ឆយោ ទុបនិស្សយច្ឆន្ទ-
យេន បច្ឆយោ ។

[៨៦៦] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៨៦៧] ហេតុច្ឆន្ទយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[៨៦៨] នហេតុច្ឆន្ទយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមច្ឆន្ទនីយម្បិ បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បិ កណិទំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងសធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិ-
គតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៦៥] ធម៌ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
ពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[៨៦៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ។

[៨៦៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨៦៨] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកត្តិកម្មណត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុវិញ្ញាណសិទ្ធិសម្បជ័យវិញ្ញាណ

បរិបូណ៌

(៨២៧) នហេតុំ អនិទស្សនសម្បជ័យំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុំ អនិទស្សនសម្បជ័យោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ . . អធិបតិប្បដ្ឋយា សហ-
 ជាតប្បដ្ឋយា អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយា វិស្សយប្បដ្ឋយា
 កម្មប្បដ្ឋយា វិចារកប្បដ្ឋយា អាហារប្បដ្ឋយា វេទ្រ្តិ-
 យប្បដ្ឋយា ឈានប្បដ្ឋយា មគ្គប្បដ្ឋយា វិប្បយុត្ត-
 ប្បដ្ឋយា អត្ថិប្បដ្ឋយា អវិគតប្បដ្ឋយា ។

(៨២៨) ហេតុយា ឯកំ អធិបតិយា ឯកំ ស-
 ហយានេ ឯកំ អញ្ញមញ្ញេ ឯកំ វិស្សយេ ឯកំ
 កម្មេ ឯកំ វិចារកេ ឯកំ អាហារេ ឯកំ វេទ្រ្តិ-
 យេ ឯកំ មគ្គេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ឯកំ អត្ថិយា
 ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

(៨២៩) នហេតុយា ឯកំ នការប្បឈោ ឯកំ
 នអធិបតិយា ឯកំ ។ សព្វេ បដ្ឋយា កាតត្វា ។
 ។ មេ ។ នេវវិគតេ ឯកំ ។

ហេតុទុក្ខសនិទស្សនសប្បដិយន្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៨៦៧] ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ (ធម៌ មិនប្រកបដោយការ ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិយ ។ . . . ព្រោះអធិបតិប្បដិយ សហជាតប្បដិយ អពាមពាប្បដិយ និស្សយប្បដិយ កម្មប្បដិយ វិបាកប្បដិយ អាហារប្បដិយ ឥន្ទ្រិយប្បដិយ ឈានប្បដិយ មគ្គប្បដិយ វិប្បយុតប្បដិយ អត្ថិប្បដិយ នន៍អវិតតប្បដិយ ។

[៨៧០] ក្នុងហេតុប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងអធិបតិប្បដិយ មាន វារៈ១ ក្នុងសហជាតប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងអពាមពាប្បដិយ មាន វារៈ១ ក្នុងនិស្សយប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងកម្មប្បដិយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិបាកប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងអាហារប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុង ឥន្ទ្រិយប្បដិយ មានវារៈ ១ ក្នុងឈានប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងមគ្គ- ប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងវិប្បយុតប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងអត្ថិប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បដិយ មានវារៈ១ ។

[៨៧១] ក្នុងនហេតុប្បដិយ មានវារៈ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដិយ មានវារៈ១ ។ បដិច្ចចំណែកសំ បណ្ឌិត គប្បធ្វើឲ្យផងចុះ ។ លេ ។ ក្នុងនាវិតតប្បដិយ មានវារៈ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

បញ្ញាវិវារោ

[៥៧២] នហេតុ អនិទស្សនសប្បដិយោ ឆម្មោ
នហេតុស្ស អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ឆម្មស្ស សហ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញមញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អត្ថិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អវិគតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិប្បវិវារោ

[៨៧៣] ហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយំ ឆម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយំ
ឆម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឆម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ អនិទស្ស-
នអប្បដិយញ្ច នហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិយញ្ច ឆម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ឆម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៨៧៤] ហេតុយា នវំ អាម្មុណេ នវំ កម្ម
នវំ វិចារកេ នវំ អាហារេ នវំ អវិគតេ នវំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៧២] ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែន ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិគតប្ប-
ច្ច័យ ។ ក្នុងច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

[៨៧៣] ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ^(១) (ធម៌ មិនប្រកបដោយ
ការឃើញ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់) ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែន ជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ ជាហេតុផង នូវធម៌
ជាអនិទេស្យនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

១ កុសល អកុសល និវេទនាក្នុងភូមិ ៤ កិរិយាព្យាប្រិតក្នុងភូមិ ៣ ធម្មយតនៈ និវេទនា ។

ហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដ័យត្រីកំ

[៨៧៥] អហេតុំ អនិទស្សនអប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនិទស្សនអប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
ហេតុប្បច្ចយា ។ នហេតុំ អនិទស្សនអប្បដ័យំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អនិទស្សនអប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧៦] នហេតុំ អនិទស្សនអប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ អនិទស្សនអប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអា-
រម្មណាប្បច្ចយា តីណី ។

[៨៨៧] ហេតុំ អនិទស្សនអប្បដ័យំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អនិទស្សនអប្បដ័យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអនិ-
បតិប្បច្ចយា ។

[៨៨៨] នហេតុយា ទ្វេ នអារម្មណោ តីណី ន-
អនិបតិយា នវ នបុរេជានេត នវ នបច្ឆាជានេត នវ
នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណី នវិចានេត នវ
នអាហារេ ឯកំ នណានេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ
នសម្បយុត្តេ តីណី នវិច្ឆយុត្តេ នវ នោនត្តិយា
តីណី នោវិគតេ តីណី ។

ហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ

[៨៧៥] ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដិយ ។ ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដិយ ។

[៨៧៦] ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នការម្មណប្បដិយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧៧] ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះន-
អធិបតិប្បដិយ ។

[៨៧៨] ក្នុងនហេតុប្បដិយ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បដិយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដិយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បដិយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនអាហារប្បដិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បដិយ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គិប្បដិយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដិយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បដិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បដិយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោវិតតប្បដិយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ ។

[៨៨០] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាវសទិសា វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិពោ

[៨៨១] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៨៨២] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[៨៨៣] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ
តីណិ ។ នហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៨៧៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨៨១] ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨២] ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៨៨៣] ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនិទេស្យនអប្បជ័យៈ មិនមែនជា
ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ

ហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដិយត្តិកំ

តីណិ ។ ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ប នហេតុ
អនិទស្សនអប្បដិយោ ប ធម្មា ហេតុស្ស អនិទស្ស-
នអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
អារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

[៨៨២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
បុរេជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ អាសេវនេ នវ
កត្តេ តីណិ វិចារកេ នវ អាហារេ តីណិ វិញ្ញិយេ
នវ ណារេ តីណិ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អត្តិយា នវ នត្តិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[៨៨៥] ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណា-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

ហេតុកុសលិស្សនសប្បដិយត្តិកៈ

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជា
អនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាអនិទ-
ស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអតោមតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងត្រៀមប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៨៨៥] ធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៨៦] នហេតុយា នេ អារម្មណេ នេ ។

[៨៨៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តិណិ ។

[៨៨៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នេ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បិ តណិកំ ឯវំ តណេតតំ ។

ហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដិយត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

សហោតិទុកកុសលតិកំ

បដិច្ចវិវា

[៨៨៩] សហេតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៩០] សហេតុកំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណា-
ប្បដ្ឋយា ។

[៨៩១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អធិ-
បតិយា ឯកំ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ ស-
ហោជាតេ ឯកំ អញ្ញាបញ្ញា ឯកំ និស្សយេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៨៦] ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៨៨៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងនេហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដិយត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
នោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកសនិទស្សនសប្បដិយត្ថិតៈ ។

សហោត្តិទុកកុសលត្ថិតៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[៨៨៩] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ (ប្រកបដោយហេតុ) អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩០] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨៩១] ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងពញាបញ្ចប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

សហេតុកុកុសលក្តីកំ

ឡបនិស្សយេ ឯកំ បុរេជានេ ឯកំ អាសេវនេ ឯ-
កំ កក្កេ ឯកំ អាហារេ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[៨៧២] សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[៨៧៣] នអធិបតិយា ឯកំ នបុរេជានេ ឯកំ
នបច្ឆាជានេ ឯកំ នអាសេវនេ ឯកំ នកក្កេ ឯកំ
នវិគតេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

[៨៧៤] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ឯកំ ។

[៨៧៥] នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេត្តា ។

បញ្ញាវិវេ

[៨៧៦] សហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកកស្មំ កុសលស្មំ ធម្មស្មំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៧៧] សហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកកស្មំ កុសលស្មំ ធម្មស្មំ អាវច្ឆណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

សហេតុកុកុសលត្តិកៈ

ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអា-
ហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៨៧២] កុសលធម៌ ជាសហតុកៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៨៧៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៨៧៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៨៧៦] កុសលធម៌ ជាសហតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៧] កុសលធម៌ ជាសហតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៨៧៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អនិ-
 បតិយា ឯកំ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ ស-
 ហជាតេ ឯកំ អញ្ញាមញ្ញោ ឯកំ និស្សយេ ឯកំ
 ឧបនិស្សយេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ កក្ខេ ឯកំ
 អាហារេ ឯកំ ឥន្ទ្រិយេ ឯកំ ឈានេ ឯកំ
 មគ្គេ ឯកំ សម្មយុត្តេ ឯកំ អត្តិយា ឯកំ នត្តិយា
 ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[៨៧៩] សហេតុកោ កុសលោ ធម្មោ សហេ-
 តុកស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៨៨០] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ ។

[៨៨១] ហេតុប្បច្ចយោ នអារម្មណេ ឯកំ ។

[៨៨២] នហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណេ ឯកំ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយាប្បច្ចនីយម្បិ កលាតំ វិវំ កលោតត្ថំ ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៨៩៨] ក្នុងរហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអធិបត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 សមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអញ
 មញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្ម-
 យត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្ថប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៨៩៩] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
 ជាសហេតុកៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៩០០] ក្នុងនរហត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។

[៩០១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះរហត្ថប្បច្ច័យ ។

[៩០២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនរហត្ថប្បច្ច័យ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងសហេតុកុកុសលត្ថិតៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិរោ

(៧០៣) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ អហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
 ហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ។ សហេតុកំ អកុសលញ្ច អហេតុកំ អ-
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧០៤) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
 ហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្ប-
 ច្ចយា សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ស-
 ហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អកុ-
 សលោ ច អហេតុកោ អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណាប្បច្ចយា ។ អហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 អារម្មណាប្បច្ចយា ។ សហេតុកំ អកុសលញ្ច
 អហេតុកំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ
 អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ។

សហេតុកុកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[៧០៣] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
 ធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសល-
 ធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អា-
 ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈផង នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៤] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
 ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌
 ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈក្តី អកុសលធម៌ ជា
 សហេតុកៈក្តី អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវ
 អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។
 អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈផង
 នូវអកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧០៥) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អធិ-
បតិប្បដ្ឋយា ។

(៧០៦) ហេតុយា តីណិ អាវច្ឆលោ បញ្ច
អធិបតិយា ឯកំ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញា បញ្ច និស្សយេ បញ្ច
ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ បញ្ច អាសេវនេ
បញ្ច កម្មេ បញ្ច អាហារេ បញ្ច ឥន្ទ្រិយេ បញ្ច
ណារេ បញ្ច មត្តេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អតិយា បញ្ច នតិយា បញ្ច វិគតេ
បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(៧០៧) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

(៧០៨) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិ-
បតិប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧០៥] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ។

[៧០៧] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៨] អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហេតុកម្មកុសលត្តិកំ

(៧០៧) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នបុរេជាតេ បញ្ច នបន្តាជាតេ បញ្ច នអាសេវនេ បញ្ច
នកម្មេ តីណិ នវិហាកេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។

(៧០៨) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា តីណិ ។

(៧០៩) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សប្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

បុព្វាវិណា

(៧១២) សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកុស្ត អកុសលស្ត ធម្មស្ត ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ទ្វេ ។

(៧១៣) សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ សហេ-
តុកុស្ត អកុសលស្ត ធម្មស្ត អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តីណិ ។ អហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ
អហេតុកុស្ត អកុសលស្ត ធម្មស្ត អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ តីណិ ។ សហេតុកោ អកុសលោ
ច អហេតុកោ អកុសលោ ច ធម្មោ សហេតុកុស្ត
អកុសលស្ត ធម្មស្ត អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
តីណិ ។

សហោតុកទុកកុសលគ្លីកៈ

[៧០៧] ក្នុងនហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧០៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហោតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៩] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហោតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារចុះផង ។

បញ្ញាវារៈ

[៧១០] អកុសលធម៌ ជាសហោតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហោតុកៈ ដោយហោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៧១១] អកុសលធម៌ ជាសហោតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហោតុកៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌
ជាសហោតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសហោតុកៈ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាសហោតុកៈក្តី អកុសល-
ធម៌ ជាសហោតុកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាសហោតុកៈ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧១៤] សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ស-
ហេតុកុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។

[៧១៥] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ នវ អធិបតិ-
យា ឯកំ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាត
បញ្ច អញ្ញមញ្ញ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧបនិស្ស-
យេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ
តីណិ វដ្ឋន្តិយេ តីណិ ឈានេ តីណិ មគ្គេ តីណិ
សម្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច នត្ថិយា នវ វិគតេ
នវ អវិគតេ បញ្ច ។

[៧១៦] សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ស-
ហេតុកុស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧១៧] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៧១៨] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

(៧១៤) អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហ-
ជាតាធិបតិ ។

(៧១៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងភ្ន្រ្រិយ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៧១៦) អកុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧១៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៧១៨) ក្នុងនការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សហេតុកុមុតុសលក្ខំ

(៧១៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។
 យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
 ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណីតំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិរោ

(៧២០) សហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
 ហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 យា តីណិ ។ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា តីណិ ។ សហេតុកំ អព្យាកតញ្ច អហេ-
 តុកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អ-
 ព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(៧២១) ហេតុយា នវ អារម្មណេ ចត្តារិ អនិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា ធម ។ បេ ។ បុរេជាតេ
 ទ្វេ អាសវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិនាតេ នវ វិប្ប-
 យុត្តេ នវ អវិគតេ នវ ។

សហេតុកុទុកុសលត្តិកៈ

[៧១៧] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសហេតុកុទុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវារៈ

[៧២០] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ជាសហេ-
តុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ផង នូវអព្យាកតធម៌
អហេតុកៈ ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរច្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងសមនន្តរច្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងការសវនច្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋានំ

(៧២២) អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧២៣) សហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ សហេតុកំ អព្យាកតញ្ច អហេតុកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអារម្មណាប្បដ្ឋយា ។

(៧២៤) សហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតីប្បដ្ឋយា ។

(៧២៥) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ នអធិបតីយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ នអញ្ញាបញ្ញា តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ទ្វេ នវិទានេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមគ្គេ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧២២] អព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាអហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧២៣] អព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាក-
តធម៌ ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាអហេតុកៈ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈផង នូវអព្យាកតធម៌ ជាអ-
ហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បដ្ឋាយ ។

[៧២៤] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៧២៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអតាមតាប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១
ក្នុងនឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

សហេតុកុមារសុភិក្ខុ

នសម្បយុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ លោនត្តិយា
ភីណិ លោកិតេ ភីណិ ។

[៧២៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៧២៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៧២៨] សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ភីណិ ។

[៧២៩] សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៧៣០] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ចត្តារិ អដិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជានេ សត្ត អញ្ញមញ្ញេ ន និស្សយេ សត្ត
ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជានេ ទ្វេ បច្ចាជានេ ទ្វេ
អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ

សហេតុកម្មកុសលគ្លីកៈ

ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២

ក្នុងនោនត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៦] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៧២៨] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាសហេតុកៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៩] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៧៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តវប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងសមនន្តវប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអពាមពារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងបច្ចាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អាហារេ ចត្តារិ សង្ក្រឹយេ ចត្តារិ ឈានេ ចត្តារិ មត្ត
តីណិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត
អវិគតេ សត្ត ។

(៧៣១) សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ សហេ-
តុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧៣២) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត ។

(៧៣៣) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(៧៣៤) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ កណិទំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧១] អព្យាកតធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[៧៣] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសហេតុកុទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុសម្បយុត្តទកកសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(៧៣៥) ហេតុសម្បយុត្តិ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៧៣៦) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អធិ-
បតិយា ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

(៧៣៧) នអធិបតិយា ឯកំ នបុរេជាតេ ឯកំ
នបន្តាជាតេ ឯកំ នអាសេវនេ ឯកំ នកម្មេ ឯកំ
នវិបាកេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

(៧៣៨) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា ឯកំ ។

(៧៣៩) នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា ឯកំ ។
សហជាតវារោបិ បច្ចយវារោបិ និស្សយវា-
រោបិ សំសដ្ឋវារោបិ សម្បយុត្តវារោបិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

(៧៤០) ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ។

ហេតុសម្បជញ្ញត្តិកុសលតិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[៧៥] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

[៧៧] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនអារសេវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ១
ក្នុងនវិប្បយុតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។

[៧៨] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ឈវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិរៈ

[៨០] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៧៤១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អដិ-
បតិយា ឯកំ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
កម្មេ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[៧៤២] ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណ-
ប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧៤៣] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ ។

[៧៤៤] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ឯកំ ។

[៧៤៥] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញារាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ បច្ច-
និយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[៧៤៦] ហេតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
តុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ ហេតុវិប្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុស-
ម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិ-
គតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧៤២] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៤៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។

[៧៤៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៥] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសម្បយុត្តិកុសលត្តិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៧៤៦] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុសម្បយុត្តិកុកុសលត្តិកំ

ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលញ ហេតុវិប្បយុត្តិ អកុ-
សលញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៧៤៧) ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អា-
រម្មណាប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុវិប្បយុត្តិ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណាប្បច្ចយា ។ ហេតុសម្បយុត្តិ អ-
កុសលញ ហេតុវិប្បយុត្តិ អកុសលញ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អា-
រម្មណាប្បច្ចយា ។

(៧៤៨) ហេតុសម្បយុត្តិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អចិ-
បតិប្បច្ចយា ។

(៧៤៩) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ បញ្ច អចិ-
បតិយា ឃកំ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
សហជាតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញោ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច
ឧបនិស្សយេ បញ្ច បុរេជាតេ បញ្ច អាសេវនេ
បញ្ច កក្កេ បញ្ច អាហារេ បញ្ច វេទ្ធិយេ បញ្ច

ហេតុសម្បយុត្តុកកុសលត្តិកៈ

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយហេតុផង នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៧] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ អកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ
ផង នូវអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៨] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាបប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បវគ្គំ

យានេ បញ្ច មក្កេ បញ្ច សម្បយុត្តេ បញ្ច វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អត្តិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(៧៥០) ហេតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុវិប្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(៧៥១) ហេតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ន-
អធិបតិប្បច្ចយា ។

(៧៥២) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នបុរេជានេតេ បញ្ច នបច្ឆាជានេតេ បញ្ច នអាសេវនេ
បញ្ច នកម្មេ តីណិ នវិចានេតេ បញ្ច នវិប្បយុត្តេ
បញ្ច ។

(៧៥៣) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា តីណិ ។

(៧៥៤) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជានវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសជ្ឈវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥០] អកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥១] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧៥២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។

[៧៥៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៤] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[៧៥៥] ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
 ហេតុសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទ្វេ ។

[៧៥៦] ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
 ហេតុសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។ ហេតុវិប្បយុត្តោ
 អកុសលោ ធម្មោ ហេតុវិប្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។
 ហេតុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ច ហេតុវិប្បយុត្តោ
 អកុសលោ ច ធម្មោ ហេតុសម្បយុត្តស្ស អកុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ តីណី ។

[៧៥៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ នវ អធិប-
 តិយា ឯកំ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហ-
 ដោតេ បញ្ច អញ្ញមញ្ញេ បញ្ច និស្សយេ បញ្ច ឧប-
 និស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណី អាហារេ
 តីណី ឥន្ទ្រិយេ តីណី ឈានេ តីណី មក្កេ តីណី
 សម្បយុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកុសលភ្នំកៈ

បញ្ញាវិវាទៈ

[៧៥៥] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៧៥៦] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុភ្នំ អកុសលធម៌ ប្រាសចាកហេតុភ្នំ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្រ្ទិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

(៧៥៨) ហេតុសម្បយុត្តោ អនុសរណោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស អនុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៧៥៩) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

(៧៦០) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ ទ្វេ ។

(៧៦១) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវរស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវោ

(៧៦២) ហេតុសម្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុសម្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច
ហេតុវិប្បយុត្តំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្ប-
យុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខតិកប្បជ្ជាន

[៧៥៨] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៥៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។ អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសម្បយុត្តិទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិវរៈ

[៧៦២] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុផល នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ

(៧៦៣) ហេតុយា នវ អាម្មណោ ចត្តារិ អដិ-
បតិយា បញ្ច អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញា នវ ។ បេ ។ បុរជាតេ
ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ នវ វិចារកេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

(៧៦៤) ហេតុវិប្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

(៧៦៥) ហេតុសម្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុវិប្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអា-
ម្មណាប្បដ្ឋយា ។

(៧៦៦) នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ តីណិ
នអដិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ
តីណិ នអញ្ញាមញ្ញា តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ
នបុរជាតេ នវ នបញ្ញាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
នកម្មេ ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ
នន្រ្ទិយេ ឯកំ នណានេ ឯកំ នបត្តិ
ឯកំ នសម្បយុត្តោ តីណិ នវិប្បយុត្តោ ទ្វេ

ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

(៧៦៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ រ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

(៧៦៤) អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៦៥) អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

(៧៦៦) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនណាមប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

នោនត្ថិយា តីណិ ជោវិតតេ តីណិ ។

(៧៦៧) ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ តីណិ ។

(៧៦៨) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯកំ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សង្សយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តារតញ្ចា ។

បញ្ញាវិវោ

(៧៦៩) ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៧៧០) ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(៧៧១) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ ចត្តារិ អធិ-
បតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ កកម្មេ ចត្តារិ វិនាកេ
ចត្តារិ អវិតតេ សត្ត ។

(៧៧២) ហេតុសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបំដក អនុលោមទុក្ខកប្បជ្ជាន

ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៧៦៩] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧០] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧២] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្រីកំ

(៧៧៣) និហេតុយា សត្ត និហារម្មណោ សត្ត ។

(៧៧៤) ហេតុប្បដ្ឋយា និហារម្មណោ ភីណិ ។

(៧៧៥) និហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្រីកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោមម្បិ បដ្ឋជីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋជីយម្បិ បដ្ឋជីយានុលោមម្បិ កណិភំ ឃំ កណោតងំ ។

ហេតុសម្បយុត្តកុសលត្រីកំ ឆិដ្ឋិតំ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្រីកំ

បដិប្បិរោ

(៧៧៦) ហេតុញ្ចេវ សហេតុកកញ្ច កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុវេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ សហេតុកញ្ចេវ និហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សហេតុកោវេវ និហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ហេតុញ្ចេវ សហេតុកកញ្ច កុសលញ្ច សហេតុកញ្ចេវ និហេតុំ កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ហេតុវេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្តិកៈ

[៧៧៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧៤] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៥] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា

(ក្នុងហេតុសម្បយតទិកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់
យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុសម្បយតទិកកុសលត្តិកៈ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៧៧៦] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ កុសលធម៌
ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំង
ប្រកបដោយហេតុផង នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(៧៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កកម្មេ នវ
អាហារេ នវ អវិភតេ នវ ។

(៧៨) ហេតុញ្ចេវ សហេតុកកម្មេ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុញ្ចេវ សហេតុកោច កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

(៧៩) នអធិបតិយា នវ នប្បវជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកកម្មេ ភីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៨០) ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

(៨១) នអធិបតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-
រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវេ

(៨២) ហេតុចេវ សហេតុកោច កុសលោ
ធម្មោ ហេតុស្សចេវ សហេតុកស្សច កុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

[៧៩] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជានប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសេវនប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[៨០] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវេជវ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[៨២] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ពោធិ៍សាត់ប្រាសាទព្រះវិហារ

[៧៨៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ
 អធិបតីយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ
 សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ នវ និស្សយេ នវ
 ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ នវ កម្មេ តីណិ
 អាហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[៧៨៤] ហេតុចេវ សហេតុកោច កុសលេ
 ធម្មា ហេតុស្សចេវ សហេតុកស្សច កុសលស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ សហជាតប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយេ ឧបនិស្សយេប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ ។

[៧៨៥] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។
 [៧៨៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ ។
 [៧៨៧] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។
 យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
 នីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឃំ កណោតតំ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្ប-
 ដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨៤] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបដ្ឋយ
 នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ
 ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

[៧៨៦] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៧] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចុនីយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋុនីយៈក្តី បច្ចុនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវោ

[៧៨៨] ហេតុញ្ចវ សហេតុកត្តា អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ កម្មេ នវ
អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៧០] ហេតុញ្ចវ សហេតុកត្តា អកុសលត្ថា
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អកុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចយា នវ ។

[៧៧១] នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិទាកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៧៧២] ហេតុប្បច្ចយោ នអធិបតិយា នវ ។

[៧៧៣] នអធិបតិប្បច្ចយោ ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-
រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេត្តា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវរៈ

(៧៨៨) អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៨៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧
ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(៧៩០) អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(៧៩១) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ។

(៧៩២) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៩៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុសហេតុកុសលត្តិកៈ

បញ្ញាវិវៈ

(៧៧៤) អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៧៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(៧៧៦) អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

(៧៧៧) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(៧៧៨) ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៧៩) ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ច័ន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ច័ន័យៈក្តី បច្ច័ន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវោ

(១០០០) ហេតុញ្ចវ សហេតុកត្តា អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១០០១) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កម្មេ
នវ វិចារកេ នវ អវិគតេ នវ ។

(១០០២) ហេតុញ្ចវ សហេតុកត្តា អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(១០០៣) នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ ភីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(១០០៤) ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតិយា នវ ។

(១០០៥) នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។
សហជាតវារោចិ បច្ចយវារោចិ និស្សយវា-
រោចិ សំសដ្ឋវារោចិ សម្បយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវាទៈ

[១០០០] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០០៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវិដរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុសហេតុកុសលគ្គិកំ

បញ្ញាវិវា

(១០០៦) ហេតុថេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
ធម្មោ ហេតុស្សថេវ សហេតុកស្សច អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១០០៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អតាមតោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ អា-
ហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

(១០០៨) ហេតុថេវ សហេតុកោច អព្យាកតោ
ធម្មោ ហេតុស្សថេវ សហេតុកស្សច អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១០០៩) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(១០១០) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

(១០១១) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ

បច្ច្យាវិវៈ

[១០០៦] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច្យ
នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច្យ ។

[១០០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច្យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច្យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច្យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអតាមនាប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកាលេវនប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច្យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០៨] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច្យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច្យ ជាបច្ច្យ ដោយសហជាតប្បច្ច្យ ជាបច្ច្យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច្យ ។

[១០០៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច្យ
មានវារៈ ៧ ។

[១០១០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច្យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច្យ ។

[១០១១] ក្នុងការម្មណប្បច្ច្យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច្យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកុសលដ្ឋានំ

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាវស្ស អនុលោម-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

ហេតុសហេតុកុសលដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកុសលដ្ឋានំ

បដិប្បវិណោ

(១០០២) ហេតុញ្ញោវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ញោ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា ហេតុញ្ញោវ ហេតុស-
ម្បយុត្តញ្ញោ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោចេវ-
នចហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។

(១០០៣) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
កតេ នវ ។

(១០០៤) ហេតុញ្ញោវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ញោ កុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច កុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បច្ចុយា ។

(១០០៥) នអធិបតិយា នវ នប្បវេ-
ជានេ នវ នបប្បវេជានេ នវ នអាសេវនេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខតិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនី-
យានុលោមក្តី វៃរបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោក
រាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុកុសលតិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុសហេតុកុកុសលតិកៈ ។

ហោតុហោតុសម្បយុត្តទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០១២] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

[១០១៤] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០១៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វរៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលគ្គិកំ

នកកម្ម តីណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១០១៦] ហេតុប្បដ្ឋយា នអធិបតីយា នវ ។

[១០១៧] នអធិបតីប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវារោមិ បដ្ឋយវារោមិ និស្សយវា-

រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-

វាវសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ហាវិពា

[១០១៨] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច កុស-
លោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១០១៩] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតីយា នវ អនន្តរេ នវ កកម្ម តីណិ អាហារេ
តីណិ អវិគតេ នវ ។

[១០២០] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច កុស-
លោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច កុ-
សលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[១០២១] នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងន-
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០១៦] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវិវៈ

[១០១៨] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០២០] កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០២១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០២២] ហេតុប្បដ្ឋត្តយា ន អារម្មណេ តីណិ ។

[១០២៣] ន ហេតុប្បដ្ឋត្តយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសន្ត អនុលោម-
មម្បិ បច្ឆនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋត្តនិយម្បិ បច្ឆ-
និយានុលោមម្បិ កណិតំ វរំ កណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១០២៤] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋត្តយា ។

[១០២៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិកតេ
នវ ។

[១០២៦] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អកុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន អធិបតិប្បដ្ឋត្តយា ។

[១០២៧] ន អធិបតិយា នវ ន បុរោជាតេ នវ ន-
បច្ឆាជាតេ នវ ន អាសវនេ នវ ន កម្មេ តីណិ
នវ វិវាតេ នវ នវ ប្បយុត្តេ នវ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១០២២] ក្នុងនិកាយោម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៣] ក្នុងនិកាយោម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តិកុសលត្តិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវាវៈ

[១០២៤] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិកាយោម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០២៦] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០២៧] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខសលត្តិកំ

[១០២៨] ហេតុច្បង្គយា នអធិបតិយា តីណិ ។

[១០២៩] នអធិបតិច្បង្គយា ហេតុយា នវ ។

សហជាតវរោមិ បច្ចយវរោមិ និស្សយវរ-
រោមិ សំសដ្ឋវរោមិ សម្បយុត្តវរោមិ បដិច្ច-
វរសនិសា វិត្តាវតតា ។

បញ្ញាវិវាហ

[១០៣០] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច
អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បង្គយេន បច្ចយោ ។

[១០៣១] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អធិប-
តិយា នវ កម្មេ តីណិ អាហារេ តីណិ អវិគតេ នវ ។

[១០៣២] ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អកុ-
សលោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច
អកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណេច្បង្គយេន បច្ចយោ
សហជាតច្បង្គយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយច្បង្គយេន
បច្ចយោ ។

[១០៣៣] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១០៣៤] ហេតុច្បង្គយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១០៣៥] នហេតុច្បង្គយា អារម្មណេ នវ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលក្ខិកៈ

[១០២៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១០៣០] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៣២] អកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ច្ច័យ ។

[១០៣៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១០៣៤] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣៥] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុនិយម្បិ បច្ចុ-
និយានុលោមម្បិ កណ៌តំ វិំ កណោតតំ ។

បដិប្បវិរោ

[១០៣៦] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ប អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៣៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ កម្មេ
នវ វិចារកេ នវ អវិកតេ នវ ។

[១០៣៨] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អព្យាក-
តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ប អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្បច្ចយា ។

[១០៣៩] នអធិបតិយា នវ នបុរេជាតេ នវ
នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១០៤០] ហេតុប្បច្ចយា នអធិបតិយា នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ចាវរៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

(១០៣៦) អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០៣៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

(១០៣៨) អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

(១០៣៩) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ក្នុងនអានុស្សវនប្បច្ច័យ
មានវរៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវរៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

(១០៤០) ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ហេតុហេតុសម្មយុត្តទុក្ខសលភ្នំកំ

(១០៤១) នអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។
សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតញា ។

បញ្ញាវិវេ

(១០៤២) ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យាក-
តោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច អព្យា-
កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

(១០៤៣) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ នវ អធិប-
តិយា នវ អាសេវនេ នវ កម្មេ តីណិ វិចារកេ នវ
អវិគតេ នវ ។

(១០៤៤) ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យា-
កតោ ធម្មោ ហេតុស្សចេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច អ-
ព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។

(១០៤៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណោ នវ ។

(១០៤៦) ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណោ តីណិ ។

(១០៤៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកៈ

[១០៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បច្ច្យាវិវរៈ

[១០៤២] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៤៤] អព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្ម-
ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៤៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១០៤៦] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

យថា កុសលត្តិកោ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
 ដ្ឋិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។
 ហេតុហេតុសម្មយុត្តទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

និហោតុសហោតុកុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១០២៨) និហោតុ សហោតុកំ កុសលំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច និហោតុ សហោតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បដ្ឋយា ។

(១០២៩) ហោតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ សព្វត្ថ
 ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

(១០៣០) និហោតុយា ឯកំ នប្បវេជានេ ឯកំ
 នវិចារកេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

បញ្ញាវាហេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋាន

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
ក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
នោះដែរ ។

ចប់ ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលតិកៈ ។

និហោតសហោតកុទុកកុសលតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១០៤៨] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ក្នុងអវិតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ។

[១០៥០] ក្នុងនិហោតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនិហោតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងនិហោតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងនិហោតប្បដ្ឋយ មាន
មានវារៈ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៥១] និយោគ សម្រាប់កុមារ អកុសល ធម្ម
បដិច្ច និយោគ សម្រាប់កុមារ អកុសល ធម្ម ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
សព្វត្ថ ឯកំ អវិភតេ ឯកំ ។

ហេតុប្បដ្ឋយោ នត្ថិ ។ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។
បញ្ញាវារេថិ ឥទេសំ តិណ្ណំ ហេតុប្បដ្ឋយោ នត្ថិ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៥៣] និយោគ សម្រាប់កុមារ អព្យាកតំ ធម្ម
បដិច្ច និយោគ សម្រាប់កុមារ អព្យាកតោ ធម្ម
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និយោគ សម្រាប់កុមារ អព្យាក-
តតំ ធម្ម បដិច្ច និយោគ សម្រាប់កុមារ អព្យាក-
តោ ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ និយោគ-
សម្រាប់កុមារ អព្យាកតំ ធម្ម បដិច្ច និយោគ សម្រាប់កុមារ
អព្យាកតោ ធម្ម និយោគ សម្រាប់កុមារ អព្យាក-
តោ ធម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

នហេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៥១] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុប្បដ្ឋយ មិនមានទេ ។ ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ បដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ តែមានវារៈ ១ ។ ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ហេតុប្បដ្ឋយ នៃធម៌ទាំង ៣ នេះ មិនមានទេ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៥៣] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិន ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកត- ធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុក្តី អព្យាកតធម៌ មិនមែន ជាហេតុទាំងមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែន ជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិណ្ឌេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

នហេតុំ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
 អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា តីណិ ។ នហេតុំ សហេតុកំ អព្យាកតញ្ច
 នហេតុំ អហេតុកំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ-
 សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[១០៥៤] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ចត្តារិ អ-
 ធិបតិយា បញ្ច កម្មេ នវ វិចារេន នវ អវិគតេ
 នវ ។

[១០៥៥] នហេតុំ អហេតុកំ អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច នហេតុ អហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥៦] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តី-
 ណិ នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបទិស្សយេ តីណិ ន-
 ពុវេជារេ នវ នបញ្ញាជារេ នវ នអារម្មណេ នវ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកន្តិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១០៥៥] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥៦] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអពាមពាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកាលេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧

និទានសម្ពោធិក្កសលក្ខិកំ

នកម្ម ទ្វេ នវិចារកេ បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិ-
យេ ឯកំ នឈានេ ឯកំ នមក្កេ ឯកំ នសម្ប-
យុត្តេ ភីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ទោនត្តិយា ភីណិ
នោវិគតេ ភីណិ ។

[១០៥៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណោ ភីណិ ។

[១០៥៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឯកំ ។
សហជាតវំរោចិ បច្ចយវំរោចិ និស្សយវំ-
រោចិ សំសដ្ឋវំរោចិ សម្បយុត្តវំរោចិ បដិច្ច-
វំរសទិសា វិត្តារតញ្ចា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១០៥៩] នហេតុ សហេតុកោ អព្យាកតោ ធម្មោ
នហេតុស្ស សហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
អាម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១០៦០] អាម្មណោ ចត្តារិ អធិបតិយា ចត្តារិ
អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ
សត្ត អញ្ញាមញ្ញា ធន និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្ស-
យេ ចត្តារិ បុរេនាតេ ទ្វេ បច្ឆានាតេ ទ្វេ

និហោតុសហោតុកុរុកុសលត្តិកៈ

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងន-
អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្រ័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈា-
នប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនានត្តិ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនានិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៧] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៨] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនិហោតុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ចណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវារៈ

[១០៥៩] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
ការម្មណប្បច្ច័យ ។

[១០៦០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងននន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនពាក្យប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

អាសវំនេ ទ្វេ កម្មេ ចត្តារិ វិចារកេ ចត្តារិ អាហារេ
ចត្តារិ ឥន្ទ្រិយេ ចត្តារិ លារេ ចត្តារិ មក្កេ តីណិ
សម្មយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តីណិ អត្តិយា សត្ត
នត្តិយា ចត្តារិ វិគតេ ចត្តារិ អវិគតេ សត្ត ។

[១០៦១] នហេតុ សហេតុតោ អព្យាកតោ ធម្មោ
នហេតុស្ស សហេតុកស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១០៦២] នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត ។

[១០៦៣] អារម្មណប្បដ្ឋយោ នហេតុយា ចត្តារិ ។

[១០៦៤] នហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ ចត្តារិ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនីយថិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
នីយានុលោមម្ប កណិតំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

នហេតុសហេតុកុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ហេតុគោប្បកុកុកុត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងការសរសេរច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាក-
ច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយច្បាប់
មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គច្បាប់ មានវារៈ ៣
ក្នុងសម្បយុត្តច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តច្បាប់ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អតិច្បាប់ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតច្បាប់ មានវារៈ ៤ ក្នុងនតិច្បាប់
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតច្បាប់ មានវារៈ ៧ ។

[១០៦១] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
ជាច្បាប់ នៃអព្យាកតធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
ការម្មណច្បាប់ ជាច្បាប់ ដោយសហជាតច្បាប់ ជាច្បាប់ ដោយ
ឧបនិស្សយច្បាប់ ។

[១០៦២] ក្នុងនហេតុច្បាប់ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណច្បាប់
មានវារៈ ៧ ។

[១០៦៣] ក្នុងនហេតុច្បាប់ មានវារៈ ៤ ព្រោះការម្មណច្បាប់ ។

[១០៦៤] ក្នុងនការម្មណច្បាប់ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុច្បាប់ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យៈក្តី បច្ចុន័យានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងនហេតុសហេតុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ នហេតុហេតុកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ ហេតុពោធិកុសលត្តិកៈ ។

សប្បប្បយទុកកុសលតិកំ

បដិប្បវិរោ

[១០៦៥] សប្បប្បយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ប្បប្បយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បប្បយា ។

[១០៦៦] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អធិ-
បតិយា ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

[១០៦៧] សប្បប្បយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ប្បប្បយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិបតិប្ប-
ប្បយា ។

[១០៦៨] នអធិបតិយា ឯកំ នបុរេនាតេ ឯកំ
នបច្ឆាជានេ ឯកំ នអានេវេនេ ឯកំ នកម្មេ ឯកំ
នវិទានេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ ឯកំ ។

សហជាតវំរោមិ បច្ចយវំរោមិ និស្សយវំ-
រោមិ សំសដ្ឋវំរោមិ សប្បយុត្តវំរោមិ បដិច្ច-
វំរសទិសា វិគ្គារេតព្វា ។

បញ្ញាវិរោ

[១០៦៩] សប្បប្បយោ កុសលោ ធម្មោ សប្បប្ប-
យស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បប្បយេន បច្ចយោ ។

សប្បប្បយទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[១០៦៥] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

[១០៦៧] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១០៦៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ១ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនអារសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ១
ក្នុងនវិប្បយុតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្បយុតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិរៈ

[១០៦៩] កុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១០៧០) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

បដិច្ចវិពោ

(១០៧១) សប្បដ្ឋយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដ្ឋយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

(១០៧២) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

ចញ្ញាវាវេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិពោ

(១០៧៣) សប្បដ្ឋយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សប្ប-
ដ្ឋយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១០៧៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

(១០៧៥) នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណោ ឯកំ
នអធិបតិយា ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បញ្ញាវិពោ

(១០៧៦) សប្បដ្ឋយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្បដ្ឋយ-
ស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១០៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

បដិប្បវិរៈ

[១០៧១] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវិរៈ

[១០៧៣] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១០៧៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនធម៌បតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវិរៈ

[១០៧៦] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
កតធម៌ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

សប្បច្ចយទុកុសលត្តិកៈ

(១០៧៧) អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធមិ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១០៧៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ អព្យាកតធមិ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណូបនិស្សយ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបញ្ញាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

(១០៧៩) អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធមិ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ

[១០៨០] នហោតុយា ទ្វេ ន អារម្មណោ ឯកំ ។

[១០៨១] ហោតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណោ ឯកំ ។

[១០៨២] នហោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ទ្វេ ។

សប្បច្ចយេទុក្ខកុសលត្រីកំ និដ្ឋិតំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវោ

[១០៨៣] សង្ខតំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សង្ខ-
តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បដ្ឋយា ។
សប្បច្ចយសទិសំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្រីកំ និដ្ឋិតំ ។

សនិទស្សនទុក្ខកុសលត្រីកំ

បដិច្ចវិវោ

[១០៨៤] អនិទស្សនំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនិ-
ទស្សនោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៨៥] ហោតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុណោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១០៨០] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។

[១០៨១] ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨២] ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
ចប់ សប្បច្ច័យទុកកុសលត្តិកៈ ។

សង្ខតទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិវាទៈ

[១០៨៣] កុសលធម៌ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ អាស្រ័យ
នូវកុសលធម៌ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យទុកកុសលត្តិកៈដែរ ។

ចប់ សង្ខតទុកកុសលត្តិកៈ ។

សនិទេស្សនទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិវាទៈ

[១០៨៤] កុសលធម៌ ជាអនិទេស្សនៈ (កុសលធម៌មិនប្រកប
ដោយការយើង) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ជាអនិទេស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៥] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្ពណ្ណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ហាវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

សនិទស្សនទុក្ខសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១០៨៦] អនិទស្សនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិទស្សនោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

[១០៨៧] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អ-
វិភតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៨៨] អនិទស្សនំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ។

[១០៨៩] នហេតុយា តីណិ អារម្មណេ ឯកំ
អធិបតិយា តីណិ អវិភតេ តីណិ ។

[១០៩០] ហេតុយា តីណិ សព្វត្ថ តីណិ
នកម្មេ តីណិ នវិចារកេ តីណិ នអាហារេ តីណិ
សព្វត្ថ តីណិ នោវិភតេ តីណិ ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ និស្សយវា-
រេបិ សំសង្ខវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ បដិច្ច-
វារសទិសា វិត្តារេតត្វា ។

សនិទស្សនទុកកុសលគ្គិកៈ

បដិប្បវិវរៈ

[១០៨៦] អកុសលធម៌ ជាអនិទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាអនិទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ហាវារៈ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវិវរៈ

[១០៨៨] អព្យាកតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៩០] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បដ្ឋយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយតវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិប្បវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវោ

[១០៧១] អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិ-
ទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ភីណិ ។

[១០៧២ សនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិ-
ទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ
អនិទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១០៧៣] អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិ-
ទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ អារម្មណានិបតិ សហជាតានិបតិ ។
អនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស
អព្យាកតស្ស ច សនិទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ច
ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជាតានិ-
បតិ ភីណិ ។

[១០៧៤] អនន្តរេ ឃីតំ ។ បេ ។ សហជាតេ
ភីណិ អនាបរោ ឃីតំ និស្សយេ ភីណិ ។

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុកនឹងប្បដ្ឋាន

បច្ច្យាវាវៈ

[១០៧១] អព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្យនៈ ជាបច្ច្រ័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិទេស្យនៈ ដោយហេតុប្បច្ច្រ័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧២] អព្យាកតធម៌ ជាសនិទេស្យនៈ ជាបច្ច្រ័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាអនិទេស្យនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច្រ័យ អព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្យនៈ
ជាបច្ច្រ័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្យនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច្រ័យ ។

[១០៧៣] អព្យាកតធម៌ ជាសនិទេស្យនៈ ជាបច្ច្រ័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ជាអនិទេស្យនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច្រ័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ
នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្យនៈ ជាបច្ច្រ័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្យនៈផង នៃអព្យាកតធម៌ ជាសនិទេស្យនៈ ផង
ដោយអធិបតិប្បច្ច្រ័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៤] ក្នុងអនន្តប្បច្ច្រ័យ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងសហជា-
តប្បច្ច្រ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអតាបតាប្បច្ច្រ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយ-
ប្បច្ច្រ័យ មានវារៈ ៣ ។

អប្បដិយទុកុសលត្តិកំ

(១០៧៥) សនិទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 អនិទស្សនស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បកត្ថបនិស្សយោ ។ អនិ-
 ទស្សនោ អព្យាកតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស អព្យា-
 កតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អារម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្ត្របនិស្សយោ បកត្ថប-
 និស្សយោ ។ បេ ។

(១០៧៦) បុរេជានេ តីណិ បច្ឆាជានេ តីណិ
 អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ តីណិ វិចារកេ តីណិ
 សត្វត្ត តីណិ សម្បយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ តីណិ
 អត្តិយា បញ្ច ទត្តិយា ឯកំ ។

សនិទស្សនទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អប្បច្ចយេម្បិ អសង្កតម្បិ សនិទស្សនម្បិ ន លត្តតិ ។

អប្បដិយទុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១០៧៧) អប្បដិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិ-
 យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

អប្បដិយទុកកុសលត្តិកៈ

[១០៧៥] អព្យាកតធម៌ ជាសនិទេស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាអនិទេស្សនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់បកត្ថបនិស្ស័យ ។
អព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្សនៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាអនិទេស្សនៈ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អារម្មណ្ឌបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ
និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។

[១០៧៦] ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៗ ក្នុងបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៣ ក្នុងសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ចប់ សនិទេស្សនទុកកុសលត្តិកៈ ។

អប្បច្ច័យធម៌ក្តី អសង្កតធម៌ក្តី សនិទេស្សនធម៌ក្តី មិនបាច់និយាយឡើយ ។

អប្បដិយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១០៧៧] កុសលធម៌ ជាអប្បដិយៈ (មិនប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់) អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជាអប្បដិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១០៧៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
វិប្បឃុតេ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៧៩] អប្បដិឃំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្ប-
ដិឃេ អកុសលេ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១០០] ហេតុយា ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។

បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១១០១] សប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដិឃេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា សប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិ-
ឃេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិឃេ អព្យា-
កតោ ច អប្បដិឃេ អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នវ ។

[១១០២] អប្បដិឃំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អប្បដិឃេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១០៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ក្នុងវិប្បយត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ។
ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវាវៈ

[១០៩៩] អកុសលធម៌ ជាអប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
ជាអប្បជ័យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១០១] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
ជាសប្បជ័យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អព្យាកតធម៌ ជាអប្ប-
ជ័យៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសប្បជ័យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជាសប្បជ័យៈក្តី អព្យាកតធម៌ ជាអប្បជ័-
យៈក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាសប្បជ័យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១១០២] អព្យាកតធម៌ ជាអប្បជ័យៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ ជាអប្បជ័យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។

អប្បជ័យទុកុសលក្ខំ

[១១០៣] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ឯកំ អតិ-
បតិយា នវ អញ្ញាមញ្ញេ ធនិស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
យេ ឯកំ កក្កេ នវ វិទាកេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១១០៤] សប្បជ័យំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដ្ឋិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១១០៥] នហេតុយា នវ សព្វត្ថេ នវ លោភិ-
កតេ នវ ។

បញ្ញាវិវោ

[១១០៦] អប្បដ័យោ អព្យាកតោ ធម្មោ អប្ប-
ដ័យស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេ ន
បច្ចយោ ។

[១១០៧] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ ទ្វេ អ-
តិបតិយា តីណិ អនន្តរេ ឯកំ សមនន្តរេ ឯកំ
សហជាតេ នវ អញ្ញាមញ្ញេ ធនិស្សយេ នវ ឧប-
និស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ តីណិ បន្តាជាតេ តីណិ
អាសវនេ ឯកំ កក្កេ តីណិ វិទាកេ តីណិ

អប្បធិយទុកកុសលគ្លីកៈ

[១១០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១១០៤] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដ្ឋយៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ជាសប្បដ្ឋយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០៥] ក្នុងនរហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ច័យវិវាទៈ

[១១០៦] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដ្ឋយៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
 ធម៌ ជាសប្បដ្ឋយៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអតាមញ្ញប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋានំ

អាហារេ តីណិ ស្រ្តិយេ បញ្ច ឈានេ តីណិ មគ្គ
តីណិ សម្មយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ ចត្តារិ អតិយា
នវ នតិយា ឯកំ វិគតេ ឯកំ អវិគតេ នវ ។

[១១០៨] សម្មដិយោ អព្យាកតោ ធម្មា សម្ម-
ដិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បច្ច-
យេន ។ បេ ។

[១១០៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១១១០] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តីណិ ។

[១១១១] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មប្បិ បច្ចនីយប្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយប្បិ បច្ច-
នីយានុលោមប្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតវំ ។

អប្បជិយទុកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

វប្បិទុកុសលេតិកំ

បដិប្បវិណោ

[១១១២] អរូបី កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបី
កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្ត-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១០៨] អព្យាកតធម៌ ជាសប្បដ័យៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
ជាសប្បដ័យៈ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ លេ ។

[១១០៩] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១១១០] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១១] ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិក. ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុង
សប្បដ័យទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អប្បដ័យទុកកុសលត្តិកៈ ។

រូបីទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១១១២] កុសលធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ ខ្លវកុសលធម៌ មិន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

រឿងទុក្ខសលភ្នំ

(១១១៣) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតវារេបិ ។ មេ ។ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(១១១៤) អរូបិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបិ
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១១១៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេបិ ។ មេ ។ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវា

(១១១៦) រូបិ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច រូបិ អព្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អរូបិ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបិ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ រូបិ អព្យាកតញ្ច
អរូបិ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច រូបិ អព្យាកតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

(១១១៧) អរូបិ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបិ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណប្បច្ចយា ។

រូបីទុកកុសលត្តិកៈ

[១១១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ១។
ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ។ ចេ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំង
អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១១៤] អកុសលធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌
មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ១ ។
ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ។ ចេ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំង
អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ១ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១១៦] អព្យាកតធម៌ មានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មាន
រូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ អព្យាកតធម៌
មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។ អព្យាកតធម៌ មានរូប អាស្រ័យ
នូវអព្យាកតធម៌ មានរូបផង នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានរូបផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ៣ ។

[១១១៧] អព្យាកតធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ នូវអព្យាកត-
ធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកម្មដ្ឋាន

[១១១៨] ហោតុយា នវ អារម្មណេ វីណិ អនិ-
 បតិយា បញ្ច អនន្តេវ វីណិ សមនន្តេវ វីណិ
 អត្តាមរោ ធិ បុរេជានេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ
 កត្តេ នវ វិចារេ នវ អវិគតេ នវ ។

[១១១៩] នហោតុយា នវ នអារម្មណេ វីណិ
 នអនិបតិយា នវ ។ បេ ។ នកត្តេ ទ្វេ នវិចារេ
 បញ្ច នអាហារេ ឯកំ នស្រ្តិយេ ឯកំ នឈានេ
 ទ្វេ នមត្តេ នវ នសប្បយុត្តេ វីណិ នវិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ នោនត្តិយា វីណិ នោវិគតេ វីណិ ។

បញ្ញាវិវា

[១១២០] អរូបិ អព្យាកតោ ធម្មោ អរូបិស្ស
 អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១១២១] ហោតុយា វីណិ អារម្មណេ
 ទ្វេ អនិបតិយា វីណិ អនន្តេវ ឯកំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[១១១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសមននប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវេទនាប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦
 ក្នុងបុរេជានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១
 ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគត-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១១១៩] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនេអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនេម្មប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនេវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនេអាហារប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនេឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងនេឈានប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២
 ក្នុងនេមគ្គប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នេវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងនេនាតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនេ-
 វិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

បច្ច្យាវាវៈ

[១១២០] អព្យាកតធម៌ មិនមានរូប ជាបដ្ឋាយ នៃអព្យាកត-
 ធម៌ មិនមានរូប ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១

រូបិកុកុសលត្តិកំ

សមនន្តរេ ឯកំ សហជាតេ សត្ត អញ្ញាមញ្ញេ ធន
 និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្សយេ ទ្វេ បុរេជាតេ ឯកំ
 បញ្ញាជាតេ ឯកំ អាសេវនេ ឯកំ កម្មេ ភីណិ វិចារ-
 កេ ភីណិ អាហារេ ចត្តារិ វេទ្ធិយេ ធន លារេ
 ភីណិ មត្តេ ភីណិ សម្មយុត្តេ ឯកំ វិប្បយុត្តេ
 ទ្វេ ។ បេ ។ អវិគតេ សត្ត ។

[១១២២] នបោតុយា សត្ត នអារម្មណេ សត្ត ។

[១១២៣] បោតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[១១២៤] នបោតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទ្វេ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចដិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋដិយម្បិ បច្ច-

ដិយានុលោមម្បិ កណិភំ ឯវំ កណោតវំ ។

រូបីទុកកុសលត្តិកៈ

ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អពាមពាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

(១១២២) ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(១១២៣) ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
(១១២៤) ក្នុងនិការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងរូបីទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
នោះដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខនិកាយដ្ឋានំ

លោកិយទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១១២៥] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
កិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោកុត្តរោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១២៦] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា ។ លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារម្មណា-
ប្បដ្ឋយា ។

[១១២៧] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយា ទ្វេ កម្មេ ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។

[១១២៨] នអធិបតិយា ទ្វេ នអារសេវនេ ឯកំ
នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសេនិសា វិត្តានេតព្វា ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

លោកីយទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវរៈ

[១១២៥] កុសលធមិ ជាលោកីយ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ ជាលោកីយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១២៦] កុសលធមិ ជាលោកីយ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ ជាលោកីយ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បដ្ឋយ ។

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១១២៨] ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយវារៈ មានវារៈ ១ ក្នុងនិវ្យាយតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១១២៧] លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
 កិយស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
 កុត្តរស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ ទ្វេ ។

[១១៣០] លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
 កិយស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
 លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោកិយស្ស កុ-
 សលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៣១] លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
 កិយស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ លោ-
 កុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោកុត្តរស្ស កុស-
 លស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហ-
 ជាតាធិបតិ ។ លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ លោ-
 កិយស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
 បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ។

លោកីយទុកកុសលត្តិកៈ

ប្រញាប់វិវរៈ

[១១២៧] កុសលធម៌ ជាលោកីយ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាលោកីយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច័យ
នៃកុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ២ ។

[១១៣០] កុសលធម៌ ជាលោកីយ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាលោកីយ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជា
បច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាលោកីយ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[១១៣១] កុសលធម៌ ជាលោកីយ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌
ជាលោកីយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និន័សហា-
ជាតាធិបតិ ។ កុសលធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជា
លោកុត្តរៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ ។ កុសល-
ធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ ជាលោកីយ ដោយអធិប-
តិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១១៣២) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អធិ-
បតិយា តីណិ អនន្តរេ ទ្វេ សមនន្តរេ ទ្វេ សហ-
ជាតេ ទ្វេ ។ បេ ។ ឧបទិស្សយេ ចត្តារិ អាសេវនេ
ទ្វេ កម្មេ ទ្វេ អាហារេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

បដិច្ចវិវោ

(១១៣៣) លោកិយំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិយោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។

(១១៣៤) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជាតវារោបិ ។ បេ ។ បញ្ញាវារោបិ

សព្វត្ថ សទិសា ។

បដិច្ចវិវោ

(១១៣៥) លោកិយំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
កិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
លោកុត្តរំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោកុត្តរោ
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១១៣៦) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ កម្មេ
បញ្ច វិចារកេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងសធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៣ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ។ បេ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១៣៣] អកុសលធម៌ ជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ១ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ បេ។ បញ្ញាវារៈក្តី ដូចគ្នាក្នុងប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

បដិប្បវាវៈ

[១១៣៥] អព្យាកតធម៌ ជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ អព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៥ ។

លោកិយទុក្ខសុខលក្ខណ៍

(១១៣៧) នហេតុយា ឯកំ នអាម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា ទ្វេ ។ បេ ។ នបុរេជាតេ ចត្តារិ
 នបច្ឆាជាតេ បញ្ច ។ បេ ។ នកម្មេ ឯកំ នវិចារកេ
 ឯកំ នអាហារេ ឯកំ ។ បេ ។ នមគ្គេ ឯកំ
 នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ នោនតិយា
 តីណិ នោវិគតេ តីណិ ។

សហជាតវារោមិ បច្ឆយវារោមិ និស្សយវា
 រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
 វារសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

(១១៣៨) លោកិយោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 លោកិយស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ឆយោ ។ លោកុត្តរោ អព្យាកតោ ធម្មោ
 លោកុត្តរស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បច្ឆយោ ។

(១១៣៩) ហេតុយា ចត្តារិ អាម្មណោ តីណិ
 អធិបតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សហជាតេ
 បញ្ច អញ្ញមញ្ញ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត ឧបនិស្ស-
 យេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ

លោកិយទុកកុសលត្តិកៈ

(១១៣៧) ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុង
 និរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 និរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 និរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី ចច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ចណ្ឌិត គប្បីឲ្យ
 ពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

(១១៣៨) អព្យាកតធម៌ ជាលោកិយ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌
 ជាលោកិយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ជា
 បច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ជាលោកុត្តរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៣៩) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២

អរិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

អាសេវនេ ឯកំ កក្កេ តីណិ វិនាកេ ចត្តារិ អាហារេ
ចត្តារិ ។ បេ ។ មន្តេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្ប-
យុត្តេ តីណិ អត្តយា សត្ត អវិគតេ សត្ត ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆនីយម្បិ អនុលោមម្បច្ឆនីយម្បិ បច្ឆ-
នីយានុលោមម្បិ តណិទំ ឯវំ កលោតតំ ។

លោកិយទុកកុសលតិកំ និដ្ឋិតំ ។

កោនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលតិកំ

បដិប្បវិវោ

(១១៤០) កោនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កោនចិវិញ្ញេយ្យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា កោនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កោនចិ-
នវិញ្ញេយ្យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
កោនចិវិញ្ញេយ្យំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច កោនចិវិញ្ញេយ្យោ
កុសលោ ច កោនចិនវិញ្ញេយ្យោ កុសលោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបុ-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ថេ ។ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយត-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោម
 ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងលោកិយទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ លោកិយទុកកុសលត្តិកៈ ។

កោនបិរិព្វោយ្យទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិវាៈ

[១១៤០] កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ អា-
 ស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ដែលមិនគួរដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណាមួយ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណាមួយក្តី កុសលធម៌ ដែលមិនគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

កេនបិរិញ្ញោយ្យទុកកុសលភ្នំកំ

[១១៤១] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

[១១៤២] កេនបិរិញ្ញោយ្យ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កេនបិរិញ្ញោយ្យេ កុសលេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអធិ-
បតិប្បដ្ឋយោ ។

[១១៤៣] នអធិបតិយា នវ នបុរេជានេ នវ
នបន្ទាជានេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ នវ
នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជានករោមិ បច្ចយករោមិ និស្សយ-
ករោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្បយុត្តករោមិ
បដិច្ចករសទិសា វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[១១៤៤] កេនបិរិញ្ញោយ្យេ កុសលេ ធម្មោ
កេនបិរិញ្ញោយ្យស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៤៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ កម្មេ នវ
អវិគតេ នវ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលគ្លិកៈ

[១១៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈស៍ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ។

[១១៤២] កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៣] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
មានវារៈស៍ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងនអារសវនប្បដ្ឋយ
មានវារៈស៍ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុប្បន្នវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារផ្សេងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[១១៤៤] កុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ជា
បច្ចុប្បន្ន នៃកុសលធម៌ ដែលគួរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ដោយហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈស៍ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍
ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ក្នុងអវិគ-
តប្បដ្ឋយ មានវារៈស៍ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១១៤៦] នហេតុយា នវំ នអារម្មណេ នវំ ។

[១១៤៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ នវំ ។

[១១៤៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវំ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាវស្ស អនុលោម-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គណេតត្ថំ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យំ អកុសលម្បិ កេនចិវិញ្ញេយ្យំ

អព្យាកតម្បិ កេនចិវិញ្ញេយ្យកុសលសទិសំ

វិត្តារេតត្ថំ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

ប្បដ្ឋន្តរទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១១៤៩] នោអាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

នោអាសវោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ។

[១១៥០] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ

កេម្មេ ឯកំ អវិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ ។ បេ ។ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថំ ឯកំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(១១៤៦) ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

(១១៤៧) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៤៨) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុន័យក្តី អនុលោមប្បច្ចុន័យក្តី បច្ចុន័យានុលោម
ក្តី នៃបញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា

(ក្នុងកេនចរិព្វោយ្យទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

កេនចរិព្វោយ្យកុសលក្តី កេនចរិព្វោយ្យពព្វាភពៈក្តី ដូចគ្នានឹង

កេនចរិព្វោយ្យកុសលដែរ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ កេនចរិព្វោយ្យទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ ប្បដ្ឋានទុកកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវារៈ

(១១៤៩) កុសលធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១៥០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ។ បេ ។ ក្នុងបញ្ហាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំង

អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

អាសវិទុក្កសុលគ្គិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១៥១] អាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាស-
វោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៥២] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ
អវិកតេ នវ ។

[១១៥៣] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
។ បេ ។ នកម្មេ តិណំ នវិចារកេ នវ នវិប្ប-
យុត្តេ នវ ។

សហជាតវារោមិ បដ្ឋយវារោមិ ។ បេ ។

សម្បយុត្តវារោមិ សព្វត្ថ វិត្តារេតព្វា ។

បញ្ញាវិវា

[១១៥៤] អាសវោ អកុសលោ ធម្មោ អា-
សវស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[១១៥៥] ហេតុយា សត្ត អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ មជ្ឈេ តិណំ សហជាតាធិបតិ លត្តតិ
អនន្តរេ នវ ។ បេ ។ ឧបនិស្សយេ នវ អាសវនេ
នវ កកម្មេ តិណំ ។ បេ ។ មត្តេ នវ ។

អាសវិទុកកុសលន្តិកៈ

[១១៥១] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ជា
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១១៥៣] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី ។ បេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បឱ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ផងចុះ ។

ប្រញាញិវៈ

[១១៥៤] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌
ជាអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ឯសហជាតាធិបតិ នៃវារៈ
ទាំង ៣ លោកសំដៅយកត្រង់បទេកណ្ណាល ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
។ បេ ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេវនប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណំ

(១១៥៦) នោ អាសវំ អព្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
នោ អាសវោ អព្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

(១១៥៧) ហេតុយា ឯតំ អារម្មណោ ឯតំ
អវិគតេ ឯតំ ។

សហជាតវារេបិ បច្ចយវារេបិ ។ បេ ។ បញ្ញា-
វារេបិ សព្វត្ថ ឯតំ ។

អាសវិទុកកុសលភ្នំកំ និដ្ឋិតំ ។

សាសវិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិវោ

(១១៥៨) សាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
សវោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
អនាសវំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អនាសវោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១១៥៩) ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណោ ទ្វេ អនិ-
បតិយា ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

(១១៦០) នអនិបតិយា ទ្វេ នវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។
សហជាតវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ សព្វត្ថ ទ្វេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវិរៈ

[១១៥៦] អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបច្ចយវារៈក្តី ។ បេ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
ក្នុងបច្ចយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

ចប់ អាសវិទុកកុសលតិកៈ ។

សាសវិទុកកុសលតិកៈ

បដិប្បវិរៈ

[១១៥៨] កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវ
កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
កុសលធម៌ មិនមានអាសវៈ ពាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមានអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១១៦០] ក្នុងនរោធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ចយទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ។

សាសន៍ទុក្ខសុគតិកំ

បញ្ញាវិវា

[១១៦១] សាសនោ កុសលោ ធម្មោ សាស-
នស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ អនាសនោ កុសលោ ធម្មោ អនាសនស្ស
កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១១៦២] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អដិ-
បតិយា តីណិ ឧបទិស្សយេ ចត្តារិ អវិគតេ ទ្វេ ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាសស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បដ្ឋ-
និយានុលោមម្បិ តណិវំ ឯវំ គណោតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៦៣] សាសនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សាស-
នោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៦៤] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អវិគតេ ឯកំ ។

សហជានវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

សាសវិទ្យាកុសលត្ថិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៦១] កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ កុសលធម៌
មិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃកុសលធម៌ មិនមានអាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១១៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមភ្នំ បច្ចនីយៈភ្នំ អនុលោមប្បច្ចនីយៈភ្នំ បច្ចនីយា-
នុលោមភ្នំ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសាសវិទ្យាកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវរៈ

[១១៦៣] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១១៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតិវារៈភ្នំ ក្នុងបញ្ញាវារៈភ្នំ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវោ

(១១៦៥) សាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
 សវេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 អនាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អនាសវេ អព្យា-
 កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវំ
 អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច សាសវេ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច សាសវេ អព្យាកតោ ច អនាសវេ
 អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 សាសវំ អព្យាកតញ្ច អនាសវំ អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច សាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៦៦) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អធិ-
 បតិយា បញ្ច វិហាកេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(១១៦៧) នហេតុយា ឯកំ ធម្មារម្មណោ តីណិ
 នអធិបតិយា ទ្វេ ។

សហជាតវំ ភេតិ ។ បេ ។ សម្មយុត្តវំ ភេតិ

សព្វត្ថ វិត្តារេតញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

បដិច្ចវិវះ

[១១៦៥] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមាន
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយ
អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈក្តី អព្យាកតធម៌
មិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ
អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈផង នូវអព្យាកតធម៌
មិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥
ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១១៦៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី ។ ថេ ។ សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីឲ្យ

ពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ផងចុះ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្តិកំ

បញ្ញាវិវា

[១១៦៨] សាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ សា-
 សវស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។ អនាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ អនា-
 សវស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ ។

[១១៦៩] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ ភីណិ
 អវិគតេ សត្ត ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បដ្ឋនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បដ្ឋ-
 នីយានុលោមម្បិ កណិតំ ឯវំ កណោតតំ ។
 អាសវិសម្បយុត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១១៧០] អាសវិសម្បយុត្តំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវិសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ
 តុប្បដ្ឋយោ ។

[១១៧១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
 គតេ ឯកំ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៦៨] អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អព្យាកត-
ធមិ មិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធមិ មិនមានអាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមកី ចច្ចនីយៈកី អនុលោមប្បច្ចនីយៈកី បច្ចនីយោ-
នុលោមកី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសាសវទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ សាសវទុកកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បដិប្បវិវរៈ

[១១៧០] កុសលធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុ-
សលធមិ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សហជាតវារេថំ វណ្ណវារេថំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

កុសលទុកត្ថោនោ អកុសលទុកតំ បន កី ។

(១១៧២) អាសវសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អាសវវិប្បយុត្តំ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១១៧៣) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ បញ្ច
អវិកតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេថំ សម្បយុត្តវារេថំ សព្វត្ថ បញ្ច ។

(១១៧៤) នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា បញ្ច
នបុរេជានេ បញ្ច ។ បេ ។ នកក្ខេ តីណិ នវិចារេ
បញ្ច នវិប្បយុត្តេ បញ្ច ។ បេ ។

បញ្ញាវិវោ

(១១៧៥) អាសវសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ
អាសវសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន វច្ចយោ តីណិ ។ អាសវវិប្បយុត្តោ អកុ-
សលោ ធម្មោ អាសវសម្បយុត្តស្ស អកុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន វច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ហាវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ១ ។ ការកំណត់នូវកុសលទុក្ខៈ ឯអកុសលទុក្ខៈ តើដូចម្តេច ។

[១១៧២] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុ-
សលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសល-
ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

[១១៧៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។ បេ ។

បញ្ញាវិវះ

[១១៧៥] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អកុសលធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

អាសវិសម្បយុត្តិកុសលន្តិកំ

[១១៧៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ នវ អវិ-
គតេ បញ្ច ។

យថា កុសលន្តិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុនីយម្បិ បច្ចុ-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឯវំ គលោតតំ ។

បដិប្បវិវោ

[១១៧៧] អាសវិសម្បយុត្តំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
អាសវិសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។

[១១៧៨] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អវិ-
គតេ ឯកំ ។

[១១៧៩] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ឯកំ
នអធិបតិយា ឯកំ ។

សហជាតវារេថិ សម្បយុត្តវារេថិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

បញ្ញាវិវោ

[១១៨០] អាសវិសម្បយុត្តោ អព្យាកតោ ធម្មោ
អាសវិសម្បយុត្តស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចុ-
យេន បច្ចយោ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

[១១៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
 លោមក្តី នៃបញ្ចាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
 យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បិវរៈ

[១១៧៧] អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១១៧៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១១៨០] អព្យាកតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យា-
 កតធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុក្ខក្កិកប្បដ្ឋានំ

[១១៨១] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ អភិ-
កតេ ឯកំ ។

យថា តុសលត្ថិតេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-
មម្បិ បច្ឆដិយម្បិ អនុលោមម្បិ បច្ឆដិយម្បិ បច្ឆ-
ដិយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

អាសវិសម្បយុត្តទុក្ខសលត្ថំ វិជ្ជិវំ ។

អាសវិសាសវិទុក្ខកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវោ

[១១៨២] សាសវត្ថោវ ដោចអាសវំ តុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច សាសវោចេវ ដោចអាសវោ តុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១១៨៣] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ឯកំ
អភិកតេ ឯកំ ។

សហជាតវាវេបិ បញ្ញាវាវេបិ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១១៨៤] រាសវត្ថោវ សាសវត្ថោ អតុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច អាសវោចេវ សាសវោច អតុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[១១៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវគ្គតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុលោមក្តី
 នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុង
 អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។
 ចប់ អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១១៨២] កុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១១៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវគ្គតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។
 ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបច្ចុយទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវារៈ

[១១៨៤] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អាសវិសាសវិទុកកុសលត្តិកំ

សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 សាសកេចេវ នោចអាសកេ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អាសវត្ថោវ សាសវត្ថោ
 អកុសលញ្ច សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច អាសកេចេវ សាសកេច អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[១១៨៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
 គតេ នវ ។

[១១៨៦] សាសវត្ថោវ នោចអាសវំ អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសកេចេវ សាសកេច អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៨៧] នហេតុយា ឯកំ នអធិបតិយា នវ
 នបុរេជាតេ នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ
 នកកម្មេ តីណិ នវិទាតេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតកំរោចិ បច្ចយកំរោចិ ទិស្សយកំរោចិ
 សំសដ្ឋកំរោចិ សធម្មយុត្តកំរោចិ វិទ្ធារេតញ្ច ។

អំណាចសិទ្ធិកុសលភ្នាក់:

អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំង
ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈផង នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនជា
អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១១៤៦] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អា-
ស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសធុវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បិទ្រ្យវាស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[១១៨៨] អាសវោច្ឆេវ សាសវោច អកុសលោ
ធម្មោ អាសវស្សច្ឆេវ សាសវស្សច អកុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៨៩] ហេតុយា សត្ត អារម្មណេ នវ អធិ-
បតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

[១១៩០] អាសវោច្ឆេវ សាសវោច អកុសលោ
ធម្មោ អាសវស្សច្ឆេវ សាសវស្សច អកុសលស្ស អា-
រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជានប្បដ្ឋយេន បច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១៩១] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[១១៩២] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ សត្ត ។

[១១៩៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ បច្ច-
នីយានុលោមម្បិ គណិតំ ឃី គណេតតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចដ្ឋាន

បញ្ញាវិវរ្គៈ

[១១៨៤] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជា
បច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១១៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសវិតតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៩០] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជា
បច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយ
ការម្មណប្បដ្ឋ័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋ័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋ័យ ។

[១១៩១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១១៩២] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១១៩៣] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋ័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលតិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវៈសាសវៈទុកកុសលតិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១១៧៤) សាសវត្ថោ ឆោធាសវំ អព្យាកតំ
ធម្មំ បដិច្ច សាសវេចេវ ឆោធាសវេ អព្យាក-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(១១៧៥) ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ឯកំ អ-
វិគតេ ឯកំ ។

សហជាតវរេបិ បញ្ញាវរេបិ សព្វត្ថ ឯកំ ។

អាសវិសាសវិទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១១៧៦) អាសវត្ថោ អាសវសម្បយុត្តញ្ច អកុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវេចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច
អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
អាសវសម្បយុត្តញ្ចោ ឆោធាសវំ អកុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវសម្បយុត្តោចេវ ឆោធាសវេ អកុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ អា-
សវត្ថោ អាសវសម្បយុត្តញ្ច អកុសលញ្ច អាសវ-
សម្បយុត្តញ្ចោ ឆោធាសវំ អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
អាសវេចេវ អាសវសម្បយុត្តោ ច អកុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវាវៈ

[១១៧៤] អព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី ក្នុងបដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ តែមានវារៈ ១ ។

ចប់ អាសវិសាសវិទុកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិអាសវិសម្មយុត្តទុកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវិវាវៈ

[១១៧៦] អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយ អាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយ អាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៣ ។ អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នូវអកុសលធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

(១១៧៧) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

(១១៧៨) អាសវំញោវ អាសវំសម្បយុត្តញ្ច អក្ក-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវោចេវ អាសវំសម្បយុត្តោច
អក្កសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(១១៧៩) នអធិបតិយា នវ នប្បវេជានេ នវ
នបច្ឆាជានេ នវ នអាសវំនេ នវ នកម្មេ តិណិ
នវិទានេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតវារេបិ សម្បយុត្តវារេបិ សព្វត្តេ នវ ។

ប្រញាវិវោ

(១២០០) អាសវោចេវ អាសវំសម្បយុត្តោច អ-
ក្កសលោ ធម្មោ អាសវំស្សចេវ អាសវំសម្បយុត្តស្ស
ច អក្កសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១២០១) ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ នវ
អធិបតិយា នវ អវិគតេ នវ ។

(១២០២) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(១១៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(១១៧) អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ គាស្រ័យ នូវអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនសធិបតិប្បដ្ឋាយ ។

(១១៧) ក្នុងនសធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

បញ្ញាវិវាទៈ

(១២០០) អកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអកុសលធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(១២០១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

(១២០២) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្សុណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកុសលត្តិកំ

[១២០៣] ហេតុប្បដ្ឋយា ន អារម្មណេ ចត្តារិ ។

[១២០៤] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវាសន្ន អនុលោ-

មម្បិ បច្ចដិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋដិយម្បិ បច្ច-

ដិយានុលោមម្បិ កណិទំ ឯវំ កណោតតំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកុសលត្តិកំ

បដិប្បវាវោ

[១២០៥] អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ កុសលំ ធម្មំ

បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ សាសវោ កុសលោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវំ

កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តោ អនាសវោ កុ-

សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២០៦] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិ-

កតេ ទ្វេ ។

សហជាតវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិត្តារេត្តា ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

(១២០៣) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១២០៤) ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវិអាសវិទុកកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បី
រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកៈ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

(១២០៥) កុសលធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធម៌ ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវកុសលធម៌ ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

(១២០៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បដិប្បវិណ្ណោ

(១២០៧) អាសវីវិប្បយុត្តំ សាសវំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីវិប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវីវិប្បយុត្តំ អ-
 នាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវីវិប្បយុត្តោ អ-
 នាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 អាសវីវិប្បយុត្តំ អនាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អា-
 សវីវិប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈ-
 តិ ហេតុប្បដ្ឋយា អាសវីវិប្បយុត្តំ អនាសវំ អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីវិប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ ប
 អាសវីវិប្បយុត្តោ អនាសវោ អព្យាកតោ ប ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ អាសវីវិប្បយុត្តំ សាសវំ
 អព្យាកតញ្ច អាសវីវិប្បយុត្តំ អនាសវំ អព្យាកតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច អាសវីវិប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១២០៨) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អ-
 ធិបតិយា បញ្ច កម្មេ បញ្ច វិនាកេ បញ្ច អវិ-
 កតេ បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុកភ្នំកប្បដ្ឋាន

បដិប្បវិវរៈ

[១២០៧] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 តែប្រកបដោយអាសវៈក្តី អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំង
 មិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យា-
 កតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
 អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈផង នូវ
 អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វរៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុង
 វិបាកប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

អាសវវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលគ្គិកំ

[១២០៧] អាសវវិប្បយុត្តំ សាសវំ អព្យាកតំ ធម្មំ
បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២០៨] នហេតុយា ឯកំ នអារម្មណេ ភីណិ
នអធិបតិយា ទ្វេ លោកិតេ ភីណិ ។

សហជាតវារោមិ បច្ចយវារោមិ និស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វាសទិសា វិត្តាវេតព្វា ។

បញ្ញាវិវោ

[១២០៩] អាសវវិប្បយុត្តោ សាសវោ អព្យាកតោ
ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ អាសវវិប្ប-
យុត្តោ អនាសវោ អព្យាកតោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុ-
ត្តស្ស អនាសវស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ដ្ឋយេន បច្ចយោ អាសវវិប្បយុត្តោ អនាសវោ អព្យា-
កតោ ធម្មោ អាសវវិប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យា-
កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកុសលត្តិកៈ

[១២០៧] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ អាស្រ័យ នូវអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១០] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាមណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវរៈ

[១២១១] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាក
អាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ អព្យាកតធម៌
ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកត-
ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ

អាសវីប្បយុត្តោ អនាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ អាស-
វីប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស ច អាសវ-
ីប្បយុត្តស្ស អនាសវស្ស អព្យាកតស្ស ច ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២១២] អាសវីប្បយុត្តោ សាសវេ អព្យាកតោ
ធម្មោ អាសវីប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ អាសវីប្ប-
យុត្តោ អនាសវេ អព្យាកតោ ធម្មោ អាសវីប្ប-
យុត្តស្ស អនាសវស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១២១៣] ហេតុយា ចត្តារិ អារម្មណេ តីណិ
អធិបតិយា ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
សហជាតេ បញ្ច អញ្ញាមញ្ញោ ទ្វេ និស្សយេ សត្ត
ឧបនិស្សយេ ចត្តារិ បុរេជាតេ ទ្វេ អាសេវនេ វិកំ
កម្មេ ចត្តារិ វិហាកេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ អវិ-
គតេ សត្ត ។

អភិធម្មបំណក អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ
នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយអាសវៈផង នៃ
អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

(១២១២) អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាស-
ចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមានអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

(១២១៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងអតាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកំ

(១២១៤) អាសវិប្បយុត្តោសាសវោ អព្យាកតោ
 ធម្មោ អាសវិប្បយុត្តស្ស សាសវស្ស អព្យាកតស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរេ-
 ជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ។

(១២១៥) នហេតុយា សត្ត នអារម្មណោ សត្ត ។

(១២១៦) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណោ ចត្តារិ ។

(១២១៧) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណោ តីណិ ។

យថា តុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ បច្ច-
 នីយានុលោមម្បិ តណីតំ ឯវំ គលោតត្បំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកំ និដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ

[១២១៤] អព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈតែប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអព្យាកតធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រ-
កបដោយអាសវៈ ដោយការម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាត-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារ-
ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១២១៥] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[១២១៦] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២១៧] ក្នុងនការម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងអាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ)

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលត្តិកៈ ។

ចប់ អាសវិគោដ្ឋកុកុសលត្តិកៈ ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ទ្វាទសមោ ភាគោ

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្កេត

អនុលោមទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុទុកកុសលតិកំ	១
ហេតុទុកវេទនាតិកំ	២១
ហេតុទុកវិបាកតិកំ	៣៨
ហេតុទុកឧបាទិទ្ធិតិកំ	៥៣
ហេតុទុកសន្តិលិង្គតិកំ	៧០
ហេតុទុកវិតកតិកំ	៨៣
ហេតុទុកបតិកតិកំ	៧៤
ហេតុទុកសេស្សនតិកំ	១០៣
ហេតុទុកសេស្សនេនបហាតព្វហេតុកតិកំ	១១៣
ហេតុទុកអាចយគាមិតិកំ	១២១
ហេតុទុកសេកតិកំ	១៣១
ហេតុទុកបវតិកតិកំ	១៤២
ហេតុទុកបវតិវាមណតិកំ	១៥១

អភិធម្មបិដក
 បដ្ឋាន ទ្វិទេសមភាគ
 សន្លឹកប្រាបមាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ	១
ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ	២១
ហេតុទុកវិបាកត្តិកៈ	៣៨
ហេតុទុកឧបាទិទ្ធត្តិកៈ	៥៣
ហេតុទុកសន្តិលិង្គត្តិកៈ	៧០
ហេតុទុកវិតកត្តិកៈ	៨៣
ហេតុទុកបតីត្តិកៈ	៧៤
ហេតុទុកទេស្យនត្តិកៈ	១០៣
ហេតុទុកទេស្យននបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ	១១៣
ហេតុទុកអាចយគាមីត្តិកៈ	១២១
ហេតុទុកសេកត្តិកៈ	១៣១
ហេតុទុកបវត្តត្តិកៈ	១៤២
ហេតុទុកបវត្តាវម្មណត្តិកៈ	១៥១

មាតិកាបញ្ជី

មាតិកា	អង្កែ
ហេតុទេកហ៍នត្តិកំ	១៦២
ហេតុទេកមិច្ចត្តិកំ	១៧០
ហេតុទេកមគ្គារម្មណត្តិកំ	១៧៧
ហេតុទេកឧប្បនត្តិកំ	១៨៨
ហេតុទេកអត្តត្តិកំ	១៩០
ហេតុទេកអត្តគ្គារម្មណត្តិកំ	១៩២
ហេតុទេកអជ្ឈត្តិកំ	២០៣
ហេតុទេកអជ្ឈគ្គារម្មណត្តិកំ	២១០
ហេតុទេកសនិទេស្សនសប្បដិយត្តិកំ	២១៥
សហេតុកទេកកសលត្តិកំ	២២០
ហេតុសម្បយុត្តទេកកសលត្តិកំ	២៣១
ហេតុសហេតុកទេកកសលត្តិកំ	២៣៧
ហេតុហេតុសម្បយុត្តទេកកសលត្តិកំ	២៤៦
នហេតុសហេតុកទេកកសលត្តិកំ	២៥២
សប្បច្ចយទេកកសលត្តិកំ	២៥៧
សន្តត្តទេកកសលត្តិកំ	២៦០
សនិទេស្សនទេកកសលត្តិកំ	”

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ហេតុទេកហ៍នត្តិកៈ	១៦២
ហេតុទេកមថ្មត្តិកៈ	១៧០
ហេតុទេកមគ្រាវមណត្តិកៈ	១៧៧
ហេតុទេកឧប្បនត្តិកៈ	១៨៨
ហេតុទេកអត្តត្តិកៈ	១៧០
ហេតុទេកអត្តគ្រាវមណត្តិកៈ	១៧២
ហេតុទេកអជ្ឈត្តិកៈ	២០៣
ហេតុទេកអជ្ឈគ្រាវមណត្តិកៈ	២១០
ហេតុទេកសនិទេស្យនសប្បដិយត្តិកៈ	២១៥
សហេតុកទេកកសលត្តិកៈ	២២០
ហេតុសម្បយុត្តទេកកសលត្តិកៈ	២៣១
ហេតុសហេតុកកសលត្តិកៈ	២៣៧
ហេតុហេតុសម្បយុត្តកសលត្តិកៈ	២៤៦
នហេតុសហេតុកទេកកសលត្តិកៈ	២៥២
សប្បច្ចយទេកកសលត្តិកៈ	២៥៧
សន្និទេកកសលត្តិកៈ	២៦០
សនិទេស្យនទេកកសលត្តិកៈ	”

មាតិកាបន្តិ

មាតិកា	អង្កែ
អប្បជ័យទុកកុសលត្តិកំ	២៦៣
រូបីទុកកុសលត្តិកំ	២៦៦
លោកិយទុកកុសលត្តិកំ	២៧០
កេនថិវិរោយ្យទុកកុសលត្តិកំ	២៧៤
អាសវកុសលត្តិកំ	២៧៦
សាសវទុកកុសលត្តិកំ	២៧៨
អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកំ	២៨១
អាសវសាសវទុកកុសលត្តិកំ	២៨៤
អាសវអាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្តិកំ	២៨៧
អាសវវិប្បយុត្តសាសវទុកកុសលត្តិកំ	២៨៧

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អប្បដ័យទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៣
រូបីទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
លោកិយទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
កេនថវិញោយ្យទុកកុសលត្ថិកៈ	២៦៦
អាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៧៦
សាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៧៨
អាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ	២៧១
អាសវសាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៨៤
អាសវអាសវសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ	២៨៧
អាសវវិប្បយុត្តសាសវទុកកុសលត្ថិកៈ	២៨៧

វិទ្យាវិទូបតិ

វិទ្យាបាហោ	អវិទ្យាបាហោ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយំ
វេទនាយ-	វេទនាយ-	២២	៣
កុសលភិកេ	កុសលភិកេ	៧៧	៤
ហេតុទុកសេត្តិកៈ	ហេតុទុកសេត្តិកៈ	១៣៧	១
បច្ចនីយម្ប	បច្ចនីយម្ប	១៦៧	១៥
អាសវន	អាសវន	២០៦	៣
បច្ចយា	បច្ចយា	២១៣	១១
កាតញ្ច ។	កាតញ្ច	២១៥	១៦
បបាជាន	បបាជាន	២១៧	៧
អនិទស្សអប្បជីយា	អនិទស្សអប្បជីយា	„	១៤
កុសល្យ	កុសល្យ	២២១	១៦
យា	ច្ចយា	២២៧	៧
មគ្គ	មគ្គ	២៣០	២
អកុសលញ្ច	អកុសលំ	២២២	៨
បញ្ញាវរោថិ	បញ្ញាវរោថិ	២៥៣	៨
អព្យក-	អព្យក-	„	១៤
០១៨៧	១០៨៧	២៦១	៦
អកុសលស្ស	អកុសលស្ស ធម្មស្ស	២៨៦	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មានដល់	បានដល់	៥	១១
មិនមែនជា	ជា	១០៦	១២
អាស្រ័យ	អាស្រ័យ	១០៧	៧
គប្បីដល់	គប្បីដល់	១១២	១៧
សន្យា	សន្យា	១២៧	១៥
ឈានប្បច្ច័យ	នឈានប្បច្ច័យ	១៣៧	១២
អនុលោម	អនុលោម	១៦៧	១៧
ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ	ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ	១៧៦	១៧
ធិបតី	ធិបតី	១៧៨	១២
គប្បីរាប់	គប្បីរាប់	១៧៧	១១
អនុលោម	អនុលោម	២០៦	១៦
មែនជាហេតុ	មិនមែនជាហេតុ	២១០	៧
ជាតហិទ្ធារម្មណ៍	ជាតហិទ្ធារម្មណ៍	២១២	១៥
ជាហិទ្ធារម្មណ៍	ជាតហិទ្ធារម្មណ៍	២១៣	១៧
អពាមពាប្បញ្ញត្តិ	អពាមពាប្បញ្ញត្តិ	២១៥	៦
សប្បដ័យ:	សប្បដ័យ:	២១៦	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បច្ច័យ	បច្ច័យ	២១៦	៧
ភិរិយាព្យក្រិត	ភិរិយាព្យក្រិត	”	២០
១២១	២២១	២២១	លេខទំព័រ
កុលសធម៌	កុសលធម៌	”	១៧
ពិស្តារចុះផង ។	ពិស្តារផងចុះ ។	២២៥	១០
នូវអព្យាភតធម៌	នូវអព្យាភតធម៌	២២៧	១២
អហេតុកៈផង	ជាអហេតុកៈផង	”	១៣
ក្នុងការមូណប្បច្ច័យ	ក្នុងនការមូណប្បច្ច័យ	២៣២	៧
កុលសធម៌	កុសលធម៌	២៤៦	៧
ដោយហេតុ	ដោយហេតុ	”	១២
នហេតុហេតុកុទុក	នហេតុសហេតុកុទុក	២៥៦	២០
អព្យា	អព្យា-	២៨៣	៧
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ	ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ	២៨៧	៧
ទាំងមិនមានជាអាសវៈ	ទាំងមិនមានអាសវៈ	២៨៧	១៥

**សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកមាឃក្រោមនេះ ៖**

Printing costs were kindly met by the following organizations

Reiyukai President, Tsugunari Kubo
1-7-8 Azabudai Minato-ku, Tokyo Japan

この本は次の方によって復刻されました。

霊友会 理事長 久保継成
東京都港区麻布台1-7-8

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.105

“ABHIDHAMMA PITAKA”

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ (南伝大蔵経) 全110巻・アビダルマピタカ第105巻

発行：プノンベン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ (南伝大蔵経) 復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

